

Programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023

Gemeente Nuenen

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Voorwoord	5
Algemene inleiding	6
Algemene toelichting en inleiding bij programma's	14
Programma 1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening	15
Programma 2. Veiligheid & Handhaving	19
Programma 3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd	22
Programma 4. Verenigingen & Accommodaties	27
Programma 5. Wonen & Leefomgeving	29
Programma 6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer	32
Programma 7. Economie, Toerisme & Recreatie	37
Programma 8. Financiën & Belastingen	40
Paragrafen	43
Lokale heffingen	44
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	51
Onderhoud kapitaalgoederen	60
Financiering	66
Bedrijfsvoering	69
Verbonden partijen	73
Grondbeleid	84
Financiële begroting	89
Overzicht van baten en lasten	90
Toelichting overzicht van baten en lasten	92
Toelichting verschillen per programma	92
Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten	93
Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	96
Uiteenzetting van de financiële positie	97
Geprognosticeerde balans	97
EMU-saldo	97
Jaarlijks terugkerende arbeidskosten	98
Overzicht van investeringen	98
Reserves en voorzieningen	106
Overzicht van reserves en voorzieningen	106
Toelichting op de reserves	107
Toelichting op de voorzieningen	110
Toelichting op de financiële positie	113
Bijlagen	114
Overzicht van baten en lasten per taakveld	115
Vaststellingsbesluit	118
Aangenomen amendement en moties	124

Voorwoord

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023.

Het gaat nu en naar verwachting in de komende jaren nog steeds economisch goed in Nederland. Toch hebben we op gemeentelijk niveau te maken met de landelijke trap-op-trap-af methodiek: lagere investeringen door de landelijke overheid zorgen voor kortingen op onze algemene uitkering. De verlaging van het gemeentefonds zoals die is aangegeven in de septembercirculaire 2018 hebben we daarom structureel in de begroting verwerkt. Ook ondanks de financiële uitdagingen in het sociaal domein, specifiek in de jeugdzorg, zijn we er wederom in geslaagd om voor al deze jaren een structureel meerjarig sluitende begroting op te stellen die voldoet aan de richtlijnen van het BBV, de Provincie en onze eigen financiële verordening.

Daarbij hebben we ook de afspraken en wensen uit het coalitieprogramma gerespecteerd en zijn de aspecten zoals benoemd in de Kadernota 2020 in deze begroting meegenomen.

Financieel gezien staan we er goed voor. De ratio weerstandsvermogen is toegenomen tot 2,32 en is daarmee ruim voldoende om alle risico's op te vangen. Echter de begroting biedt onvoldoende financiële ruimte om de OZB verder te verlagen. Door het verlagen van het tarief voor de rioolheffing is het wel gelukt om de totale lastenontwikkeling (2,3%) onder het inflatiepercentage (2,5%) te houden.

Daarnaast zijn er nog grote projecten te verwachten met betrekking tot mobiliteit, renovatie van 't Klooster en de nieuwbouw van de Hongerman. Voorstellen daarover komen vanzelfsprekend nog naar de raad. Ook dit jaar is een lijst met projecten opgenomen die nog ter besluitvorming aan de gemeenteraad zullen worden aangeboden.

We verwachten een forse verlaging van de grondpositie in de meerjarenbegroting 2020-2023. Deze verlaging van de grondpositie en de bijbehorende verkoopopbrengsten zorgen ervoor dat de netto schuldquote verbetert. Daarnaast draagt de verkoop van grond bij aan het verbeteren van de solvabiliteit en aan het verminderen van de grondexploitatie-risico's. Dit komt tot uiting in de solvabiliteitsratio.

Kortom, er is door vele mensen van de gemeente Nuenen alsmede de Dienst Dommelvallei hard gewerkt om keuzes te maken en onderwerpen in tijd te faseren, zodat er toch een begroting gepresenteerd kan worden die recht doet aan het coalitieakkoord en de kadernota en bovendien structureel sluitend is.

De begroting wordt ook dit jaar weer in een online versie gepubliceerd. Deze digitale begroting is te raadplegen via www.nuenen.nl en gemeenteraadsleden krijgen ook een directe link toegestuurd.

Joep Pernot
Wethouder Financiën

Algemene inleiding

Kadernota

De raad van Nuenen c.a. is bezig geweest met het vormgeven van een Kadernota “nieuwe stijl”. Bij de fracties zijn diverse wensen opgehaald en via een constructieve informele bijeenkomst met raads- en burgercommissieleden gebundeld tot een totaalijst A en B. Deze totaalijsten zijn doorgerekend door de ambtelijke organisatie.

De totaalijst A (inclusief de ambtelijke doorrekening) en B hebben de basis gevormd voor het initiatiefvoorstel Kadernota 2020, waarop het college heeft gereageerd. Hiermee is de Kadernota 2020 uitdrukkelijk een voorstel van de raad, tot stand gekomen door een andere manier van werken. De raad stelt de kaders en het college krijgt de opdracht deze uit te voeren, waarbij de samenwerking tussen raad en college om tot voorstellen te komen centraal staat.

In de raadsvergadering van 6 juni 2019 heeft de raad de Kadernota 2020 vastgesteld en het college opdracht gegeven via een apart overzicht inzichtelijk te maken hoe zij in de begroting de totaalijst A en B hebben verwerkt. De Kadernota 2020 bestaat uit:

- het totaalijst A; wensen Kadernota, inclusief de doorrekening
- het totaalijst B; overige wensen.

In onderstaande overzichten zijn de beide totaalijsten opgenomen, waarbij is aangegeven hoe de wensen zijn verwerkt in de begroting. In sommige gevallen is een nadere toelichting opgenomen in het betreffende programma in deze programmabegroting. Indien een wens financiële gevolgen heeft in het kader van bestaand of nieuw beleid, dan is dit in het desbetreffende programma inzichtelijk gemaakt door een verwijzing naar de Kadernota en door een kleurmarkering.

	TOTAALIJST A: wensen Kadernota			
Nummer en thema	Wens	Programma	Budget	Hoe verwerkt in begroting
1 - Duurzaamheid	College wordt gevraagd duurzaamheidsvisie op te stellen met de onderwerpen uit de inventarisatie waar ook aandacht moet zijn voor de circulaire economie. De vraag is of het college hier al mee aan de slag is gegaan? Zo niet dan een budget in de kadernota opnemen.	6	68.435 50.000	In 2019 is de nota duurzaamheid aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. In programma 6 is budget voor 1 fte personele uitbreiding opgenomen. De bestaande formatie voorzag al in 0,5 fte voor duurzaamheid. In programma 6 is voor de jaren 2020 - 2023 jaarlijks een budget van € 50.000 opgenomen. Een deel hiervan is beschikbaar voor het opstellen van visies en uitvoeringsplannen m.b.t. duurzaamheid. Voor duurzaamheidsleningen sluiten we aan bij landelijke regelingen. Hierdoor is er geen budget benodigd binnen de begroting.
	Herziening meerjarenonderhoudsplan openbare gebouwen met een focus op duurzaamheid.		20.000	In programma 6 is budget opgenomen voor het uitvoeren van onderzoek naar de effectiviteit en haalbaarheid van mogelijke verduurzamingsmaatregelen.
	Quick wins, zoals het energieloket, energiecoaches en zonnepaneel projecten kunnen nu al opgepakt worden. Wat zijn hiervoor de kosten?		onderdeel van 50.000 (zie hiervoor)	In programma 6 is voor de jaren 2020 - 2023 jaarlijks een budget van € 50.000 opgenomen. Een deel hiervan is beschikbaar voor het behalen van Quick wins.
	Budget voorlichting in de kadernota opnemen		onderdeel van 50.000 (zie hiervoor)	In programma 6 is voor de jaren 2020 - 2023 jaarlijks een budget van € 50.000 opgenomen. Een deel hiervan is beschikbaar voor voorlichting.
2 - Bereikbaarheid en mobiliteit	Resultaten fijnstofmeting zeker in 2020 beschikbaar hebben.	6		In programma 6 was al budget opgenomen voor fijnstofmetingen. Metingen worden al uitgevoerd in het kader van het burgerinitiatief AiREAS en de resultaten hiervan zullen te zijner tijd bekend worden gemaakt.

	Budget voor onderzoek naar de "binnendorpse" bereikbaarheid om inzicht te krijgen in de mogelijke structurele maatregelen. Dit kan een aanscherping dan wel uitwerking van de mobiliteitsvisie en centrumvisie betekenen.	6		Uitvoering van de lokale 'inhaalslag' ten aanzien van 'binnendorpse' bereikbaarheid is opgenomen in de beleidsmodules voor mobiliteitsbeleid. In het overzicht van investeringen zijn diverse projecten opgenomen in het kader van de uitvoering van het mobiliteitsbeleid en de Wereld van Van Gogh.
3 - Volks-huisvesting	Inventarisatie van de behoefte aan woningtypen in Nuenen, niet op landelijke cijfers maar op cijfers van werkelijke behoefte in Nuenen. Willen wij inderdaad een dorp zijn met veel vergrijzing of willen wij inzetten op jonge gezinnen. Dit op redelijke termijn, met eventueel een aanvullend budget in de kadernota.	5		De woonbehoeften zijn in 2018 geïnteriseerd. In 2019 is een start gemaakt met de actualisatie van het woonbeleid en in dit proces wordt de raad betrokken. De planning is om begin 2020 dit nieuwe beleid ter besluitvorming voor te leggen aan de raad. In deze begroting is geen extra budget opgenomen voor de uitvoering van dit geactualiseerde beleid. Mocht blijken dat in het kader van het geactualiseerde beleid meer budget nodig is, dan wordt dit meegenomen in de besluitvorming over dit beleid.
	Ook moet er rekening gehouden worden met andere woonvormen bijvoorbeeld een bejaardentehuis nieuwe stijl.	5		Zie hierboven.
	Daarnaast intensiveren van de bouw van sociale huurwoningen. Waarschijnlijk extra budget nodig omdat het 'potje' voor sociale woningbouw leeg is. Graag in kadernota duidelijkheid.	5		De intensivering is inmiddels in gang gezet. De bestemmingsreserve Bouwgrond_sociale woningbouw is inmiddels gevoed (als gevolg van afdrachten waarover afspraken zijn gemaakt in anterieure overeenkomsten) na een onttrekking van vorig jaar, waardoor de bodem in zicht was gekomen. Wij verwachten dat hier per 1-1-2020 een bedrag van circa € 250.000,- in zit. Op dit moment is er, gelet op de geplande woningbouw, geen aanleiding om hiervoor extra financiële middelen op te nemen in deze begroting. De omvang van deze reserve heeft onze blijvende aandacht en is afhankelijk van wat er in de vrije sector wordt bijgebouwd (voeding aan fonds) en wat er aan sociale woningbouw wordt gebouwd (onttrekking uit fonds).
4 - Sociaal domein	Verzoek aan het college of er geld is voor de 130% regeling inzake WTCG? Het extra budget hiervan inzichtelijk maken.	3		De regeling m.b.t. compensatie verplicht eigen risico (opvolger van WTCG) gaat uit van gedifferentieerde bedragen; tot 110% van het sociaal medium bedraagt de compensatie € 385,- en tussen 110% en 130% gaat het om een compensatie van € 300,-. In deze begroting is uitgegaan van deze regeling. Mocht de raad besluiten om aan iedereen eenzelfde bedrag te vergoeden dan betekent dit, uitgaande van de ervaringen uit het verleden, dat 37 deelnemers een hoger bedrag zullen ontvangen (€ 385,- i.p.v. € 300,-). Dit kost 37 x € 85,- = € 3.145,- extra.
	Verzoek college of het mogelijk is geld beschikbaar te stellen voor een generalist die de jeugd en mensen in de "kaartenbak" het gehele proces begeleidt. Waarschijnlijk een rol weggelegd voor het CMD, dus extra geld nodig voor het CMD?	3	68.435	In programma 3 is een budget opgenomen voor een generalist bij het CMD die inwoners (zowel inwoners uit het zogenoemde granietenbestand als jongeren) helpt om aan het werk te komen.
5 - Jongeren	Maak een plan voor inrichten van een jongerenraad en betrek de scholen hierin.	1		Wij ondersteunen de wens om jongeren meer te betrekken bij de politiek. Het zou goed zijn als zij hun stem laten horen bij onderwerpen die hun aangaat. Daarom willen we in gesprek gaan met scholen om te bespreken welke mogelijkheden aansluiten bij de belevingswereld van jongeren.

	Kom met een plan voor een jongerenhuiskamer, mogelijke locatie en kosten hiervan.			In 2019 wordt onderzoek gedaan of tijdelijke huisvesting in een leegstaand gebouw nabij de Crijnsschool mogelijk is. Op de langere termijn zal de jongerenhuiskamer onderdeel gaan vormen van het participatiehuis (conform besluit raad).
7 - Openbaar groen	Het buitengebied verbloemen, incl. bevorderen insectenbestand en het maaibeleid hierop afstemmen.	6		In 2019 wordt het bermbeheer opnieuw aanbesteed en in deze aanbesteding is het verbloemen van het buitengebied opgenomen. De verwachting is dat dit geen extra kosten met zich meebrengt. Particuliere eigenaren en agrarische ondernemers worden geïnformeerd over de mogelijkheden om subsidie aan te vragen in het kader van het Stimuleringskader Groenblauwe Diensten, zowel de gemeente als provincie stellen hiervoor gelden beschikbaar. Hiervoor is budget binnen deze begroting.
	Actualiseren van het beleid openbaar groen.	5	20.000	Het actualiseren van groenstructuurplan en bosbeheerplan is een onderdeel van het opstellen van het omgevingsplan en is voorzien in 2022. Het budget is geïntegreerd in het budget voor het opstellen van de omgevingsvisie. In programma 5 is hiervoor budget opgenomen.
9 - Veiligheid	Nadere uitleg over inzet BOA's; is deze effectief, hebben zij meer tijd nodig voor hun werkzaamheden, uitbreiding nodig? En wat zijn dan de kosten?	2		De huidige structurele capaciteit van 2 fte's BOA's Openbare Ruimte is voldoende om de leefbaarheid op het huidige niveau te houden. Hierbij wordt niet over de hele linie strikt gehandhaafd, maar prioriteiten gesteld. Deze begroting voorziet dan ook niet in een capaciteitsuitbreiding.
	Cameratoezicht industrieterrein; nadere uitleg of effectieve maatregel kan zijn en de eventuele kosten?	2	60.000	In programma 2 is budget opgenomen voor 4 tijdelijk camera's met als doel preventie en verbetering van onze informatiepositie.
13. Toerisme & recreatie	Openbaar toilet in het Park: verzoek aan het college om uit te zoeken wat de kosten zijn zodat de raad een besluit kan nemen over de realisatie.	6		De wens voor een openbaar toilet wordt betrokken in het project "herinrichting Park, Parkstraat en omgeving".

	TOTAALLIJST B: overige wensen		
Nummer en thema	Wens	Budget	Hoe verwerkt in begroting
1 - Duurzaamheid	Zonder visie zijn de verschillende wensen en ideeën niet te kwantificeren. Na de visie kan de raad keuzes maken en deze kwantificeren in de meerjarenbegroting.		In 2019 is hierover met de raad gesproken in een informatieve bijeenkomst en is de nota duurzaamheid ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Zie ook toelichting bij 1 - Duurzaamheid op TOTAALLIJST A
	Voor de klimaatbeheersing en leefbaarheid scholen specifiek kijken naar de subsidiemogelijkheden bijvoorbeeld bij het ministerie.		Er zijn op dit moment geen subsidiemogelijkheden voor verbeteringen van binnenklimaat/luchtkwaliteit op scholen.
2 - Bereikbaarheid en mobiliteit	Ander woord voor Ruit gebruiken.		In deze begroting wordt gesproken over een brede regionale aanpak.
	Aanpak "buitendorpse" bereikbaarheid in breder verband. De raad is aan zet voor extra budget en een afweging te maken in de mogelijkheden.		Voorstellen voor dergelijke keuzes zijn opgenomen in de modules voor mobiliteitsbeleid die ter besluitvorming is/wordt voorgelegd aan de raad.
3 - Volkshuisvesting	Woningbouw: Inzicht in de behoefte van de inwoners van de gemeente Nuenen, waar denken zij zelf over 5 tot 10 jaar te (willen) wonen? Dus niet de behoefte van de markt, maar de behoefte van de gemeenschap moet centraal staan; ook die van de kleine kernen.		De woonbehoeften zijn in 2018 geïnventariseerd. In het kader van de actualisatie van het woonbeleid worden inwoners, raad en andere stakeholders opnieuw betrokken.

	<p>De raad wil praten over de woningbouw in Nuenen: bouwbehoefte, bouwcapaciteit (waar, hoe en wat bouwen zoals Kloostertuin), regie rol van de raad o.a. bij de prestatieafspraken. Vraag aan het college is om de informatieavond in mei een bijeenkomst te laten zijn waarbij college en raad het gesprek met elkaar aangaan en niet alleen het geven van informatie. Graag een informele bijeenkomst organiseren waar discussie met elkaar mogelijk is.</p>	<p>In 2019 is hierover met de raad gesproken in informele bijeenkomsten.</p>
	<p>Na onderzoek woonbehoefte en aanscherping woonvisie/ huisvestingsplan, zoals aangegeven in de Kadernota, dient het college met een plan van aanpak te komen inzake de demografische ontwikkelingen en de eventuele mogelijkheden, zodat de raad afwegingen en keuzes kan maken over (extra) maatregelen.</p>	<p>De verwachting is dat begin 2020 de actualisatie van het woonbeleid ter besluitvorming aan de raad kan worden voorgelegd. Ook in het kader van het onderzoek toekomstbestendig Nuenen c.a., waarbij de raad wordt betrokken, komt dit naar verwachting aan de orde.</p>
4 - Sociaal domein	<p>De basis is op orde.</p>	<p>Het is complex om aan te geven wanneer sprake is van de basis op orde. Uitgaande van het klanttevredenheidsonderzoek is de basis op orde. Daarentegen moet in financieel opzicht nog hard gewerkt worden om grip te krijgen op de kostenontwikkeling (met name in de jeugdzorg).</p>
	<p>Gerichtere informatieverstrekking en voorlichting aan de inwoners die daarvan gebruik willen maken over wat de mogelijkheden zijn binnen het gemeentelijk beleid zodat duidelijk is wat wel en niet mogelijk is.</p>	<p>Dit is een onderdeel van het communicatieplan CMD. Met gerichtere informatieverstrekking kunnen we diverse acties gaan voeren in combinatie met de opzet van een nieuwe gemeentelijke website.</p>
	<p>Andere aanpak mantelzorg evalueren bijv. middels commissienotitie, is het effectief en bestaan er nog problemen rondom mantelzorgers?</p>	<p>Op dit moment wordt uitvoering gegeven aan het door de raad vastgestelde beleid. Onderzoek naar de functie van mantelzorgmakelaar wordt toegevoegd (actieplan).</p>
	<p>Visie gemeenten: over 10 jaar de eerste gemeente zijn waar geen voedselbanken meer nodig zijn.</p>	<p>De voedselbank is in hoofdzaak een particulier initiatief. De gemeente heeft hier slechts marginaal invloed op. Wij gaan ervan uit dat de Nuenense inwoners de ontwikkeling van voedselbanken in den lande volgen.</p>
5 - Jongeren	<p>Raad wil meegenomen worden in de voortgang van de aanleg van nieuwe speelplekken in het kader van 'spelen en bewegen' (denk aan Nuenen West maar ook Gerwen en Nederwetten).</p>	<p>Het voornemen is om jaarlijks in de jaarrekening op te nemen wat er in het jaar (waarover wordt gerapporteerd) is gerealiseerd in het kader van 'Spelen en bewegen'.</p>
6 - Burgerparticipatie	<ul style="list-style-type: none"> - Burgerparticipatie is een middel om een ander doel te bereiken. Een voorbeeld is Right to Challenge. Burgers niet alleen mee laten praten maar ook mee laten doen. - Er is geen opdracht voor in de kadernota. - Het college dient apart aandacht te geven aan het proces; ibj belangrijke gemeentelijke plannen stelt de raad de kaders, worden de burgers geraadpleegd en bereidt het college voor. - Wethouder wordt gevraagd een notitie op te stellen.	<p>Er wordt een notitie over participatie opgesteld in 2019. Er wordt geëxperimenteerd met verschillende vormen en onderzocht worden de mogelijkheden voor een online platform.</p>
7 - Buitengebied	<p>In breder verband doorontwikkeling Gulbergen. Wanneer gaat er wat gebeuren en als geld nodig is dan hier vertaling van zien.</p>	<p>De Metropoolregio Eindhoven (grondeigenaar) en Attero (erfpachters) zijn de belangrijkste spelers en zij zijn aanzet. Wij streven samen met de gemeente Geldrop-Mierlo naar een recreatieve ontwikkeling in een groene landschappelijke setting.</p>
8 - Financieel	<p>Programmabegroting: herzien programma-indeling begroting waarbij de gemeente Helmond als voorbeeld kan dienen. Het programma sociaal domein is in meerdere programma's onderverdeeld waarbij bijv. Jeugdzorg een aparte categorie is zodat inzichtelijker is wat hier qua budgetten gebeurt.</p>	<p>In deze begroting is het programma Sociaal Domein niet opgesplitst. De huidige wijze van begroten sluit aan op de wijze waarop wij het sociaal domein hebben georganiseerd. De gemeente Helmond heeft voor een andere manier van organiseren gekozen en daar vloeit een andere wijze van begroten uit voort.</p>

			Om meer inzicht te verkrijgen in hoe onze gemeente (financieel) presteert op de beleidsterreinen Wmo, jeugd en participatie, wordt een aanvulling in de tussentijdse rapportages opgenomen.
9 - Veiligheid	Alle openbare gebouwen toegankelijk maken voor minder validen en betere regelingen voor gebruik van de openbare voorzieningen voor minder validen.		In 2019 is de Nota toegankelijkheid gemeente Nuenen Obstakelplan 2019 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd en geconstateerde obstakels zullen zoveel mogelijk weggenomen worden in 2019 en 2020. Dit wordt opgepakt binnen de beschikbare budgetten.
	Aandacht voor treinverkeer Eeneind en vervoer gevaarlijke stoffen met het oog op de veiligheid langs het spoor.		Dit heeft onze aandacht. Dit onderwerp komt onder meer aan de orde in een overleg georganiseerd door de provincie met alle betrokken 'spoor'-gemeenten in onze provincie, en in een overleg geïnitieerd door Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost.
10 - Discriminatie	Reserveer budget voor voorlichting en informatievoorziening. Is er een anonieme kliklijn? Is de website op orde m.b.t. dit thema? Vraag aan de driehoek.		Op basis van de Verordening inrichting anti-discriminatievoorziening Nuenen c.a. 2011 is er een anti-discriminatievoorziening gerealiseerd. Hiervoor is budget in deze begroting. Op de gemeentelijke website is informatie te vinden over deze voorziening.
	Ook aandacht voor pesten, zowel bij de jeugd als ouderen.		Pestgedrag onder jongeren maakt onderdeel uit van de GGD Jeugdmonitor. Wij hebben geen inzicht in het pestgedrag onder ouderen. Er zijn bij ons geen signalen bekend waaruit blijkt dat pestgedrag een issue is dat door ons moet worden opgepakt.
11 - Sociale voorzieningen	Aandacht voor gebrek en sluiting wijkaccommodatie in specifiek Nuenen.		Deze wens had betrekking op de Jo van Dijkhof. Zoals bekend is deze tijdelijk open gehouden. Echter, voor 1 januari 2021 moet een structurele oplossing gevonden worden, omdat dan de huur niet meer door De Archipel betaald wordt en een herbestemming van het pand aan de orde is.
	Wat voor behoefte heeft Nuenen zelf aan wijkaccommodaties? Verzoek aan college dit in kaart te brengen zodat visie opgesteld kan worden waardoor de raad keuzes kan maken en weet waar de mogelijkheden liggen en waar niet.		Deze wens kan vertaald worden als een vraag om een integrale nota accommodatiebeleid waarin de visie wordt geformuleerd. De planning is om in 2020 deze nota ter besluitvorming voor te leggen aan de raad.
12 - Regionale samenwerking	Heb aandacht voor de trekkersrol van de gemeente Nuenen.		Wij hebben hiervoor aandacht. Zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt een actieve bijdrage geleverd aan de samenwerking met andere overheden in de regio. Binnen de SGE-samenwerking hebben onze bestuurders een trekkersrol bij verschillende onderwerpen.
	Vraag aan het college is wat kost de eigen inzet m.b.t. de regionale samenwerkingsverbanden?		De ambtelijke inzet voor de 8 gemeenschappelijke regelingen waaraan onze gemeente deel neemt, bedraagt circa 2.100 uur per jaar. Uitgaande van het Besluit tarieven derden gemeente Nuenen 2018, tarief 2: tarief Binnendienst ramen wij de totale kosten op circa € 132.000,-.
13 - Toerisme & recreatie	Graag inzicht en meer informatie wat de raad m.b.t. De Wereld van Van Gogh nog kan verwachten?		In 2019 wordt de structuurvisie De Wereld van Van Gogh, inclusief een uitvoeringsprogramma, ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.
	Meer aandacht voor ook andere culturele zaken, zoals de Sinti.		Wij zullen bezien hoe we aan deze wens nadere invulling kunnen geven.
14 - Sport & cultuur	Een nieuw accommodatiebeleid is op de korte termijn noodzakelijk.		De planning is om in 2020 een integrale nota accommodatiebeleid ter besluitvorming voor te leggen aan de raad. Hiervoor is budget beschikbaar.

Bestaand beleid en autonome ontwikkelingen

Er kunnen zich allerlei omstandigheden voordoen waardoor het noodzakelijk of wenselijk is om de begroting van bestaand beleid aan te passen. Het gaat hierbij om beleid waaraan al uitvoering wordt gegeven of waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden. Kortom: voor de uitvoering van dit beleid zijn financiële middelen beschikbaar gesteld. Een verandering/aanpassing kan tot gevolg hebben dat er meer of minder kosten dan wel meer of minder opbrengsten zijn. Daarnaast zijn er autonome ontwikkelingen waarop wij geen invloed hebben, maar die wel financiële gevolgen hebben. Denk hierbij aan indexeringen, rentestand, hoogte van uitkeringen uit het gemeentefonds en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. In onderstaand overzicht zijn de financiële consequenties van aanpassingen in bestaand beleid en autonome ontwikkelingen weergegeven. Bij de betreffende programma's is hierop een toelichting gegeven.

Bestaand beleid en autonome ontwikkelingen:	2020	2021	2022	2023
Budget raad voor opleidingen en externe adviezen	-11.685	-11.685	-11.685	-11.685
Verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten (meicirculaire 2019)	-77.780	-77.780	-77.780	-77.780
GR MRE/ RhcE begroting 2020-2023	-10.229	-10.229	-10.229	-10.229
GR Dienst Dommelvallei begroting 2020-2023	-58.576	-38.426	-38.426	-158.809
Procescoördinator zaakgericht werken (ism gemeente S&B)	-22.584	-45.851		
Actualisatie staat van personele kosten (inclusief indexering loonkosten)	-52.136	-	-98.881	-95.548
		149.503		
Stijging arbokosten	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Functioneel beheer i-burgerzaken	-24.566	-25.850	7.150	7.150
Aanpassen budget rijbewijzen (kosten gezondheidsverklaringen)	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Vervangen vaste telefoons vanwege landelijke aanbesteding	-15.000			
Viering 200 jaar Nuenen van 2021 naar 2020	-20.000	20.000		
GR VRBZO begroting 2020-2023	-34.897	-34.897	-34.897	-34.897
Participatiewet - sociale werkvoorziening (meicirculaire)	-35.024	-45.161	-50.382	-45.451
Verhoging taalniveau statushouders (meicirculaire)	-26.796			
Jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Stijging kosten jeugdhulp (*)	-			
	250.000			
Huisvesting voortgezet onderwijs: doordecentralisatiemiddelen	37.000	37.000	37.000	37.000
Opstellen omgevingsvisie en -plannen	-90.000	-		
		110.000		
Verhogen budget onderhoud woonwagencentrales	-75.000	-50.000	-25.000	
Uitvoering ROK (Regionaal Operationeel Kader) milieutoezicht	-14.190	-14.190	-14.190	-14.190
Geen inkomsten meer voor GBKN (Grootschalige Basiskaart Nederland)	-16.250	-16.250	-16.250	-16.250
Onderhoud openbaar groen	-63.500	-95.108	-95.108	-95.108
Globale visuele inspectie wegen (2-jaarlijks)				15.000
Monitoring kentekenonderzoek en mechanische tellingen	-20.000		-20.000	
Herberekening rioolheffing	5.230	6.659	7.040	7.758
Herberekening afvalstoffenheffing	12.496	12.497	12.501	12.499
Opstellen cultuurhistorische waardekaart Nuenen	-15.000			
Algemene uitkering gemeentefonds	306.911	94.939	-17.637	-34.600
Herberekening OZB (**)	108.200	143.700	181.200	221.000
Actualisatie staat van activa incl. nieuwe en vervangingsinvesteringen (***)	383.968	464.513	445.576	1.092.258
Herziene renteberekening	-	-	-	-237.214
	245.017	242.404	240.178	
Vershil toerekening salariskosten en overhead gesloten huishoudens	194.826	201.983	218.106	238.941
Kleine aanpassingen < € 10.000	-38.500	-37.500	-33.500	-34.500
Totaal aanpassingen bestaand beleid	-	-68.543	79.430	720.345
	213.099			

(*) *Amendement 1: De kosten jeugdhulp € 250.000 worden in 2020 ten laste van de algemene reserve gebracht en komen dus niet ten laste van het resultaat.*

(**) *Amendement 1: De reguliere indexering van de OZB met 2,5% wordt ongedaan gemaakt voor 2020. Hierdoor zijn de baten OZB € 150.000 lager.*

(***) *Amendement 2 en 3: Vervallen investeringen Boord en diverse verkeersmaatregelen; lagere kapitaallasten € 1.800 in 2021, € 8.992 in 2022 en € 8.952 in 2023.*

Nieuw beleid

In de Kadernota 2020 zijn de wensen van de raad met betrekking tot nieuw beleid opgenomen. De financiële consequenties hiervan zijn opgenomen in de overzichten in de paragraaf Kadernota. Daarnaast heeft het college nog eigen wensen voor nieuw beleid. Gelet op de beperkte financiële ruimte is het college genoodzaakt haar ambities naar beneden bij te stellen. Ook veranderingen in de wet- en regelgeving maken het soms noodzakelijk om financiële middelen beschikbaar te stellen voor nieuw beleid. In onderstaand overzicht zijn de financiële consequenties van nieuw beleid weergegeven.

Bij de betreffende programma's is hierop een toelichting gegeven.

Nieuw beleid en ombuigingen:	2020	2021	2022	2023
Inzet Toezichthouder Sociaal Domein in lokale en regionale ondernemingscassen	-22.000	0	0	0
Wijkversterkingsplan Eeneind: rijksbijdrage	60.000	60.000	0	0
Wijkversterkingsplan Eeneind: uitgaven (bestedingsverplichting)	-60.000	-60.000	0	0
Cameratoezicht industrieterrein	-60.000	0	0	0
Aanstellen generalist (CMD)	-68.435	-68.435	-68.435	-68.435
Inkomsten beslaglegging / lagere uitgaven als gevolg van fraudeopsporing Participatiewet	44.000	0	0	0
LEVgroep: continuering vluchtelingenwerk 2020	-50.010	0	0	0
Actieplan mantelzorg + activiteitenbudget Nuenen Dementievriendelijke gemeente	-20.000	0	0	0
Bestuursopdracht GGD	-23.305	4.661	4.661	4.661
Opstellen groenstructuurplan en bosbeheerplan (binnen kader omgevingsplan)	0	0	-20.000	0
0,5 fte structureel trajectregisseur bouw(ontwikkel)projecten	-37.960	-37.960	-37.960	-37.960
Project woonwagenlocaties, inhuur personeel	-	0	0	0
Vereniging Woonwagenbelangen Nuenen C.A.	-10.000	-10.000	0	0
1 fte senior medewerker beleidsuitvoering duurzaamheid (voor 4 jaar)	-51.326	-68.435	-68.435	-68.435
Uitvoeringsbudget duurzaamheid (voor 4 jaar)	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Herziening MJOP openbare gebouwen met oog op duurzaamheid	-20.000	0	0	0
1 fte Verkoop openbaar groen & in gebruik genomen grond	-57.029	-68.435	-68.435	-68.435
Verminderen inhuur voor verkoop openbaar groen	20.000	20.000	20.000	20.000
Verhoging opbrengst verkoop openbaar groen	0	20.000	20.000	20.000
Inschakelen ODZOB voor milieuwerkzaamheden voor 10 uur per week (door andere toerekening van kosten 4 uur netto)	-19.136	0	0	0
Onderzoek fietspad Nederwetten - Soeterbeek	0	-15.000	0	0
Extra opleidingsbudget 2020 verlagen	20.000	0	0	0
Budget dorps- en wijkraden	10.000	10.000	10.000	10.000
Groenste gemeente uit de begroting	80.000	0	0	0
Totaal aanpassingen nieuw beleid (*)	467.201	263.604	258.604	238.604

(*) *Amendement 4: Extra formatie duurzaamheid 0,5 fte structureel voor € 40.000 (in 2020 ten laste van de algemene reserve).*

Amendement 5: Eenmalige bijdrage aan molen De Roosdonck in 2020 van € 9.032 en dit te onttrekken uit de algemene reserve.

Amendement 6: Verruiming van de tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten (compensatie eigen risico); € 3.145 beschikbaar stellen.

Totaal overzicht

We hebben de financiële consequenties van de Kadernota, autonome ontwikkelingen, aanpassingen in bestaand beleid en nieuw beleid doorgerekend. Dit alles leidt tot onderstaand financieel overzicht.

Totaaloverzicht	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten vanuit begroting 2019-2022 (incl. amendement OZB)	124.032	11.589	499.599	499.299
Begrotingswijzigingen raadsbesluiten 2019 na vaststelling begroting 2019	384.354	371.803	375.870	418.394
Aanvulling met nieuw begrotingsjaar 2023				-805.462
Saldo baten en lasten gewijzigde begroting 2020-2023	508.386	383.392	875.469	112.231
Aanpassingen bestaand beleid	- 213.099	-68.543	79.430	720.345
Aanpassingen nieuw beleid	- 467.201	-263.604	-258.604	-238.604
Nieuw saldo baten en lasten 2020-2023	- 171.914	51.245	696.295	593.972

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten	- 436.253	-121.386	428.790	412.734
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (+ is onttrekking, per saldo)	264.339	172.631	267.505	181.238
Begrotingssaldo na bestemming	- 171.914	51.245	696.295	593.972
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	- 341.503	-140.727	181.713	401.621
Structureel begrotingssaldo	169.589	191.972	514.582	192.351

Na verwerking van de amendementen, zoals onder de voorgaande tabellen opgenomen, ontstaat het volgende totaalbeeld:

<i>Saldo voorgelegde begroting (zie boven)</i>	- 171.914	51.245	696.295	593.972
<i>Gevolgen amendementen voor begrotingsresultaat</i>	96.855	-	-	-
		191.345	184.153	184.193
<i>Negatief saldo 2020 ten laste van algemene reserve, overeenkomstig raadsbesluit</i>	75.059			
<i>Nieuw saldo baten en lasten 2020-2023 inclusief amendementen</i>	0	-140.100	512.142	409.779

Het structurele begrotingssaldo is dan als volgt:

<i>Begrotingssaldo na bestemming</i>	0	-140.100	512.142	409.779
<i>Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)</i>	11.956	-157.127	181.713	397.621
<i>Structureel begrotingssaldo</i>	-11.956	17.027	330.429	12.158

N.B. In de programma's en de financiële begroting zijn de aanpassingen niet verwerkt.

Algemene toelichting en inleiding bij programma's

Algemene toelichting en inleiding bij programma's

Het programmaplan bestaat uit 8 te realiseren programma's, te weten:

1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening
2. Veiligheid & Handhaving
3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd
4. Verenigingen & Accommodaties
5. Wonen & Leefomgeving
6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer
7. Economie, Toerisme & Recreatie
8. Financiën & Belastingen

De toelichting in het programmaplan wordt gedaan middels de drie 'wat'-vragen:

- Wat willen we bereiken? (vertaald naar beoogd maatschappelijk effect en doelstellingen)
- Wat gaan we ervoor doen?
- Wat gaat het kosten?

Het beoogd maatschappelijk effect is overgenomen uit de begroting 2019. De doelstellingen zijn ten opzichte van de begroting 2019 deels geherformuleerd om zodoende tot een betere afstemming te komen tussen de programma's en om de aansluiting met 'wat gaan we ervoor doen?' te verbeteren. In het onderdeel 'Wat gaat het kosten?' staan de realisatie 2018 en de begrote baten en lasten en het saldo van 2019 tot en met 2023. De programma's zijn opgedeeld in taakvelden. Deze taakvelden zijn wettelijk voorgeschreven.

Afsluitend is een overzicht opgenomen met de voorgestelde financiële aanpassingen van dat programma. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen bestaand beleid/autonome ontwikkelingen en nieuw beleid. De financiële aanpassingen die voortvloeien uit de Kadernota 2020 zijn met een afwijkende kleur gemarkeerd.

De amendementen zijn in de programma's niet verwerkt, ook niet in de financiële begroting. Alleen in de algemene inleiding zijn de aanpassingen apart opgenomen.

Programma 1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening

Portefeuillehouder(s)

M. Houben en H. Tindemans

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Een toekomstbestendig Nuenen c.a..	1. Versterken van de eigen bestuurskracht. 2. Verbeteren van het samenspel tussen raad, college en de ambtelijke organisatie.
Onze inwoners voelen zich in verbinding staan en betrokken bij het besturen van de gemeente en bij onderwerpen die hen of hun leefomgeving rechtstreeks raken.	3. Stimuleren van de contacten tussen inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en dorps- en wijkraden enerzijds en de gemeentelijke organisatie anderzijds. 4. Bevorderen van het toepassen van burgerparticipatie. 5. Verbeteren van (digitale) informatieverstrekking aan de gemeenschap.
Opgaven op het juiste schaalniveau oppakken	6. Bevorderen van de samenwerking met anderen in het belang van de Nuenense gemeenschap. 7. Actief blijven bijdragen aan samenwerkingsverbanden, onder andere aan Dienst Dommelvallei, Stedelijk Gebied Eindhoven en Metropoolregio Eindhoven.
Tevreden klanten	8. Verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening. 9. Inspelen op ontwikkelingen, zoals andere rol van de samenleving, digitalisering en behoefte aan directe informatie.

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Reglement dorps- en wijkraden, gemeente Nuenen c.a. 2017	onbepaald	maart 2014	onbepaald
Raadsbesluit inzake Dienst Dommelvallei	2013 - 2016	november 2012	onbepaald
Samenwerkingsakkoord 2019 - 2022 Metropoolregio Eindhoven	2019 - 2023	februari 2019	2022
Samenwerkingsagenda 2018 - 2025 Stedelijk Gebied Eindhoven	2018- 2025	december 2018	2025
Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad gemeente Nuenen 2018	2018 e.v.	november 2018	2022
Verordening op de raadscommissies gemeente Nuenen 2019	2019 e.v.	april 2019	2022
Verordening Rekenkamercommissie gemeente Nuenen c.a. 2017	2017 e.v.	maart 2017	onbepaald
Gedragscode Integriteit gemeenteraad Nuenen c.a.	2018 - 2022	juni 2018	2022
Gedragscode voor de burgemeester van de gemeente Nuenen c.a.	2018 - 2022	juni 2018	2022
Gedragscode voor de wethouders van de gemeente Nuenen c.a.	2018 - 2022	juni 2018	2022

Wat gaan we ervoor doen?

Een toekomstbestendig Nuenen c.a.

1. Versterken van de eigen bestuurskracht

2. Verbeteren van het samenspel tussen raad, college en de ambtelijke organisatie

Onze inwoners voelen zich in verbinding staan en betrokken bij het besturen van de gemeente en bij onderwerpen die hen of hun leefomgeving rechtstreeks raken.

3. Stimuleren van de contacten tussen inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en dorps- en wijkraden enerzijds en de gemeentelijke organisatie anderzijds

4. Bevorderen van het toepassen van burgerparticipatie

5. Verbeteren van (digitale) informatieverstrekking aan de gemeenschap

Opgaven op het juiste schaalniveau oppakken

6. Bevorderen van de samenwerking met anderen in het belang van de Nuenense gemeenschap

7. Actief blijven bijdragen aan samenwerkingsverbanden, onder andere aan Dienst Dommelvallei, Stedelijk Gebied Eindhoven en Metropoolregio Eindhoven

Tevreden klanten

8. Verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening

9. Inspelen op ontwikkelingen, zoals andere rol van de samenleving, digitalisering en behoefte aan directe informatie

We gaan onze digitale dienstverlening verder uitbreiden (uitvoering programma BetERe Dienstverlening en Bedrijfsvoering). Nu inwoners via de website 24/7 kunnen inloggen in hun persoonlijke omgeving, gaan we het aantal producten en diensten dat inwoners online kunnen aanvragen en regelen, verder uitbreiden. Dit maakt de dienstverlening niet alleen toegankelijker, maar ook transparanter. Want, inwoners kunnen op ieder gewenst moment hun dossier inzien, hebben overzicht van zaken die in behandeling zijn bij de gemeente en ze kunnen de status ervan volgen. Ook kunnen ze via de persoonlijke pagina op een laagdrempelige manier contact opnemen en zijn daarbij niet langer afhankelijk van openingstijden en wachttijden.

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Begroting 2019	Realisatie 2019
Formatie*	fte per 1.000 inwoners	3,6	3,6
Bezetting*	fte per 1.000 inwoners	3,7	3,5
Apparaatskosten*	kosten per inwoner in euro	€ 619,-	€ 652,-
Externe inhuur*	kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen	9,1%	18,8%**
Overhead*	% van totale lasten	10,5%	11,1%
Volledig digitaal afhandelde producten	aantal per jaar	3.000	3.589
Telefonische contacten	aantal per jaar	12.900	14.047
Totaal aantal baliecontacten	aantal per jaar	13.600	11.116
Afhandelpercentage telefonie	percentage directe beantwoording	60%	vervallen ***

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Metropoolregio Eindhoven (MRE)

In 2019 hebben 21 gemeenten in Zuidoost Brabant hun samenwerking vernieuwd. De afspraken zijn vastgelegd in het Samenwerkingsakkoord 2019-2022 Metropoolregio Eindhoven. Het doel van de samenwerking is het handhaven en uitbouwen van het uniek economisch profiel in de Brainport Eindhoven. De samenwerking richt zich op de thema's economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de Nationale Brainport Agenda. Via de Metropoolregio zijn wij vertegenwoordigd in de stichting Brainport. Dit is een hecht samenwerkingsverband van bedrijven, kennisinstellingen en overheden in de Brainportregio. Samen zetten zij de lijnen uit die ertoe moeten leiden dat de Brainport haar positie als toptechnologieregio behoudt en versterkt. Stichting Brainport bepaalt de strategie van de ontwikkelingsorganisatie Brainport Development.

Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei voert voor onze gemeente de volgende bedrijfsvoeringstaken uit: financiën, belastingen, personeel & organisatie, informatievoorziening en planning & control. Daarnaast voert de dienst de gemeentelijke taken met betrekking tot werk en inkomen en dienstverlening uit.

De uitvoering van taken binnen de dienst heeft inmiddels vaste vorm gekregen en vraagt daarom minder aandacht. Hierdoor is ruimte ontstaan om inhoud te geven aan de positie als sparringpartner. Ook in de toekomst wil de dienst haar expertise inzetten om op integrale wijze gewenste organisatieontwikkelingen binnen de deelnemende organisaties te realiseren.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	31	0	0	0	0	0
0.1 Bestuur	1.724	0	1.653	1.685	1.688	1.685
0.2 Burgerzaken	890	0	560	632	631	631
0.4 Overhead	7.063	0	7.202	7.277	7.307	7.462
Totaal Lasten	9.708	0	9.415	9.594	9.626	9.778
Baten						
0.10 Mutaties reserves	562	0	122	93	82	20
0.1 Bestuur	139	0	69	69	69	69
0.2 Burgerzaken	489	0	335	341	340	340
0.4 Overhead	185	0	51	48	46	43
Totaal Baten	1.375	0	576	550	535	471
Saldo (baten -/- lasten)	-8.332	0	-8.839	-9.044	-9.090	-9.307

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand worden de voorgestelde aanpassingen opgenomen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2020	2021	2022	2023	Toelichting

Budget raad voor opleidingen en externe adviezen	-11.685	-11.685	-11.685	-11.685	Met deze bijstelling beschikt de raad over een budget van € 55.000 voor opleidingen, externe adviezen e.d.
Verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten (meicirculaire 2019)	-77.780	-77.780	-77.780	-77.780	Inkomsten in algemene uitkering, zie programma 8
GR MRE/ RhcE begroting 2020-2023	-10.229	-10.229	-10.229	-10.229	Cf. vastgestelde meerjarenbegroting MRE
GR Dienst Dommelvallei begroting 2020-2023	-75.999	-92.289	-	-	Cf. vastgestelde meerjarenbegroting DDV. Gedeeltelijk dekking in stelpost inflatie, zie programma 8
Procescoördinator zaakgericht werken (ism gemeente S&B)	-22.584	-45.851	0	0	Medewerker heeft een belangrijke rol bij invoering zaakgericht werken; levert ondersteuning op verschillende niveaus en bewaakt de samenhang van activiteiten gericht op medewerkers, processen en technieken. Project loopt van 1/9/2020 tot 1/9/2021
Actualisatie staat van personele kosten (inclusief indexering loonkosten)	-	-	-	-	- Loonkostenindex 2020 is 3,4% (0,7% hoger dan in begroting 2019 voor de jaren 2020 e.v.) - Salarisontwikkeling, functiewaardering, hogere inschaling - Uitbreiding formatie wethouders Gedeeltelijk dekking in stelpost inflatie, zie programma 8
Stijging arbokosten	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	Meer aandacht voor begeleiding, o.m. preventie langdurig verzuim.
Functioneel beheer i-burgerzaken	-24.566	-36.850	-36.850	-36.850	De applicatie I-burgerzaken dient onderhouden te worden door een beheerder. Ontwikkeling bespaart geld voor de gemeente (kosten gaan voor de baten uit)
Functioneel beheer i-burgerzaken		11.000	44.000	44.000	zie hierboven
Aanpassen budget rijbewijzen (kosten gezondheidsverklaringen)	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	Aanschaf van gezondheidsverklaringen rijbewijs (m.n. ouderen)
Vervangen vaste telefoons vanwege landelijke aanbesteding	-15.000				Wij hebben ons in 2019 aangesloten bij de aanbesteding van telefooncentrale door VNG. De huidige vaste telefoontoestellen werken niet op het nieuwe systeem. Daarom moeten deze vervangen worden.
Viering 200 jaar Nuenen van 2021 naar 2020	-20.000				Beschikbaar budget overhevelen van programma 7 naar programma 1 en van 2021 naar 2020
Kleine aanpassingen < € 10.000	-9.000	-9.000	-9.000	-6.000	- Correctie op bijdrage aan SGE n.a.v. samenwerkingsagenda - Correctie verkiezingen 2023 (niet elk jaar) - Werkbudget dienstverlening
Nieuw beleid:	2020	2021	2022	2023	Toelichting
Subsidie muziekcentrum Eindhoven (motie)	pm	pm	pm	pm	
Ombuigingen/dekkingsvoorstel:	2020	2021	2022	2023	
Extra opleidingsbudget 2020 verlagen	20.000				Budget (beschikbaar vanuit begroting 2018 voor de jaren 2018-2020) kan verlaagd worden
Budget dorps- en wijkraden	10.000	10.000	10.000	10.000	Wordt gefinancierd vanuit het subsidieplafond, geen apart budget benodigd. Zie ook doelstelling 3 bij "Wat gaan we ervoor doen".
Totaal programma 1	-	-	-	-	
	497.180	620.388	520.310	675.683	

Programma 2. Veiligheid & Handhaving

Portefeuillehouder(s)

M. Houben

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Een veilige omgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers om te wonen, werken en verblijven.	1. Verhogen van het gevoel van leefbaarheid en veiligheid. 2. Vergroten van het veiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid van inwoners en ondernemers. 3. Anders en slimmer toezicht houden en handhavend optreden in aandachtsgebieden.

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Kademota Veiligheid 2019-2022	2019-2022	juli 2019	2022
Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Nuenen c.a.	2018	februari 2018	eind 2019
Regionaal Risicoprofiel VRBZO	2019		2022
Regionaal Beleidsplan VRBZO	2015-2019		2019
Regionaal Crisisplan VRBZO	2016-2019		2020

Wat gaan we daarvoor doen?

Een veilige omgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers om te wonen, werken en verblijven.

1. Verhogen van het gevoel van leefbaarheid en veiligheid
2. Vergroten van het veiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid van inwoners en ondernemers
3. Anders en slimmer toezicht houden en handhavend optreden in aandachtsgebieden

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Begroting 2019	Realisatie 2019
Verwijzingen HALT*	aantal per 10.000 jongeren	93	90
Winkeldiefstallen*	aantal per 1.000 inwoners	0,7	0,4
Geweldsmisdrijven*	aantal per 1.000 inwoners	2	0,8
Diefstallen uit woningen*	aantal per 1.000 inwoners	2,9	2,6
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)*	aantal per 1.000 inwoners	3,1	2,2
Aantal RIEC-casussen	aantal	2	4
Aantal Bibob-onderzoeken	aantal eigen toetsen plus aantal adviesaanvragen Landelijk Bureau	0	2
Aantal gesloten panden op basis van Wet Damocles	aantal	5	4

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost

Bij veroorzakers van ernstige overlast of criminaliteit met complexe problemen op diverse gebieden zijn vaak meerdere partijen (zorgorganisaties, justitiële organisaties en/of gemeente) betrokken. Bij de aanpak van deze personen is het effectiever om de inspanningen van deze verschillende partijen op elkaar af te stemmen. Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant-Zuidoost verzorgt onder andere de procesregie op complexe casuïstiek met het doel (nieuwe) strafbare feiten te verminderen en te voorkomen. Met deze aanpak levert het Veiligheidshuis een belangrijke bijdrage aan de veiligheid in alle 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: brandweezorg, ambulancezorg, geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio, rampenbestrijding en crisisbeheersing en de gemeenschappelijke meldkamer, door:

- Adequaats te reageren op spoedeisende hulpvragen van burgers, instellingen en bedrijven;
- Het organiseren en coördineren van geneeskundige hulp in de regio;
- Het voorkomen en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar en/of ongevallen bij brand en alles wat hiermee verband houdt. Ook het aanschaffen en onderhouden van gemeenschappelijk materieel en de coördinatie van de werkzaamheden op dit gebied behoort tot de taak van VRBZO;
- Het - samen met de GGDBZO - organiseren, coördineren en uitvoeren van ambulancezorg, de bijbehorende procesregistratie en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevallsslachtoffers in ziekenhuizen of andere instellingen voor intramurale zorg.

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

De ODZOB voert voor de gemeente alle milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) uit. Hiervoor wordt jaarlijks een dienstverleningsovereenkomst afgesloten en een werkprogramma afgesproken. De omgevingsdienst wordt ook ingeschakeld voor allerlei sectorale adviestaken, zoals bodem, geluid, asbest, geur, etc.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.046	0	1.157	1.157	1.157	1.157
1.2 Openbare orde en veiligheid	806	0	1.047	942	868	770
Totaal Lasten	1.852	0	2.204	2.099	2.025	1.927
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	30	0	36	36	36	36
1.2 Openbare orde en veiligheid	14	0	79	79	19	19
Totaal Baten	44	0	115	115	55	55
Saldo (baten -/lasten)	-1.808	0	-2.089	-1.984	-1.970	-1.872

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand worden de voorgestelde aanpassingen opgenomen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

2. Veiligheid & Handhaving					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2020	2021	2022	2023	Toelichting
GR VRBZO begroting 2020-2023	-34.897	- 34.897	- 34.897	- 34.897	- Cf. vastgestelde meerjarenbegroting Veiligheidsregio
Kleine aanpassingen < € 10.000	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000	Bijdrage teamleider Dommelstroom Interventieteam (DIT)
Nieuw beleid:	2020	2021	2022	2023	
Cameratoezicht industrieterrein	-60.000				Kadernota lijst A nr.9
Wijkversterkingsplan Eeneind: rijksbijdrage	60.000	60.000			Subsidie € 160.000 voor 2019-2021 van de Programmaraad Ondernijning Oost-Brabant (waarvan € 40.000 in 2019). Zie ook doelstelling 3.
Wijkversterkingsplan Eeneind: uitgaven (bestedingsverplichting)	-60.000	- 60.000			Subsidiabele uitgaven Wijkversterkingsplan Eeneind
Inzet Toezichthouder Sociaal Domein in lokale en regionale ondernijningscasussen (inclusief Dommelstroom Interventieteam, Brp- controles en fraudeopsporing Participatiewet)	-22.000				Op dit moment is er te weinig capaciteit binnen cluster Soza voor handhaving Participatiewet en Brp. We vragen 9 uur per week voor met name inzet op RIEC-casusstiek. Uitgangspunt is dat deze kosten zich minimaal terugbetalen via minder uitgaven Participatiewet, zie programma 3.
Totaal programma 2	- 123.897	- 41.897	- 41.897	- 41.897	

Programma 3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd

Portefeuillehouder(s)

R. Stultiëns en H. Tindemans

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Zorgen voor een toekomstbestendige ondersteuning voor onze inwoners die zorg echt nodig hebben.	1. Stimuleren dat inwoners eerst kijken naar eigen mogelijkheden en die binnen hun sociaal netwerk. 2. Stimuleren dat inwoners meer gebruik maken van algemene voorzieningen (zie ook programma 4).
Alle kinderen uit Nuenen groeien op in een gezond opvoedingsklimaat.	3. Zorg dragen dat het aanbod aan jeugdhulp aansluit bij de rechtmatigheid en doelmatigheid van de vraag. 4. Faciliteren van vroegsignalering voor alle leeftijden in samenwerking met onderwijs en voorschoolse voorzieningen.
Zorgen dat iedereen kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.	5. Stimuleren van maatschappelijke participatie.
Vergunninghouders kunnen zich zelfstandig redden in de Nuenense gemeenschap.	6. Stimuleren en faciliteren van deelname aan inburgeringstrajecten en participatietrajecten om zelfredzaamheid te vergroten.
Iedereen aan het werk	7. Bijstandsontvangers worden begeleid naar regulier werk en andere vormen van werkgelegenheid/dagbesteding.

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Verordeningen Participatiewet	onbepaald	december 2014	onbepaald
Nota beleid sociaal domein	2016- 2019	juni 2016	2020
Actualisering beleid sociaal domein	2019-2021	september 2018	2020
Beleid mantelzorg	2017	mei 2017	onbepaald
Dementievriendelijke gemeente	2017- 2020	december 2018	onbepaald
Projectplan huisvesting, inburgering en participatie vergunninghouders	2017 - 2020	mei 2017	onbepaald

Wat gaan we daarvoor doen?

Betaalbaar houden van zorg opdat inwoners die ondersteuning echt nodig hebben, die ook krijgen.

1. Stimuleren dat inwoners eerst kijken naar eigen mogelijkheden en die binnen hun sociaal netwerk

2. Stimuleren dat inwoners meer gebruik maken van algemene voorzieningen (zie ook programma 4)

Alle kinderen uit Nuenen groeien op in een gezond opvoedingsklimaat.

3. Zorg dragen dat het aanbod aan jeugdhulp aansluit bij de rechtmatigheid en doelmatigheid van de vraag

4. Faciliteren van vroegsignalering voor alle leeftijden in samenwerking met onderwijs en voorschoolse voorzieningen

Zorgen dat iedereen kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

5. Stimuleren van maatschappelijke participatie

Vergunninghouders kunnen zich zelfstandig redden in de Nuenense gemeenschap.

6. Stimuleren en faciliteren van deelname aan inburgeringstrajecten en participatietrajecten om zelfredzaamheid te vergroten

Iedereen aan het werk

7. Bijstandsontvangers worden begeleid naar regulier werk en andere vormen van werkgelegenheid/dagbesteding

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Begroting 2019	Realisatie 2019
Absoluut verzuim (5-18 jaar)*	aantal per 1.000 leerplichtigen	0,3	0,22
Relatief verzuim (5-18 jaar)*	aantal per 1.000 leerplichtigen	7,8	1,6
Jongeren met jeugdhulp*	% van het aantal jongeren (0 - 18 jaar)	7,9	9,2
Jongeren met jeugdreclassering*	% van het aantal jongeren (12 - 23 jaar)	-	-
Jongeren met jeugdbescherming*	% van het aantal jongeren (0 - 18 jaar)	0,9	0,7
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)*	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,7	1,96
Jongeren met delict voor rechter (12-21 jaar)*	% van het aantal jongeren (12 - 21 jaar)	0,74	0,82
Kinderen in uitkeringsgezin*	% van het aantal jongeren (0 - 18 jaar)	4,83	4,83
Jeugdwerkeloosheid*	% van het aantal jongeren (16 - 22 jaar)	1,10	1,10
Bijstandsuitkeringen*	aantal per 1.000 inwoners (vanaf 18 jaar)	26,5	25,7
Lopende re-integratievoorzieningen*	aantal per 1.000 inwoners (15 -64 jaar)	8	5,8
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement*	aantal per 1.000 inwoners	40	42
Mantelzorgers **	aantal geregistreerde mantelzorgers bij de gemeente	25***	685
Mantelzorgers belasting **	% volwassenen dat mantelzorg verricht (minimaal 8 uur per week)	7	23
Transformatie: verschuiving naar algemene voorzieningen **	percentage gebruik 0e, 1e en 2e lijns voorzieningen	45 / 53 / 2***	46 / 48 / 6
Inburgeringstrajecten **	aantal persoonlijke ontwikkelingsplannen	100	100
Taakstelling huisvesting vergunninghouders **	aantal gehuisveste vergunninghouders	23	21

* Gegevens van www.waarstaatjegemeente.nl

** Gegevens Monitor sociaal domein

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Werkvoorzieningsschap de Dommel (WSD)

WSD voert de verplichtingen uit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (Wsw) uit voor werknemers uit de gemeente Nuenen. Daarnaast begeleidt WSD inwoners die in het kader van de Participatiewet ondersteuning nodig hebben bij het vinden van werk.

Dienst Dommelvallei

De Dienst Dommelvallei voert voor de gemeente de sociale dienstactiviteiten (Participatiewet en bijzondere bijstand) uit en levert bijdragen aan gemeentelijke taken in het sociaal domein. Daarnaast adviseert de dienst de gemeente beleidsmatig op het taakveld sociale zaken en arbeidsmarktbeleid en wordt er samen gewerkt met de ketenpartners in het CMD om de dienstverlening aan onze inwoners steeds verder te optimaliseren. De dienst is ook betrokken bij lokale en regionale samenwerkingsprojecten in het sociaal domein.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD)

De GGD Brabant-Zuidoost streeft – onder regie van de gemeenten – door middel van preventie naar gezondheidswinst van alle inwoners, om zo een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van hun leven en zelfredzaamheid te vergroten. De GGD is een proactieve, innovatieve en resultaatgerichte organisatie. Hun dienstverlening betreft gezondheid, preventie en snelle interventie, is professioneel en betrouwbaar en komt tot stand vanuit de wens van de klant en in dialoog met hun opdrachtgevers en samenwerkingspartners.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	17	0	0	0	0	0
4.1 Openbaar basisonderwijs	50	0	34	34	34	34
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	643	0	656	656	656	656
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.623	0	2.625	2.571	2.571	2.570
6.2 Wijkteams	289	0	368	368	368	368
6.3 Inkomensregelingen	6.087	0	6.064	6.064	6.064	6.064
6.4 Begeleide participatie	1.510	0	1.421	1.446	1.467	1.443
6.5 Arbeidsparticipatie	538	0	644	618	610	610
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	661	0	795	795	795	795
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.689	0	3.094	3.204	3.200	3.200
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	3.509	0	3.340	3.372	3.372	3.372
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	11	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	344	0	340	340	340	340
7.1 Volksgezondheid	753	0	868	850	858	867
Totaal Lasten	19.724	0	20.249	20.318	20.335	20.318
Baten						
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	72	0	94	94	94	94
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	203	0	165	165	165	165
6.2 Wijkteams	108	0	87	87	87	87
6.3 Inkomensregelingen	5.075	0	4.966	4.922	4.922	4.922
6.5 Arbeidsparticipatie	8	0	0	0	0	0

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3	0	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	302	0	218	218	218	218
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5	0	0	0	0	0
Totaal Baten	5.775	0	5.530	5.486	5.486	5.486
Saldo (baten -/- lasten)	-13.949	0	-14.719	-14.832	-14.849	-14.832

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand worden de voorgestelde aanpassingen opgenomen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

3. Werk (Participatie), Zorg & Jeugd					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2020	2021	2022	2023	Toelichting
GGD begroting 2020-2023	-3.982	-8.229	-10.832	-19.355	Cf. vastgestelde meerjarenbegroting GGD. Volledig ten laste van stelpost inflatie, zie programma 8
Participatiewet - sociale werkvoorziening (meicirculaire)	-35.024	-45.161	-50.382	-45.451	Inkomsten in algemene uitkering, zie programma 8
Verhoging taalniveau statushouders (meicirculaire)	-26.796				Inkomsten in algemene uitkering, zie programma 8
Jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	Subsidieprogramma 2020. Stijging kosten vanwege indexering
Stijging kosten jeugdhulp	-250.000				Op basis van voorlopige cijfers over 1e helft 2019 verwachten we een kostenstijging in de jeugdzorg. Vanaf 2021 was al rekening gehouden met € 1 miljoen, in 2020 € 750.000; we verwachten nu ook in 2020 al stijging met € 1 miljoen.
Nieuw beleid:	2020	2021	2022	2023	
Aanstellen generalist (CMD)	-68.435	-68.435	-68.435	-68.435	Kadernota A - 4: Opgenomen in de Kadernota totaallijst A onder punt 4: In 2019 hebben we een project Kansen, waarbij inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt actief worden gemaakt om te participeren (onderdeel 3D ketensamenwerking WSD). Ook zetten we in op de begeleiding van jongeren naar werk via de WSD. Door de opening van het participatiehuis in Nuenen waarbij een 10-tal plaatsen beschikbaar is voor inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt zal ook komend jaar tot concrete plaatsingen moeten worden overgegaan. We hebben namelijk de garantie afgegeven dat we deze zullen gaan realiseren. Vanaf 2020 zal daarom een verdere invulling gegeven moeten worden aan het activeren van het granieten bestand en kwetsbare jongeren zoals opgenomen in het coalitieprogramma.
Inkomsten beslaglegging als gevolg van fraudeopsporing Participatiewet	44.000				Zie programma 2
LEVgroep: continuering vluchtelingenwerk 2020	-50.010				Ondersteuning is noodzakelijk voor een goede inburgering van de vergunninghouder en de juiste individuele hulp bij problematiek waar hij/zij tegenaan loopt

Actieplan mantelzorg + activiteitenbudget Nuenen Dementievriendelijke gemeente	-20.000				Budget voor het activiteitenplan van de werkgroep mantelzorg en de werkgroep Nuenen dementievriendelijk. Dit betreft extra activiteiten, naast de reguliere taken van het Steunpunt Mantelzorg, zoals project werkende mantelzorgers, zorgvrijwilligers, zorgzame buurten, uitrol speldjes st. 2109, scholingsactiviteiten van de st. Alzheimer t.b.v. ondernemers en de BOA's en ambtenaren werkzaam in de buitendienst.
Bestuursopdracht GGD	-23.305	4.661	4.661	4.661	Dubbele opdracht: Verbetering bedrijfsvoering en overbrengen jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar bij GGD. Eenmalige financiële impuls nodig van € 1,- per inwoner (algemene reserves van de GGD zijn hiervoor onvoldoende). Daarna structurele besparing van € 0,20 per inwoner.
Totaal programma 3	-	-	-	-	
	448.552	132.164	139.988	143.580	

Programma 4. Verenigingen & Accommodaties

Portefeuillehouder(s)

J. Pernot en H. Tindemans

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Alle kinderen uit Nuenen groeien op in een gezonde (fysieke en sociale) leefomgeving.	1. Zorgen voor adequate onderwijshuisvesting.
Verminderen van lichamelijke of psychische klachten van onze inwoners en leefbaarheid verhogen.	2. Vergroten deelname aan lokale maatschappelijke activiteiten. 3. Instandhouden van de verenigingsdichtheid en verscheidenheid in onze gemeente. 4. Handhaven adequaat niveau van accommodaties.
Aanbieden van zorg voor inwoners die ondersteuning nodig hebben.	5. Faciliteren van initiatieven van algemene voorzieningen via subsidiebeleid.

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Meerjarenspreidingsplan onderwijshuisvesting 2015	2015 - 2035	juli 2015	onbepaald
Algemene Subsidieverordening	vanaf 2017	mei 2016	onbepaald

Wat gaan we daarvoor doen?

Alle kinderen uit Nuenen groeien op in een gezond opvoedingsklimaat.

1. Zorgen voor adequate onderwijshuisvesting

Verminderen van lichamelijke of psychische klachten van onze inwoners.

2. Vergroten deelname aan lokale maatschappelijke activiteiten

3. Instandhouden van de verenigingsdichtheid en verscheidenheid in onze gemeente

4. Handhaven adequaat niveau van accommodaties

Betaalbaar houden zorg opdat inwoners die ondersteuning echt nodig hebben dat ook krijgen

5. Faciliteren van initiatieven van algemene voorzieningen via subsidiebeleid

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Begroting 2019	Realisatie 2019
Niet-sporters (19 jaar en ouder) *	% van het aantal inwoners	38,50	niet bekend**
Goede onderwijshuisvesting	Aantallen klachten over huisvestingsklimaat	0	Er zijn geen nieuwe klachten ingekomen.
Deelname aan sport/cultuur/recreatie vergroten	% jeugdleden sportverenigingen van jeugd (0 - 18 jaar)	63	niet bekend***
	% leden sportverenigingen van inwoners (vanaf 18 jaar)	42	20,5

Voorkomen van eenzaamheid/sociaal isolement	- deelname dagopvang	4 groepen (8 gemiddeld)	5 groepen
	- deelname huiskamerprojecten	2 groepen (8 gemiddeld)	2 groepen
Versterking van sociaal netwerk van onze inwoners****	Verschuiving van 2e naar 1e lijn en van 1e lijn naar 0e lijn		

* Gegevens van www.waarstaatjegemeente.nl

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
4.2 Onderwijshuisvesting	1.226	0	1.044	1.154	1.153	1.151
5.1 Sportbeleid en activering	111	0	98	98	98	98
5.2 Sportaccommodaties	1.078	0	1.019	1.059	1.181	1.146
5.6 Media	423	0	432	432	432	432
Totaal Lasten	2.839	0	2.592	2.744	2.863	2.827
Baten						
0.10 Mutaties reserves	0	0	38	38	144	120
4.2 Onderwijshuisvesting	162	0	70	70	70	70
5.2 Sportaccommodaties	185	0	151	151	151	151
Totaal Baten	347	0	259	259	365	341
Saldo (baten -/- lasten)	-2.492	0	-2.333	-2.484	-2.498	-2.486

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand worden de voorgestelde aanpassingen opgenomen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

4. Verenigingen en accommodaties					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2020	2021	2022	2023	Toelichting
Huisvesting voortgezet onderwijs: doordecentralisatiemiddelen	37.000	37.000	37.000	37.000	Lager aantal leerlingen (hierdoor ook lagere algemene uitkering, zie programma 8)
Totaal programma 4	37.000	37.000	37.000	37.000	

Programma 5. Wonen & Leefomgeving

Portefeuillehouder(s)

C. van Brakel

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Prettig wonen voor verschillende doelgroepen.	1. Naast Nuenen-West ook faciliteren van kleinere woningbouwprojecten om zodoende te komen tot een gedifferentieerd woningaanbod 2. Vergroten van de sociale huurvoorraad. 3. Bereikbaar maken van koopwoningen voor starters op de woningmarkt 4. Verbeteren van de woonsituatie op woonwagencatities. 5. Voldoen aan de huisvestingstaakstelling met betrekking tot vergunninghouders.
De kwaliteit van de leefomgeving en gezonde levensstijl verbeteren.	6. Gezondheid als de verbindende factor. 7. Bevorderen van een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving.
We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk.	8. Faciliteren en inkaderen van initiatieven voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld door de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Woonvisie (addendum sectorale structuurvisie Wonen)	2013-2020	november 2016	2020
Visie op Wonen Stedelijk Gebied Eindhoven	2019 e.v.	juli 2019	onbepaald
Programma woonwagencatities	2018-2022	november 2017	onbepaald
Omgevingsvisie	2018-2022		2020
Nota grondbeleid	2019 e.v.	juli 2019	onbepaald

Wat gaan we daarvoor doen?

Prettig wonen voor verschillende doelgroepen.

1. Naast Nuenen-West ook faciliteren van kleinere woningbouwprojecten om zodoende te komen tot een gedifferentieerd woningaanbod

2. Vergroten van de sociale huurvoorraad

3. Bereikbaar maken van koopwoningen voor starters op de woningmarkt

4. Verbeteren van de woonsituatie op woonwagencatities

5. Voldoen aan de huisvestingstaakstelling met betrekking tot vergunninghouders

De kwaliteit van de leefomgeving en gezonde levensstijl verbeteren.

6. Gezondheid als de verbindende factor

7. Bevorderen van een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk.

8. Faciliteren en inkaderen van initiatieven voor ruimtelijke ontwikkelingen

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Begroting 2019	Realisatie 2019
Nieuwbouw woningen *)	aantal per 1.000 woningen	3,2	9,5
Demografische druk *)	% van het aantal inwoners van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot aantal inwoners van 20 tot 65 jaar.	86,8	87,8
Sociale huurwoningen	totaal aantal	niet opgenomen	1.655

*) Gegevens van www.waarstaatjegemeente.nl

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	696	0	59	185	185	185
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	711	0	77	77	77	77
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	21	21	21	21
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	140	0	84	84	84	84
8.1 Ruimtelijke ordening	608	0	709	674	624	624
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	10.347	0	22.188	7.306	4.199	4.260
8.3 Wonen en bouwen	1.390	0	1.409	1.459	1.367	1.309
Totaal Lasten	13.892	0	24.546	9.806	6.556	6.559
Baten						
0.10 Mutaties reserves	230	0	91	91	91	91
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	896	0	164	184	184	184
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	116	0	93	93	93	93
8.1 Ruimtelijke ordening	142	0	2	2	2	2
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	13.978	0	21.686	6.859	3.751	3.813
8.3 Wonen en bouwen	1.020	0	984	968	951	931
Totaal Baten	16.384	0	23.019	8.196	5.072	5.113
Saldo (baten -/lasten)	2.492	0	-1.527	-1.610	-1.485	-1.446

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand worden de voorgestelde aanpassingen opgenomen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

5. Wonen & Leefomgeving					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2020	2021	2022	2023	Toelichting
Opstellen omgevingsvisie	-70.000	-50.000	- 30.000	- 30.000	In 2019 is het plan van aanpak omgevingsvisie afgerond en heeft de aanbesteding en een deel van de uitvoering plaatsgevonden van het opstellen van de omgevingsvisie. De kosten voor de uitvoering over 2020 bedragen € 40.000. Het overige budget (€30.000) is bedoeld voor participatie en voor een eventuele milieueffectrapportage. Uit het in 2019 afgeronde plan van aanpak omgevingsvisie vloeit voort dat in het kader van de cyclus voor het omgevingsbeleidskader een jaarlijkse actualisatie zal kunnen plaatsvinden van de in 2020 vastgestelde omgevingsvisie.
Budget bestemmingsplannen			50.000	50.000	Budget bestemmingsplannen wordt vanaf 2022 ingezet voor omgevingsvisie en -plannen
Opstellen omgevingsplan	-20.000	-60.000	- 20.000	- 20.000	Opstellen omgevingsplan (integraal met opstellen groenstructuurplan en bossenbeheerplan, zie onder)
Verhogen budget onderhoud woonwagenlocaties	-75.000	-50.000	- 25.000	0	Tot het moment van overdracht naar Helpt Elkander moeten wij als goed verhuurder onderhoud uitvoeren. Aangezien de overdracht van Bosweg naar Helpt Elkander langer duurt dan voorzien en er sprake is van achterstallig onderhoud is extra budget noodzakelijk voor uitvoering van het minimaal benodigd onderhoud.
Kleine aanpassingen < € 10.000	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	Opbrengsten begroot bij milieu die niet meer gerealiseerd worden
Nieuw beleid:	2020	2021	2022	2023	Toelichting
Opstellen groenstructuurplan en bosbeheerplan (binnen kader omgevingsplan)			- 20.000		Kadernota lijst A nr.7: groenstructuurplan en bosbeheerplan (onderdeel van het omgevingsplan)
0,5 fte structureel trajectregisseur bouw(ontwikkel)projecten	-37.960	-37.960	- 37.960	- 37.960	Extra formatie is nodig voor vernieuwende insteek bij de begeleiding van bouw(ontwikkel)trajecten voor landschap van Van Gogh, de ontwikkelingen in Nuenen-Zuid, industrieterrein Eeneind-West e.d. en in het kader van openheid en burgerparticipatie.
Project woonwagenlocaties, inhuur personeel	- 152.000	0	0	0	We zijn momenteel in gesprek om de overdracht naar Helpt Elkander mogelijk te maken. Hiervoor dient zowel Kremersbos als uiteindelijk Bosweg hergestructureerd te worden. Om dit te kunnen bewerkstelligen is ondersteuning/externe expertise (naast de inzet van interne expertise) nodig.
Vereniging Woonwagenbelangen Nuenen C.A.	-10.000	-10.000	0	0	Vanuit onze rol als eigenaar/verhuurder zijn wij o.b.v. de Overlegwet verplicht om de redelijk gemaakte kosten van het bestuur van een huurdersorganisatie te vergoeden (bijvoorbeeld advieskosten).
Totaal programma 5	- 367.460	- 210.460	- 85.460	- 40.460	

Programma 6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer

Portefeuillehouder(s)

C. van Brakel en J. Pernot

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
We zijn in staat de gevolgen van een veranderend klimaat op te vangen.	1. Voorkomen van wateroverlast, besmettingsgevaar en droogte.
Nuenen doet mee aan verantwoorde en weloverwogen ontwikkelingen die zeker op de lange(re) termijn – maar mogelijk al veel eerder – positief zullen bijdragen aan ons gezamenlijke woon-, leef- en werkklimaat.	2. Verduurzamen van onze gebouwenvoorraad
Goede bereikbaarheid van de gemeente Nuenen c.a.	3. Stimuleren van initiatieven tot verduurzaming.
In 2020 bestaat slechts 5% van het afval uit restafval.	4. Verbeteren van de (boven-)lokale mobiliteit.
Groenste gemeente van Nederland.	5. Stimuleren van hergebruik van grondstoffen.
Levendige en aantrekkelijke gemeente.	6. Bevorderen van de bewustwording van het belang van het openbare groen voor een duurzame leefomgeving
	7. Versterken van de leefbaarheid, het gebruik en de beleving van de openbare ruimte.

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsplan Openbare verlichting 2018-2027	2018-2027	juli 2017	eind 2027
Beheerplan Wegen 2015-2019	2015-2019	november 2014	begin 2020
verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023	2019-2023	december 2018	eind 2023
Verordening Ondergrondse Infrastructuur	2015 e.v.	februari 2015	onbepaald
Beleidsplan Spelen en bewegen	2017 - 2020	juli 2017	onbepaald
Groenbeheerplan	2012 - 2016	mei 2012	eind 2019
Bomenbeleidsplan	2017 - 2031	februari 2017	eind 2031
Groenstructuurplan	2011 - 2020	november 2010	eind 2022
Beheerplan gemeentebossen	2017 - 2022	mei 2017 (vastgesteld door het college)	eind 2022
Mobiliteitsvisie Nuenen, uit te werken in beleidsmodules	2018 e.v.	december 2017	eind 2019
Strategisch Meerjarenplan Blink 2018-2022	2018-2022	juni 2018	onbepaald
Afvalstoffenverordening Nuenen 2016	onbepaald	maart 2016	onbepaald

Wat gaan we daarvoor doen?

We zijn in staat de gevolgen van een veranderend klimaat op te vangen.

1. Voorkomen van wateroverlast, besmettingsgevaar en droogte

Nuenen doet mee aan verantwoorde en weloverwogen ontwikkelingen die zeker op de lange(re) termijn – maar mogelijk al veel eerder – positief zullen bijdragen aan ons gezamenlijke woon-, leef- en werkklimaat.

2. Verduurzamen van onze gebouwvoorraad

3. Stimuleren van initiatieven tot verduurzaming

Goede bereikbaarheid van de gemeente Nuenen c.a.

4. Verbeteren van de (boven-)lokale mobiliteit

In 2020 bestaat slechts 5% van het afval uit restafval.

5. Stimuleren van hergebruik van grondstoffen

Groenste gemeente van Nederland.

6. Bevorderen van de bewustwording van het belang van het openbare groen voor een duurzame leefomgeving

Levendige en aantrekkelijke gemeente.

7. Versterken van de leefbaarheid, het gebruik en de beleving van de openbare ruimte

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Begroting 2019	Realisatie 2019
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval**	% van het aantal verkeersongevallen	10	niet bekend
Fijn huishoudelijk restafval*	kg per inwoner	78	70,6
Hernieuwbare elektriciteit*	% hernieuwbare energie t.o.v. de totale hoeveelheden gebruikte energie	6,4	8,6***
Nulmeting energieprestatie****	totaal bekend energiegebruik (incl. hernieuwbare warmte, zonnestroom achter de meter en auto(snel)wegen)	nog te ontwikkelen	niet bekend

Gegevens van www.waarstaatjegemeente.nl

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

GR BLINK

BLINK is een belangrijke partij voor uitvoering van de plannen van de gemeente betreffende:

1. inzameling, transport en verwerking van het huishoudelijk afval.
2. reiniging van en onkruidbestrijding in de gemeente.

Voor de periode t/m 2022 heeft Blink het Strategisch Meerjarenplan (SMP) opgesteld voor realisatie van de jaarlijkse resultaten en doelen. Zie verder de paragraaf Verbonden partijen.

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)

De ODZOB voert voor de gemeente alle milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) uit. Hiervoor wordt jaarlijks een dienstverleningsovereenkomst afgesloten en een werkprogramma afgesproken. De omgevingsdienst wordt ook ingeschakeld voor allerlei sectorale adviestaken, zoals bodem, geluid, asbest, geur, etc.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	115	0	115	115	115	115
2.1 Verkeer en vervoer	2.675	0	2.031	2.096	2.371	2.505
2.2 Parkeren	3	0	11	11	11	11
2.5 Openbaar vervoer	942	0	31	31	31	31
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.970	0	1.874	1.913	1.922	1.930
7.2 Riolering	1.572	0	1.025	1.074	1.134	1.196
7.3 Afval	1.744	0	2.026	2.067	2.116	2.170
7.4 Milieubeheer	512	0	393	354	354	354
Totaal Lasten	9.532	0	7.506	7.660	8.054	8.312
Baten						
0.10 Mutaties reserves	26	0	183	183	183	183
2.1 Verkeer en vervoer	109	0	-768	-768	-768	-768
2.5 Openbaar vervoer	742	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	197	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	2.510	0	1.930	1.984	2.051	2.120
7.3 Afval	2.586	0	2.777	2.830	2.893	2.958
7.4 Milieubeheer	22	0	0	0	0	0
Totaal Baten	6.193	0	4.123	4.230	4.360	4.494
Saldo (baten -/- lasten)	-3.339	0	-3.383	-3.430	-3.694	-3.817

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand worden de voorgestelde aanpassingen opgenomen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2020	2021	2022	2023	Toelichting
Uitvoering ROK (Regionaal Operationeel Kader) milieutoezicht	-14.190	-14.190	-14.190	-14.190	In regionaal verband besloten

Geen inkomsten meer voor GBKN (Grootschalige Basiskaart Nederland)	-16.250	-16.250	-16.250	-16.250	Als gevolg van de inwerkingtreding van de BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie) geen inkomsten meer vanuit Kadaster/Rijk
Onderhoud openbaar groen	-63.500	-95.108	-95.108	-95.108	Verhoging prijzen WSD. (Deze was opgenomen in de risicoparagraaf, daar kan deze nu uit.)
Globale visuele inspectie wegen (2-jaarlijks)				15.000	Niet in 2023; gekopieerd 2022 naar 2023, dit corrigeren we hiermee
Monitoring kentekenonderzoek en mechanische tellingen	-20.000		-20.000		Bij de behandeling van verkeersbeleid heeft de raad aangegeven dat de basis op orde moet zijn. 'Meten is weten' geldt primair voor aantallen voertuigen (tellingen) en daarnaast voor stromen door de gemeente (kentekenonderzoek)
Herberekening rioleringheffing	12.496	12.497	12.501	12.499	Verschil m.n. veroorzaakt door achterblijvende btw
Herberekening afvalstoffenheffing	5.230	6.659	7.040	7.758	
Kleine aanpassingen < € 10.000	-10.000	-14.000	-10.000	-14.000	- Verlaging inkomsten doordat geen lichtmastreclame is toegestaan aan Europalaan (beeldkwaliteitplan) - Minder budget nodig bij verkeersregelingen - ProRail contracten - Monitoring hoofdwegen 1x per 2 jaar (mechanische tellingen, nodig o.m. voor metingen fijnstof en geluid)
Nieuw beleid:	2020	2021	2022	2023	
Kadernota A - 1. Duurzaamheid: 0,5 fte beleidsmedewerker duurzaamheid (structureel)	0	0	0	0	Kadernota lijst A nr.1: Voor de klimaatstresstest, warmtevisie en regionale energiestrategie (RES) zijn landelijk deadlines gesteld. We moeten nu actie ondernemen om de belangen van Nuenen zeker te stellen en de deadlines te halen. Tevens is hierin de taak van trajectregisseur opgenomen. Deze formatie is al in de huidige meerjarenbegroting beschikbaar.
1 fte senior medewerker beleidsuitvoering duurzaamheid (voor 4 jaar)	-51.326	-68.435	-68.435	-68.435	Kadernota lijst A nr.1: Extra formatie om op basaal niveau gericht op de inwoners uitvoering te geven aan duurzaamheidsmaatregelen: isoleren, zonnepanelen op daken, voorlichting, etc.
Uitvoeringsbudget duurzaamheid (voor 4 jaar)	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	Kadernota lijst A nr.1: Budget voor de warmtevisie en het warmteplan, inbreng duurzame zonne- en windenergie in Omgevingsvisie, verduurzaming van gebouwen, inhoudelijk deskundige adviezen, etc
Herziening MJOP openbare gebouwen met oog op duurzaamheid	-20.000				Kadernota lijst A nr.1: Onderzoek naar effectiviteit en haalbaarheid van mogelijke verduurzamingsmaatregelen
1 fte Verkoop openbaar groen & in gebruik genomen grond	-57.029	-68.435	-68.435	-68.435	Het verkopen van openbaar groen en de handhaving van in gebruik genomen grond is een structurele taak waarvoor we de afgelopen jaren gebruik hebben gemaakt van inhuur om deze werkzaamheden uit te voeren. Aangezien structurele inzet nodig is, is het wenselijk om een medewerker hiervoor in dienst te nemen. Gedeeltelijk gecompenseerd door verlaging kosten inhuur verkoop openbaar groen en verhoging verkoopopbrengsten, zie onder.
Verminderen inhuur voor verkoop openbaar groen	20.000	20.000	20.000	20.000	Lagere kosten inhuur door het in dienst nemen van een medewerker voor de verkoop van openbaar groen.
Verhoging opbrengst verkoop openbaar groen		20.000	20.000	20.000	Verhoging verkoopopbrengsten
Inschakelen ODZOB voor milieuwerkzaamheden voor 10 uur per week (door andere toerekening van kosten 4 uur netto)	-19.136				De huidige contactfunctionaris van de gemeente voor de ODZOB heeft te weinig uren om alle milieu-onderwerpen waarover afstemming tussen beide organisaties en/of gemeentelijke besluitvorming nodig is te behandelen. Inschakeling van een medewerker van de ODZOB voor 4 uur per week is noodzakelijk.

Onderzoek fietspad Nederwetten - Soeterbeek		-15.000			Bij inspraak mobiliteitsbeleid wordt verondersteld dat een fietspad gerealiseerd moet worden (verzoek van dorpsraad Nederwetten), opgenomen in de modules Fietsverkeer. Onderzoek is nodig om te kunnen bepalen of (en zo ja welke) investeringen voor realisatie nuttig en noodzakelijk zijn.
Totaal programma 6	283.705	282.262	282.877	251.161	

Programma 7. Economie, Toerisme & Recreatie

Portefeuillehouder(s)

R. Stultiëns en H. Tindemans

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Nuenen c.a. is een ondernemersvriendelijke gemeente.	1. Bevorderen van een toekomstbestending centrum. 2. Vitaliseren van bestaande bedrijventerreinen. 3. Actief bijdragen aan Brainportambities.
Economische betekenis van de toeristische sector vergroten.	4. Versterken van de toeristische aantrekkingskracht. 5. Bevorderen van de ontwikkeling Landgoed Gulbergen.

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Intergemeentelijke structuurvisie Rijk van Dommel en Aa			onbepaald
Detailhandelsvisie Stedelijk Gebied Eindhoven	2015 e.v.	september 2015	onbepaald
Verordening reclamebelasting 2017	2017 e.v.	december 2016	onbepaald
Structuurvisie ruimtelijke beeldkwaliteit kern Nuenen - De Wereld van Van Gogh	2019 e.v.		nog vast te stellen

Wat gaan we daarvoor doen?

Nuenen c.a. is een ondernemersvriendelijke gemeente.

1. Bevorderen van een toekomstbestending centrum

2. Vitaliseren van bestaande bedrijventerreinen

3. Actief bijdragen aan Brainportambities

Economische betekenis van de toeristische sector vergroten

4. Versterken van de toeristische aantrekkingskracht

5. Bevorderen van de ontwikkeling Landgoed Gulbergen

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Begroting 2019	Realisatie 2019
Functiemenging *	verhouding tussen banen en woningen, bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	42,5	43,3**
Vestigingen *	per 1.000 inwoners (15-64 jaar)	172,8	afwachten nwe cijfers
Netto arbeidsparticipatie *	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	65,8	68,1**
Banen	per 1.000 inwoners (15 - 64 jaar)	541,8	563**
Aantal banen in de recreatie en toerisme sector	aantal	400	370**

Cijfer voor ondernemersklimaat gegeven door ondernemers	rapportcijfer	6,3	niet bekend**
Bezoekersaantallen Vincentre	aantal	16.910	17.362
Opbrengst toeristenbelasting	€	32.626	12.000

Gegevens van www.waarstaatjegemeente.nl

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	13	0	0	0	0	0
3.1 Economische ontwikkeling	106	0	116	116	116	116
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	7	0	23	23	23	23
3.4 Economische promotie	127	0	142	142	142	142
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	653	0	894	960	960	960
5.4 Musea	2	0	17	17	17	17
5.5 Cultureel erfgoed	23	0	51	36	36	38
Totaal Lasten	931	0	1.243	1.295	1.294	1.295
Baten						
0.10 Mutaties reserves	0	0	4	67	67	67
3.1 Economische ontwikkeling	10	0	12	12	12	12
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	6	0	14	14	14	14
3.4 Economische promotie	80	0	57	57	57	57
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	17	0	7	7	7	7
Totaal Baten	113	0	94	158	158	158
Saldo (baten -/- lasten)	-818	0	-1.149	-1.137	-1.137	-1.138

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand worden de voorgestelde aanpassingen opgenomen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

7. Economie, Toerisme & Recreatie					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2020	2021	2022	2023	Toelichting

Viering 200 jaar Nuenen van 2021 naar 2020		20.000			budget overhevelen naar programma 1 en naar voren halen, 2020
Opstellen cultuurhistorische waardekaart Nuenen	- 15.000				In 2019 gestart maar in 2020 aanvullend budget voor nodig
Kleine aanpassingen < € 10.000	- 10.000	-5.000	- 5.000	- 5.000	- Subsidie onderhoud monumenten - Deelname Van Gogh Nationaal park (2020)
Totaal programma 7	- 25.000	- 15.000	- 5.000	- 5.000	

Programma 8. Financiën & Belastingen

Portefeuillehouder(s)

J. Pernot

Wat willen we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Doelstellingen
Verantwoord financieel huishoudboekje is te allen tijde leidend.	1. Reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting.
Lastenverlichting die voor alle inwoners merkbaar is (ook in de zin van goede dienstverlening, zie programma 1).	2. Verlagen OZB indien er financiële ruimte is.

Relevante beleidsnota's in dit programma

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Financiële verordening 2017	2017 e.v.	mei 2017	onbepaald
Nota reserves en voorzieningen	2019 e.v.	februari 2019	onbepaald
Nota risicomanagement en weerstandsvermogen	2015 e.v.	februari 2015	onbepaald
Nota activering, waardering en afschrijving	2009 e.v.		onbepaald
Belastingverordeningen	jaarlijks	november 2018	november 2019

Wat gaan we daarvoor doen?

Verantwoord financieel huishoudboekje is te allen tijde leidend.

1. Reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting

Lastenverlichting die voor alle inwoners merkbaar is (ook in de zin van goede dienstverlening, zie programma 1).

2. Verlagen OZB indien er financiële ruimte is

Beleidsindicatoren

Naam	Indicator	Begroting 2019	Realisatie 2019
gemiddelde WOZ-waarde woningen *	duizend euro	€ 302	€ 314
Woonlasten meerpersoonshuishoudens *	euro	€ 917	€ 912
Woonlasten éénpersoonshuishoudens *	euro	€ 700	€ 704
Woningen in bezwaar	aantal / %	257 / 2,50 %	270 / 2,61 %
Niet-woningen in bezwaar	aantal / %	42 / 2,33 %	29 / 1,85 %
Gegronde WOZ-bezwaren woningen	aantal / %	62 / 24,22 %	85 / 32 %
Gegronde WOZ-bezwaren niet-woningen	aantal / %	21 / 50,00 %	17 / 61 %

(*): Gegevens 2018 van www.waarstaatjegemeente.nl van 4 september 2019. 2019 is gebaseerd op eigen cijfers.

(^): Gegevens van www.waarstaatjegemeente.nl van 4 september 2019.

(²): Landelijk gemiddelde 2018 is 2,20%.

(³): Landelijk gemiddelde 2018 is 5,30%.

(#): Werkelijk aantal gegronde WOZ-bezwaren in 2018, in 2019 betreft dit een voorlopig cijfer op basis van de tot en met 1 september 2019 beoordeelde WOZ-bezwaren, nog niet alle bezwaren zijn beoordeeld. Het landelijk gemiddelde voor gegronde WOZ-bezwaren in 2018 is 43,30% voor woningen en 51,10% voor niet-woningen.

Voor meer financiële indicatoren en kengetallen verwijzen wij naar de paragrafen lokale heffingen en weerstandsvermogen.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Stichting Bureau Inkoop- en aanbesteding Zuidoost Brabant (BIZOB)

Via Stichting Bureau Inkoop- en aanbesteding Zuidoost Brabant (BIZOB) werken we samen om onze inkoop te professionaliseren. Omdat er op veel gebieden inkoop- en aanbestedingstrajecten voorkomen, heeft BIZOB betrekking op alle programma's.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Onze betalingen en ontvangsten verlopen voor een groot deel via de NV Bank Nederlandse Gemeenten. Deze bank is er ook met name voor gemeenten. Wij bezitten aandelen in deze bank en delen mee in de dividenduitkeringen.

Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei voert voor onze gemeente de bedrijfsvoeringstaken financiën, belastingen, personeel & organisatie, informatievoorziening en planning & control uit. Daarnaast zijn de afdelingen Sociale Zaken en Dienstverlening bij de Dienst Dommelvallei ondergebracht.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en positief als er meer baten zijn dan lasten.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	1.848	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	3.238	0	-172	51	696	594
0.5 Treasury	781	0	11	0	0	0
0.61 OZB woningen	139	0	97	97	97	97
0.62 OZB niet-woningen	22	0	22	22	22	22
0.64 Belastingen overig	48	0	46	46	46	46
0.8 Overige baten en lasten	0	0	235	385	478	1.519
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	28	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	6.104	0	240	602	1.340	2.279
Baten						
0.10 Mutaties reserves	1.613	0	0	0	0	0
0.5 Treasury	1.393	0	9	3	3	3
0.61 OZB woningen	4.563	0	4.753	4.927	5.108	5.294
0.62 OZB niet-woningen	1.249	0	1.372	1.407	1.442	1.479
0.64 Belastingen overig	67	0	78	78	78	78
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	25.464	0	28.067	28.708	29.430	30.323
Totaal Baten	34.350	0	34.279	35.123	36.061	37.176
Saldo (baten -/- lasten)	28.246	0	34.039	34.521	34.721	34.897

Voorgestelde aanpassingen

Onderstaand worden de voorgestelde aanpassingen opgenomen van dit programma. Bedragen zijn in € waarbij negatieve bedragen een nadeel zijn en positieve bedragen een voordeel.

8. Financiën en belastingen:					
Bestaand beleid of autonome ontwikkelingen:	2020	2021	2022	2023	Toelichting
Algemene uitkering gemeentefonds	-167.618	- 227.728	- 199.152	-210.184	Aanpassing algemene uitkering aan septembercirculaire 2018
Algemene uitkering gemeentefonds	-53.223	-54.162	-41.605	-29.463	Aanpassing algemene uitkering aan decembercirculaire 2018 (hoeveelheidsverschillen, m.n. VO)
Algemene uitkering gemeentefonds	631.767	480.717	75.861	57.347	Aanpassing algemene uitkering aan meicirculaire 2019
Algemene uitkering gemeentefonds	5.985	6.112	6.259	6.700	Correctie vanuit Rijk op meicirculaire 2019
Algemene uitkering gemeentefonds			251.000	251.000	Richtlijn provincie: extra middelen jeugdzorg ook na 2021
Algemene uitkering gemeentefonds	-110.000	- 110.000	- 110.000	-110.000	Aanpassing stelpost ruimte onder BCF-plafond
Indexering DDV ten laste van stelpost beleidsvoornemens	17.423	53.863	83.258	124.581	Dekking voor inflatie MJB Dienst Dommelvallei
Indexering GGD ten laste van stelpost beleidsvoornemens	3.982	8.229	10.832	19.355	Dekking voor inflatie MJB GGD
Indexering personele lasten ten laste van stelpost beleidsvoornemens	178.201	178.201	178.201	178.201	Zie ook programma 1 (personele lasten)
Herberekening OZB	108.200	143.700	181.200	221.000	Herberekening OZB (inflatie 0,4% hoger dan vorige MJB)
Nog te verdelen over programma's					
Actualisatie staat van activa incl. nieuwe en vervangingsinvesteringen	383.968	464.513	445.576	1.092.258	Mede als gevolg van lage rente en door afschaffen bespaarde rente
Herziene renteberekening	-245.017	- 242.404	- 240.178	-237.214	Mede als gevolg van lage rente en door afschaffen bespaarde rente
Vershil toerekening salariskosten en overhead gesloten huishoudens	194.826	201.983	218.106	238.941	Er zijn meer uren begroot op gesloten huishoudens en daarmee ook meer overhead toegerekend aan gesloten huishoudens. Dat veroorzaakt een voordeel voor het exploitatieresultaat.
Ombuigingen/dekkingsvoorstel:	2020	2021	2022	2023	
Groenste gemeente uit de begroting	80.000	0	0	0	Lagere ambitie
Totaal	1.028.494	903.024	859.358	1.602.522	

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen.

Beleid

Bij het heffen en invorderen van belastingen zijn we onder meer gebonden aan:

- de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR);
- de Algemene wet bestuursrecht (Awb), (inclusief de algemene beginselen van behoorlijk bestuur);
- de Invorderingswet 1990;
- de Gemeentewet;
- diverse uitvoeringsbesluiten.

De wet geeft duidelijke kaders aan voor de heffing, invordering en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Het maken van uitzonderingen op wettelijke regels is niet toegestaan. Dit om rechtsongelijkheid voor de inwoners te voorkomen.

Het tarievenbeleid is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Geen algemene lastenstijging. De gemiddelde lasten voor de inwoners mogen niet meer toenemen dan de inflatiecorrectie. Lastenverzwaring voor inwoners blijft achterwege en indien enigszins mogelijk zullen we gemeentelijke belastingen, tarieven, heffingen en/of leges verlagen;
- Streven naar kostendekkendheid in de tariefstelling voor leges en retributies;
- Het profijtbeginsel bij de overige heffingen hanteren.

In overeenstemming met deze beleidsuitgangspunten stellen wij voor de tarieven voor 2020 als volgt aan te passen:

- Voor de OZB stellen wij voor om rekening te houden met de WOZ-waardeontwikkeling en de tarieven met de inflatiecorrectie van 2,5% te verhogen; *)
- Leges en tarieven in de tarieventabel worden verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,5%;
- Het vastrecht afvalstoffenheffing voor 2020 is geïndexeerd op basis van loonindex 2,7%. De ledigingstarieven voor zowel gft- als restafval gaan omhoog met respectievelijk 50% en 20%.
- Het tarief voor de rioolheffing wordt met 6,88% verlaagd naar € 1,49 per kubieke meter water.

*) De raad heeft met amendement 1 de inflatiecorrectie bij de OZB teruggedraaid.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

We heffen op grond van artikel 220 van de Gemeentewet twee directe belastingen op de onroerende zaken die binnen de gemeente liggen, de zogenaamde onroerendezaakbelastingen:

- Een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht, gebruikt;
- Een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De hoogte van de OZB is afgeleid van de WOZ-waarde (een percentage). Jaarlijks worden nieuwe WOZ-waarden vastgesteld. De aanslagen zijn gebaseerd op de WOZ-waarden met een waardepeildatum die 1 jaar voorafgaand aan het belastingjaar ligt. Er is geen wettelijk maximum gesteld aan de jaarlijkse stijging van de OZB-tarieven.

De tarieven voor 2020 zijn bijgesteld aan de hand van de ontwikkeling van de nieuwe WOZ-waarden zodat er sprake is van een gelijkblijvend niveau van de opbrengst onroerendezaakbelastingen, exclusief de areaaluitbreiding en de tariefaanpassing. Het voorstel voor vaststelling van de tarieven wordt tegelijk met de begroting aangeboden aan de raad.

De inschatting van de totale WOZ-waarde voor 2020 (voorlopige stand per 1 september 2019) ten opzichte van de werkelijke WOZ-waarde over 2019 is als volgt:

Omschrijving	2020	2021
Totale waarde woningen	3.519.500.000	3.776.000.000
Totale waarde niet-woningen	355.000.000	355.000.000

De belastingcapaciteit heeft een relatie met de inkomsten die een gemeente ontvangt via het gemeentefonds. Hoeveel geld een individuele gemeente uit het gemeentefonds krijgt, hangt namelijk af van de kenmerken en de belastingcapaciteit van de gemeente. De belastingcapaciteit geeft aan hoeveel belasting een gemeente jaarlijks kan innen. Het aandeel van een gemeente in het gemeentefonds is kleiner naarmate het vermogen om belastingen te heffen groter is. Het gaat hier om de WOZ-waarde van onroerende zaken in de gemeente, berekend tegen een voor alle gemeenten gelijk tarief.

In onderstaande tabel geven we de korting op het gemeentefonds weer ten opzichte van werkelijke opbrengst. We doen dit op basis van de waarde 1-1-2019 omdat deze waarde de laatst vastgestelde waarde is.

Belastingsoort	Waarde	Ons tarief	Opbrengst	Kortingstarief	Korting	Saldo
OZB eigenaren woningen	3.519.500.000	0,1332%	4.687.974	0,07512%	2.643.848	2.044.126
OZB gebruikers niet-woningen	333.000.000	0,1826%	608.058	0,08890%	296.037	312.021
OZB eigenaren niet-woningen	355.000.000	0,2274%	807.270	0,11032%	391.636	415.634
			6.103.302		3.331.521	2.771.781

De ramingen voor de baten OZB 2020 zijn als volgt:

Omschrijving	2021
Eigenaren woning	4.830.900
Eigenaren niet-woning	800.000
Gebruikers niet-woning	527.000

Afvalstoffenheffing / reinigingsrechten

De gemeente is verplicht huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer en de Verordening afvalstoffenheffing en reinigingsrechten wordt afvalstoffenheffing geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel waarvoor de gemeente verplicht is huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. De tarieven van de afvalstoffenheffing zijn verdeeld in twee componenten:

1. een vast deel: hiertoe behoren kosten die niet in de invloedssfeer liggen van de individuele inwoners zoals de kosten van de milieustraat, glas-, papier- en plasticinzameling;
2. een variabel deel: het gaat hier om het zogenaamd "de vervuiler betaalt" principe; hoe vaker iemand zijn rest- en gft-afval aanbiedt, hoe hoger de kosten voor deze aanbieder zijn.

Reinigingsrechten worden geheven van niet-woningen (bedrijven) die hebben aangegeven gebruik te maken van de inzameldienst voor huishoudelijke afvalstoffen. Het betreft hier geen bedrijfsafval. De tarieven van de afvalstoffenheffing worden bepaald waarbij de geraamde kosten niet boven de geraamde baten uitkomen. Bij het bepalen van de geraamde kosten wordt de volledige BTW over deze kosten meegenomen (artikel 229b van de Gemeentewet). We streven er kort gezegd naar dat de kosten voor 100% worden gedekt door de opbrengsten uit de heffingen.

Voor 2020 zal de afvalstoffenheffing omhoog gaan. Een aantal factoren vormt de oorzaak van de stijging:

1. Vanuit het rijk opgelegde afvalstoffenbelasting op het te verbranden afval;
2. Verdere verlaging van de vergoeding door Nedvang voor de afvalstromen PMD;
3. Stijging van verwerkingstarieven van veel afvalstromen zoals hout, puin, matrassen, grond etc.

Voor 2020 zijn de volgende beleidskeuzes gemaakt:

1. Extra invulling geven aan het principe "de vervuiler betaalt" en goed scheiden aan de bron wordt beloond;
2. Vast tarief is alleen geïndexeerd op basis van loonindex 2,7%;
3. Aantal ledigingen van GFT is aangepast. Dit houdt in dat gedurende de zomermaanden de wekelijkse lediging van de gft-container wordt gehalveerd naar twee-wekelijkse lediging. De winterlediging van 1 per 4 weken blijft gehandhaafd. In totaal zijn het 6 inzamelrondes minder, wat een besparing van ongeveer € 20.000,- betekent. Deze besparing is meegenomen in de tarievenbepaling. Reden voor frequentieverlaging is het uitblijven van extra aanbiedingen gft gedurende de zomermaanden;

4. Lichte verhoging van de poorttarieven milieustraat. De tarieven gaan integraal 10% omhoog. Tevens is er gekozen voor verdere differentiatie van tarieven voor bepaalde afvalstromen zoals hout, puin, matrassen etc. De overall verhoging van 10% geeft extra opbrengsten aan de poort van € 9.000,-. Deze zijn meegenomen in de tarievenbepaling.
5. De ledigingstarieven verhogen en niet het tarief voor vastrecht.

Kortom, het vastrecht afvalstoffenheffing voor 2020 is alleen geïndexeerd op basis van loonindex 2,7%. De ledigingstarieven voor zowel gft- als restafval gaan omhoog met respectievelijk 50% en 20%. De wekelijkse lediging van de gft-container gedurende zomermaanden wordt teruggebracht naar 1x per 2 weken. De poorttarieven milieustraat worden aangepast op basis van 10% stijging.

Rioolheffing

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt rioolheffing geheven. De rioolheffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een perceel waar afvalwater direct of indirect via de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.

De tarieven van de rioolheffing worden zodanig vastgesteld dat de geraamde kosten niet boven de geraamde baten uitkomen. Bij het bepalen van de geraamde kosten mag ook de BTW over deze kosten meegenomen worden (artikel 229b van de Gemeentewet). We streven er kort gezegd naar dat de kosten voor 100% worden gedekt door de opbrengsten uit de heffingen.

Het tarief voor de rioolheffing is gebaseerd op het verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan 2019–2023 (vGRP).

De heffing en invordering loopt via Brabant Water. Hiervoor is eind 2016 een meerjarencontract afgesloten.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en rioolheffing

Op grond van het BBV zijn gemeenten verplicht de berekening van tarieven van heffingen inzichtelijk te maken. De tarieven en heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. De geraamde baten mogen niet hoger zijn dan de geraamde lasten (artikel 229b Gemeentewet).

Onderstaande overzichten geven aan dat afval en riolering 100% kostendekkend zijn:

Dekkendheid afvalstoffenheffing	2020
Afval taakveld 7.3	
Lasten milieustraat	513.669
Lasten overige afvalstromen	1.419.553
Kapitaallasten	65.471
Mutatie voorziening*	27.765
Totaal kosten afval taakveld 7.3	2.026.458
Toerekenbare kosten vanuit andere taakvelden	
Overhead taakveld 0.4	193.372
Kwijtschelding taakveld 6.3	71.777
Straatreiniging taakveld 2.1	151.394
BTW taakveld 0.11**	334.329
Totaal toerekenbaar	750.872
Totaal lasten	2.777.330
Baten afvalstoffenheffing taakveld 7.3	2.054.120
Baten milieustraat	100.100
Baten overige afvalstromen	623.110
Baten totaal	2.777.330
Dekkendheidspercentage afval	100%

*De geraamde stand van de voorziening afval bedraagt per 1-1-2021 € 313.000,-.

** De omzetbelasting rekenen we conform artikel 229B van de gemeentewet toe. Deze toerekening is het gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds in 2003. Vanaf dat moment werd de BTW compenseerbaar en werd tegelijkertijd een uitname uit het gemeentefonds gedaan.

Dekkendheid rioolheffing	2021
Riolering taakveld 7.2	
Beheer en onderhoud riolering	779.560
Kapitaallasten	371.600
Mutatie voorziening*	-159.723
Totaal kosten riolering taakveld 7.2	991.437
Toerekenbare kosten vanuit andere taakvelden	
Overhead taakveld 0.4	169.169
Kwijtschelding taakveld 6.3	60.000
Straatreiniging taakveld 2.1	278.393
Watertaken taakveld 5.7	124.229
BTW taakveld 0.11**	314.000
Totaal toerekenbaar	945.791
Totaal lasten	1.937.228
Opbrengst rioolheffing taakveld 7.2***	1.937.228
Baten totaal	1.937.228
Dekkendheidpercentage riool	100%

* De geraamde stand van de voorziening riolering bedraagt per 1-1-2021 € 3.735.183,-.

** De omzetbelasting rekenen we conform artikel 229B van de gemeentewet toe. Deze toerekening is het gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds in 2003. Vanaf dat moment werd de BTW compenseerbaar en werd tegelijkertijd een uitname uit het gemeentefonds gedaan.

*** De opbrengsten zijn gebaseerd op een tarief per m³ water. Het verwachte waterverbruik is gebaseerd op het gemiddelde verbruik van de afgelopen 5 jaren.

Leges

Wanneer de gemeente een bepaalde dienst levert, kunnen daarvoor leges worden geheven. De tarieven worden jaarlijks vastgesteld in de Tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Net als riool- en afvalstoffenheffing moeten de tarieven dusdanig worden vastgesteld dat de geraamde baten niet boven de geraamde lasten uitkomen. Bij de vaststelling van een aantal tarieven, zoals voor reisdocumenten, moet rekening gehouden worden met van rijkswege gestelde maximumtarieven. De verschillende leges die worden geheven, worden in principe jaarlijks verhoogd met de daarvoor geldende inflatiecorrectie, met uitzondering van de leges/tarieven die zijn vastgesteld door het Rijk en in MRE-verband.

Kostendekkendheid leges

Op grond van het BBV moeten gemeenten inzichtelijk maken dat de tarieven en heffingen hoogstens kostendekkend zijn.

Per hoofdstuk van de legesverordening 2020 is hieronder de kostendekkendheid weergegeven op basis van de geraamde baten en lasten. Alleen hoofdstukken vanuit de modelverordening die zijn opgenomen in de legesverordening van Nuenen zijn opgenomen. Per titel in de legesverordening wordt gestreefd naar maximale kostendekkendheid, ondanks dat jurisprudentie de legesverordening als één geheel ziet en dus de legesverordening als geheel maximaal kostendekkend mag zijn. Tussen afzonderlijke hoofdstukken binnen een titel mag kruissubsidiëring worden toegepast. Opbrengsten uit leges van een bepaald hoofdstuk mogen kosten binnen een ander hoofdstuk compenseren.

Onderstaande overzichten geven aan dat de leges hoogstens kostendekkend zijn.

De lasten zijn uitgesplitst in salaris, overhead en directe lasten. Hierbij is rekening gehouden met jurisprudentie over hetgeen wel en niet aan de leges mag worden toegerekend.

De salaris- en overheadlasten in titel 1 zijn toegerekend vanuit het taakveld 0.2 Burgerzaken. Op basis van de toegerekende salarislasten is het opslagpercentage voor de overhead bepaald.

		Baten	Salaris	Overhead	Lasten	Percentage
Titel 1	Algemene Dienstverlening					
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	-36.000	34.038	32.782	1.124	53%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	-169.017	90.769	87.420	29.668	81%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	-107.000	71.859	69.207	45.000	58%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de Basisregistratie personen	-9.750	34.038	32.782	1.800	14%
Hoofdstuk 7	Bestuursstukken	-	-	-	-	
Hoofdstuk 8	Vastgoedinformatie	-	7.564	7.285	-	0%
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	-12.750	37.821	36.425	900	17%
Hoofdstuk 10	Gemeentearchief	-	7.564	7.285	-	0%
Hoofdstuk 11	Huisvestingswet	-	-	-	-	
Hoofdstuk 12	Leegstandwet	-	7.564	7.285	-	0%
Hoofdstuk 16	Kansspelen	-	11.346	10.927	-	0%
Hoofdstuk 17	Telecommunicatie	-12.500	7.564	7.285	-	84%
Hoofdstuk 18	Verkeer en vervoer	-688	11.346	10.927		3%
Hoofdstuk 19	Kinderopvang	-	7.564	7.285	-	0%
Hoofdstuk 20	Diversen	-2.750	22.692	21.855	-	6%
	Totaal titel 1	-350.455	351.731	338.752	78.492	46%

De salaris- en overheadlasten in titel 2 zijn (voornamelijk) toegerekend vanuit het taakveld 8.3 Wonen en Bouwen, waaronder de bouwvergunningen vallen. Ook hier is op basis van de toegerekende salarislasten de overhead bepaald. De baten en lasten binnen titel 2 van de legesverordening hebben voornamelijk betrekking op hoofdstuk 2 en 3, vandaar is vanwege de samenhang besloten alle lasten toe te rekenen aan hoofdstuk 3 binnen titel 2 en is dit niet verder uitgesplitst.

		Baten	Salaris	Overhead	Lasten	Percentage
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunningen					
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen	-			-	
Hoofdstuk 2	Principeverzoek / vooroverleg / beoordeling conceptaanvraag	-			-	
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	-780.875	365.876	352.375	201.549	85%
Hoofdstuk 4	Vermindering	-			-	
Hoofdstuk 5	Teruggaaf	-			-	
Hoofdstuk 6	Intrekking omgevingsvergunning	-			-	
Hoofdstuk 7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	-			-	
Hoofdstuk 8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	-1.500			-	
Hoofdstuk 10	In deze titel niet benoemde beschikking	-			-	
Hoofdstuk 11	Gefaseerde bouwvergunning, tweede fase	-			-	
	Totaal titel 2	-782.375	365.876	352.375	201.549	85%

De salaris- en overheadlasten in titel 3 zijn voornamelijk toegerekend vanuit het taakveld 0.2 Burgerzaken.

		Baten	Salaris	Overhead	Lasten	Percentage
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn					
Hoofdstuk 1	Horeca	-8.250	7.564	7.285	-	56%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen of markten	-688	11.346	10.927	-	3%
Hoofdstuk 3	Seksbedrijven	-	-	-	-	
Hoofdstuk 5	Marktstandplaatsen	-	3.782	3.642	-	0%
Hoofdstuk 6	Winkeltijdenwet	-5.500	3.782	3.642	-	74%
Hoofdstuk 7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	-	-	-	-	
	Totaal titel 3	-14.438	26.474	25.497	-	28%

Overige belastingen

Baatbelasting

Als de gemeente voorzieningen gaat aanleggen waar maar een deel van de inwoners (bijzonder) bij gebaat is kan de gemeente hen een baatbelasting opleggen. De belasting wordt ineens dan wel jaarlijks geheven gedurende maximaal 30 achtereenvolgende jaren. Momenteel is nog maar één baatbelasting van kracht. De betreffende voorziening is de aanleg van de rotonde op de Europalaan ("industrieterrein Berkenbos").

Toeristenbelasting

Op grond van artikel 225 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven van diegene die mensen tegen vergoeding laat overnachten onder andere in hotels, pensions, vakantieonderkomens en op vaste standplaatsen. Het geldt alleen als de persoon die hier verblijft geen inwoner van de gemeente is.

Vermakelijkhedenretributie

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt vermakelijkhedenretributie geheven bij de organisatoren van evenementen waarbij entree wordt geheven. Deze retributie wordt pas geheven als meer dan 2.000 betalende bezoekers het evenement hebben bezocht. Er wordt alleen geheven als er gebruik wordt gemaakt van voorzieningen die door of met medewerking van het gemeentebestuur tot stand zijn gebracht. De tarieven voor 2020 blijven gelijk aan die van 2019.

Marktgelden

Marktgelden worden geheven van degene die een standplaats inneemt (of van degene aan wie een standplaats is toegewezen) op de wekelijkse warenmarkt. Marktgelden zijn afhankelijk van het aantal strekkende meters frontlengte van de standplaats.

Reclamebelasting

Reclamebelasting wordt geheven in het vastgestelde centrumgebied ten behoeve van de voeding van het ondernemersfonds. Het tarief voor 2020 blijft gelijk aan het tarief van 2019.

Kwijtscheldingsbeleid

De kwijtscheldingsregels zijn vastgelegd in de Invorderingswet 1990 en de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De gemeente heeft, als gevolg van artikel 255 van de Gemeentewet, slechts op 2 onderdelen beleidsvrijheid:

- de raad kan bepalen dat er helemaal geen dan wel gedeeltelijke kwijtschelding wordt verleend;
- de raad kan regels stellen met betrekking tot de wijze waarop de kosten van bestaan in aanmerking worden genomen die er toe leiden dat in ruimere mate kwijtschelding wordt verleend.

Op grond van het laatste onderdeel heeft de gemeente gekozen voor het voor 100% meenemen van de kosten van bestaan. Het bestaande beleid wordt hiermee voortgezet. Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de volgende heffingen:

- onroerendezaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing;

- rioolheffing.

Overzicht tarieven

	2019	2020	2021
OZB Eigenaar Woning	0,1412%	0,1332%	0,1284%
OZB Eigenaar Niet-woning	0,2297%	0,2274%	0,2324%
OZB Gebruiker Niet-woning	0,1844%	0,1826%	0,1866%
Afvalstoffenheffing vastrecht (per jaar)	107,40	109,92	153,60
Afvalstoffenheffing 25 liter gft-afval	0,00	0,00	0,00
Afvalstoffenheffing 80, 140 of 240 liter gft-afval	1,00	1,50	2,00
Afvalstoffenheffing 25 liter restafval	1,85	2,25	2,25
Afvalstoffenheffing 80 liter restafval	6,05	7,25	7,25
Afvalstoffenheffing 140 liter restafval	10,85	13,00	13,00
Afvalstoffenheffing 240 liter restafval	18,10	21,75	21,75
Afvalstoffenheffing 30 liter ondergronds	-	1,35	1,60
Afvalstoffenheffing 60 liter ondergronds	2,30	2,75	3,25
Rioolheffing (per m ³ water)	1,60	1,49	1,39

(*) Met amendement 1 zijn de tarieven verlaagd naar:

OZB eigenaar woning 0,1332%

OZB eigenaar niet-woning 0,2274%

OZB gebruiker niet-woning 0,1826%

Vergelijking buurgemeenten

In onderstaande tabel worden de eenheden gebruikt die het COELO toepast voor het bepalen van de woonlasten. Onderstaande tabel geeft inzicht in de gegevens over 2019 (afgerond op hele euro's).

	Son en Breugel	Nuenen	Eindhoven	Best	Geldrop-Mierlo
OZB eigenaren woning	0,0894%	0,1412%	0,1247%	0,0941%	0,0781%
OZB eigenaren niet-woning	0,1506%	0,2297%	0,2922%	0,1716%	0,1540%
OZB gebruikers niet-woningen	0,1346%	0,1844%	0,2269%	0,1369%	0,1251%
Afvalstoffenheffing *) (meerpers.huishouden)	194	309	276	238	300
Rioolheffing (gebruiker)	153	219	199	169	181

*) Diftar gemeenten worden door het COELO berekend op basis van vastrecht plus een gemiddeld aantal ledigingen (18 maal een grijze container van 140 liter en 7 maal een groene container van 140 liter). De aantallen van het COELO zijn gebaseerd op een landelijk gemiddelde. In de meeste diftar gemeenten is het gemiddelde aantal ledigingen vaak lager. Bij de tabel hieronder, Ontwikkeling lokale lastendruk, gaan we uit van het gemiddelde aantal ledigingen in Nuenen.

Ontwikkeling lokale lastendruk

	2019	2020	2021
WOZ-waarde	314.000	331.000	351.000
Wijziging WOZ-waarde	6,08%	5,41%	6,04%
OZB	443,-	441,-	451,-
Afvalstoffenheffing #)	201,-	224,-	272,-
Rioolheffing ##)	219,-	204,-	190,-
Totaal	863,-	869,-	913,-
Lastenontwikkeling		0,7%	5,1%

(*) Met amendement 1 is de OZB-verhoging teruggedraaid en is het gemiddelde OZB-bedrag gelijk aan voorgaande jaren: € 443,-.

Het totale bedrag aan lokale lasten € 871,- en de lastenontwikkeling 0,9%.

#) Uitgangspunt hierbij is het gemiddeld aantal ledigingen restafvalcontainers (8) en gft-afvalcontainers (7) in Nuenen, herrekend naar alsof er alléén 140-liter containers zijn.

##) Uitgangspunt hierbij is het gemiddelde waterverbruik per huishouden van 137m³.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de financiële positie van de gemeente Nuenen. Hiervoor geven we een overzicht van de risico's. Vervolgens zetten we deze af tegen de aanwezige weerstandscapaciteit. Als laatste worden de financiële kengetallen gepresenteerd.

Ontwikkelingen

In 2019 is een nieuwe nota Grondbeleid vastgesteld. Deze nota is niet geheel in lijn met de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2015. Bij de actualisatie van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2015 wordt de nieuwe nota grondbeleid betrokken.

De rekenkamercommissie heeft een onderzoek naar het risicomanagement grondexploitaties uitgevoerd. Het definitieve rapport met de uitkomsten is nog niet beschikbaar ten tijde van het schrijven van deze paragraaf. Als de uitkomsten beschikbaar zijn wordt beoordeeld of dit nog gevolgen heeft voor de actualisatie van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen voor het onderdeel grondexploitaties. In het concept rapport is over het project Eeneind-west een aantal aanbevelingen gedaan. Bij de actualisatie van de risico's van de grondexploitaties voor de jaarrekening 2019 kan dit leiden tot aanpassingen, afhankelijk van de inhoud van het definitieve rapport.

Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State uitspraak gedaan met betrekking tot het programma aanpak stikstof (PAS). Hierdoor kunnen bouwprojecten vertraging oplopen. Eind september komt er een nieuwe berekeningsmethodiek beschikbaar voor bouwprojecten om te bepalen of een bouwproject voldoet aan de voorwaarden met betrekking tot stikstofuitstoot. Mogelijk ontstaan hierdoor risico's voor bouwprojecten en kunnen te ontvangen bouwleges negatief worden beïnvloed. Dit risico is in de berekening van het noodzakelijke weerstandsvermogen (nog) niet meegenomen.

Beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

In de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2015 wordt het beleidskader voor het weerstandsvermogen beschreven. Dit kader luidt als volgt:

- De gemeenteraad wordt via de planning en control documenten (begroting en jaarrekening) geïnformeerd over de 15 belangrijkste risico's, de beschikbare weerstandscapaciteit en de ratio van het weerstandsvermogen;
- De 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' wordt als basis gehanteerd voor de opstelling van de verplicht voorgeschreven paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de meerjarenprogrammabegroting en de jaarrekening;
- Uitgegaan wordt van een gewenste minimale score voor de ratio weerstandsvermogen van 'voldoende' (ratio > 1);
- Als de ratio weerstandsvermogen door de toename van risico's onder de 1 uitkomt zal ofwel de beschikbare weerstandscapaciteit worden aangevuld, ofwel extra inspanningen worden gedaan om de benodigde weerstandscapaciteit terug te brengen. In deze situatie zal het college voorstellen doen aan de gemeenteraad die ervoor moeten zorgen dat het weerstandsvermogen weer op het gewenste niveau komt.

Inventarisatie van de risico's

In veel gevallen kunnen we de exacte waarde van een risico niet bepalen. Om de risico's toch te kwantificeren werken we met klassengemiddelden. Deze klassengemiddelden leiden tot de financiële gevolgen in de onderstaande tabel. De risicowaarde bepalen we vervolgens aan de hand van de volgende berekening:

$$\text{Risicowaarde in €} = \text{percentage kans} \times \text{gevolg in €}$$

Het totaal aan risicowaarden vormt de benodigde weerstandscapaciteit. Omdat niet alle risico's zich tegelijk manifesteren wordt hierbij gerekend met een zekerheidspercentage van 90%.

Top 15 risico's

Risico	Kans in %	Kans in €	Risicowaarde
1 Exploitatie grond	Concrete	berekening	9.803.223

	Het bedrag is ten opzichte van de jaarrekening 2018 gedaald. Voor een nadere toelichting zie de risicorapportages met risicoanalyse per project.			
2	Op orde brengen standplaatsen woonwagens Eventuele meerkosten voor de verbetering van woonwagens kunnen voor risico komen van de gemeente.	50%	850.000	425.000
3	Saneringskosten grond Om de standplaatsen van de woonwagens op orde te brengen dient de grond voor een deel gesaneerd te worden. Deze meerkosten zijn voor rekening en risico van de gemeente.	50%	375.000	187.500
4	WMO en Jeugd Wmo/Jeugd is een open-einde regeling. Door een mogelijke toename van het aantal aanvragen en/of een andere soort zorginzet bestaat het risico dat het budget wordt overschreden.	70%	175.000	122.500
5	Algemene uitkering gemeentefonds Schommelingen in de algemene uitkering kunnen problemen veroorzaken voor het sluitend krijgen van de begroting. De integratie uitkering sociaal domein is vanaf 2019 grotendeels geïntegreerd in het algemene deel van het gemeentefonds waarop ook de uitkeringsfactor van toepassing is.	70%	175.000	122.500
6	Cybercriminaliteit Cybercriminaliteit is criminaliteit met ICT als middel én doelwit. Cybercriminaliteit is veelvoorkomend. Er zijn verschillende vormen van cybercriminaliteit. Een onoplettende medewerker of een goed uitgevoerde vorm van cybercriminaliteit kan leiden tot problemen op financieel gebied, het verlies van productieve uren of tot grote privacyrisico's. De kans hierop neemt toe, er zijn cyberaanvallen geweest op gemeentes, ziekenhuizen, MKB bedrijven enzovoorts.	30%	375.000	112.500
7	Crisisbeheersing Iedere gemeente kan te maken krijgen met incidenten, die de status van een crisis krijgen.	10%	1.000.000	100.000
8	BTW sport vrijstelling Vanaf 1 januari 2019 kan de gemeente Nuenen de BTW op sportuitgaven niet meer verrekenen met de fiscus. In plaats hiervan kan de gemeente op grond van de SPUK (specifiek uitkering voor 5 jaren) een specifieke uitkering aanvragen voor hun sportuitgaven. Deze uitkering bedraagt 17,5% van de gerealiseerde bestedingen aan activiteiten in het kader van sport. Het risico bestaat dat er onvoldoende beschikbaar is om het volledig aangevraagde bedrag uit te keren.	Concrete berekening		77.993
9	GGD De Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant Zuidoost heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg en de ambulancezorg. Op basis van de begroting wordt financieel bijgedragen. Het onafgedekte risico, zijnde € 2.300.000,- dient te worden opgenomen in de eigen risicoparagraaf van de deelnemende gemeentes, herrekend naar de risicowaarde per gemeente.	Concrete berekening		68.993
10	Bodemverontreiniging/-sanering De gemeente loopt voortdurend het risico geconfronteerd te worden met schade aan het milieu door bijvoorbeeld bodemverontreinigingen.	90%	75.000	67.500
11	Leges Het risico is aanwezig dat vertraging kan ontstaan of projecten later opstarten.	70%	75.000	52.500
12	Vennootschapsbelasting De Belastingdienst heeft nog geen uitspraak gedaan over de uitgangspunten voor de Vpb-aangifte. Hierdoor kan de definitieve aangifte afwijken van de voorlopige aangifte.	30%	175.000	52.500
13	Inkoop en aanbesteding Door onjuiste aanbestedingen worden geen financiële voordelen behaald en bestaat het risico op onrechtmatige inkopen.	70%	75.000	52.500
14	Belastingaangifte De gemeente is aansprakelijk voor fouten in loonbelastingopgaves, BTW-aangiften, opgave BTW-compensatiefonds en de werkkostenregeling.	30%	175.000	52.500
15	Overdracht schoolgebouwen Er is geen onderhoudsreserve gevormd. Bij de overdracht van schoolgebouwen is afgesproken dat een soort reserve meekomt.	70%	75.000	52.500

	Subtotaal top 15			11.350.209
	Overige risico's			370.459
	Onvoorzien			250.000
	Totaal			11.970.668
	Totaal o.b.v zekerheidspercentage (90%)			10.773.601

Wijzigingen:

Ten opzichte van de jaarrekening 2018 is de totale risicowaarde toegenomen met € 205.076,-. Onderstaande risico's zijn nieuw opgenomen in de top 15:

- Het risico Wmo en Jeugd (helemaal nieuw)
- Het risico op cybercriminaliteit (kans en risicobedrag zijn verhoogd)
- Het risico op de BTW sport vrijstelling.

Door deze verschuiving zijn de risico's met betrekking tot Dienst Dommelvallei, stelpost BCF en de AVG niet meer in de top 15 opgenomen. Deze risico's zijn meegenomen bij de overige risico's.

Inventarisatie van de beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is de verzamelterm van al die bronnen waaruit niet voorziene financiële tegenvallers bekostigd kunnen worden.

Er zijn minder reserves doordat de raad bij de Nota reserves en voorzieningen in februari 2019 enkele reserves heeft opgeheven. De bedragen zijn overgeheveld naar de algemene reserve. In het totaalbedrag maakt dat dus geen verschil.

Weerstandscapaciteit	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve	5.774.955	-
Algemene reserve bouwgrond	11.443.140	-
Algemene reserve bouwgrond winstnemingen	7.617.764	-
Stille reserve	pm	-
Raming onvoorziene uitgaven	0	143.000
Onbenutte belastingcapaciteit	-	0
Totale weerstandscapaciteit	24.835.859	143.000

Weerstandvermogen

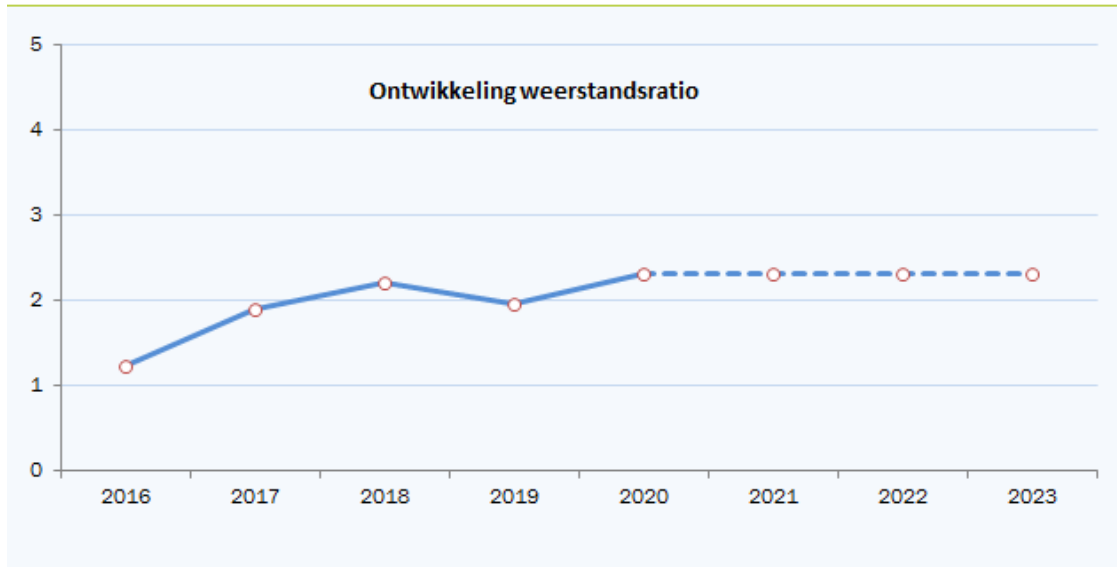
In onderstaande grafiek is weergegeven wat het te verwachten verloop van de ratio weerstandsvermogen voor de komende 4 jaar is. Dit overzicht wordt nu voor de eerste keer getoond. Uitgangspunt is dat de risico's de komende jaren gelijk blijven. Conform de meerjarige geprognosticeerde balans blijven ook de algemene reserves vrij constant de komende jaren.

De ratio weerstandsvermogen kan als volgt worden vastgesteld:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{€ 24.978.859}}{\text{€ 10.773.601}} = 2,32$$

Wij concluderen dat het weerstandsvermogen voldoende is om de risico's op te vangen.

Financiële kengetallen

Kengetallen geven inzicht in bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen bijdragen aan het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. De combinatie van de kengetallen geven een indicatie over de financiële positie van de gemeente. Daarnaast bieden kengetallen de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken.

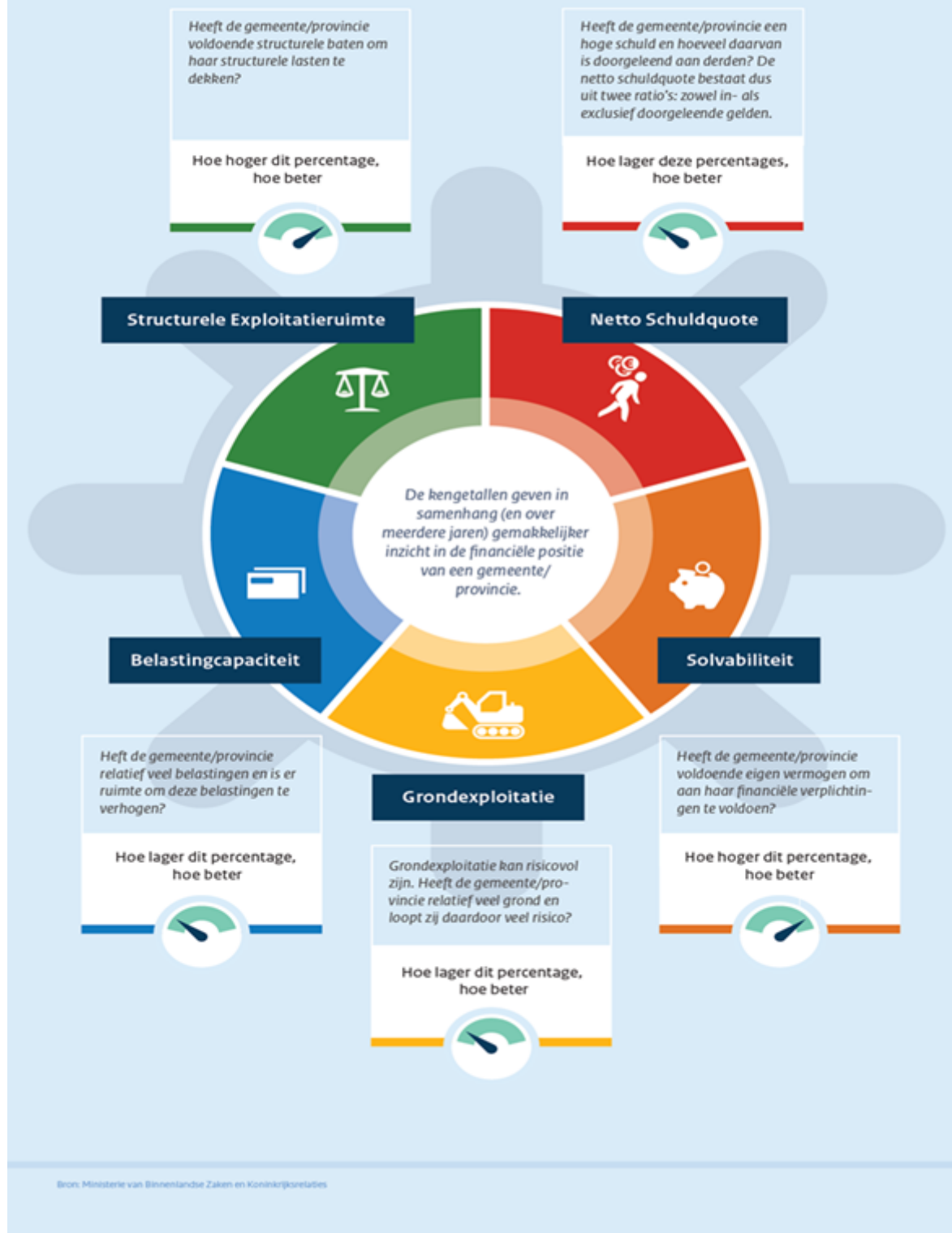
De volgende financiële kengetallen moeten in de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen worden:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit.

Sturen met financiële kengetallen

Financiële situatie gemeente / provincie

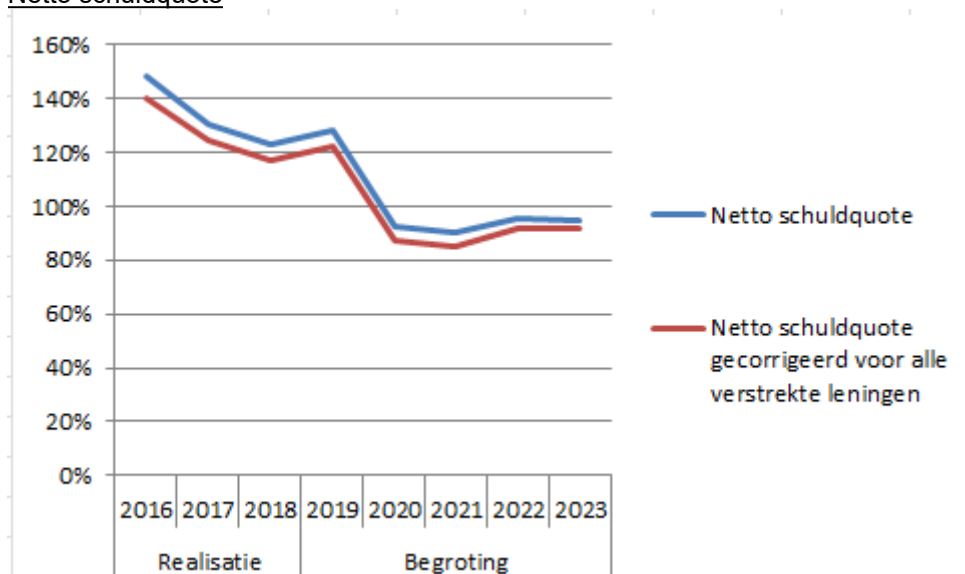
Uitgangspunten

Voor de kolommen realisatie is uitgegaan van de balans zoals opgenomen in de betreffende jaarrekening. De kengetallen voor de begroting 2019 zijn afkomstig uit de meerjarenbegroting 2019-2022. De kengetallen voor 2020-2023 zijn afkomstig uit voorliggende meerjarenbegroting.

Omschrijving	Realisatie			Begroting				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto schuldquote	148%	130%	123%	129%	92%	90%	96%	95%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	140%	124%	117%	122%	88%	85%	91%	92%
Solvabiliteitsratio	19%	25%	28%	26%	30%	34%	33%	33%
Grondexploitatie	123%	123%	121%	105%	74%	58%	50%	45%
Structurele exploitatieruimte	5%	1%	2%	2%	1%	1%	2%	1%
Belastingcapaciteit	140%	122%	121%	123%	119%	119%	119%	119%

Hieronder volgt per kengetal een korte toelichting.

Netto schuldquote

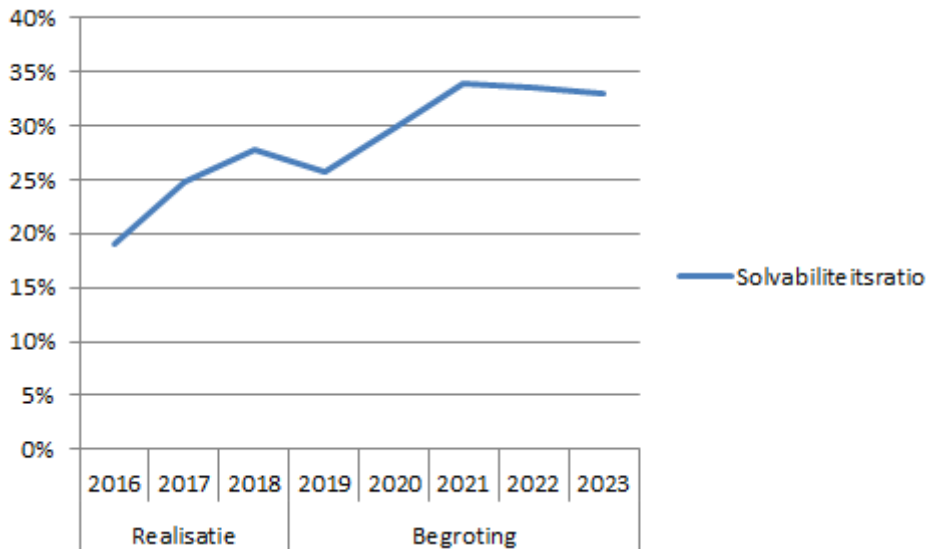

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De verwachting is dat de daling die in de voorgaande jaren is ingezet ook in 2020 tot uiting gaat komen. Dit is een positieve trend en deze wordt mede bepaald door het aflossen van geldleningen.

Solvabiliteitsratio

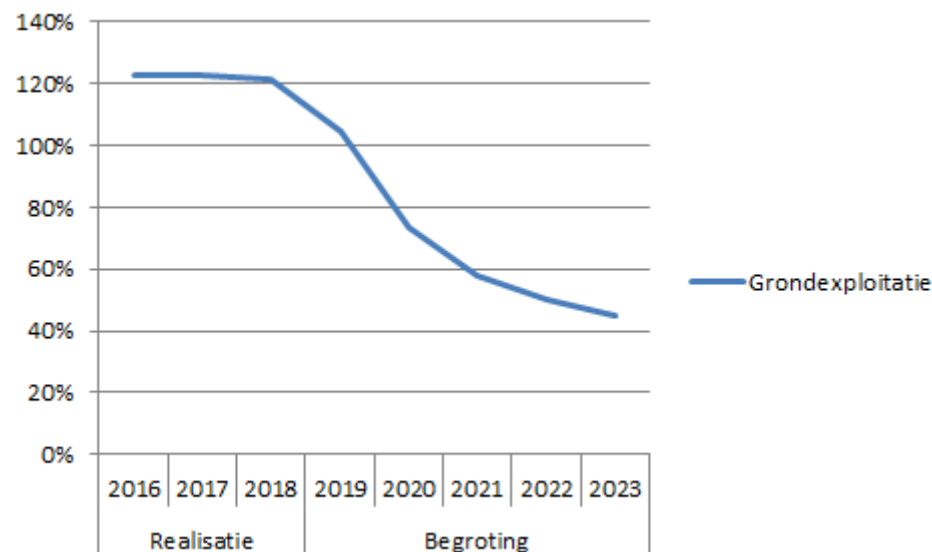

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Door een daling van het balanstotaal is er een stijging van het solvabiliteitsratio zichtbaar in bovenstaande grafiek. Dit is een positieve ontwikkeling voor de financiële weerbaarheid van de gemeente Nuenen.

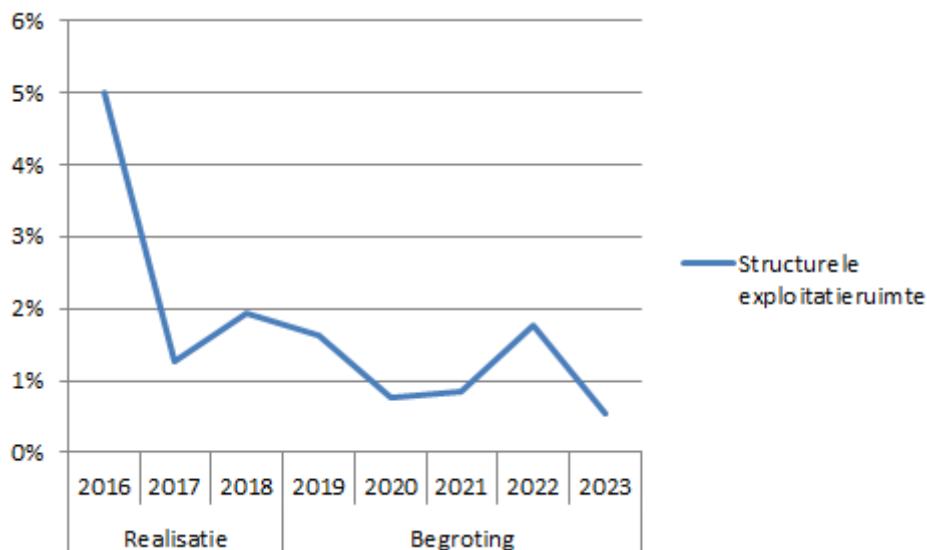
Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

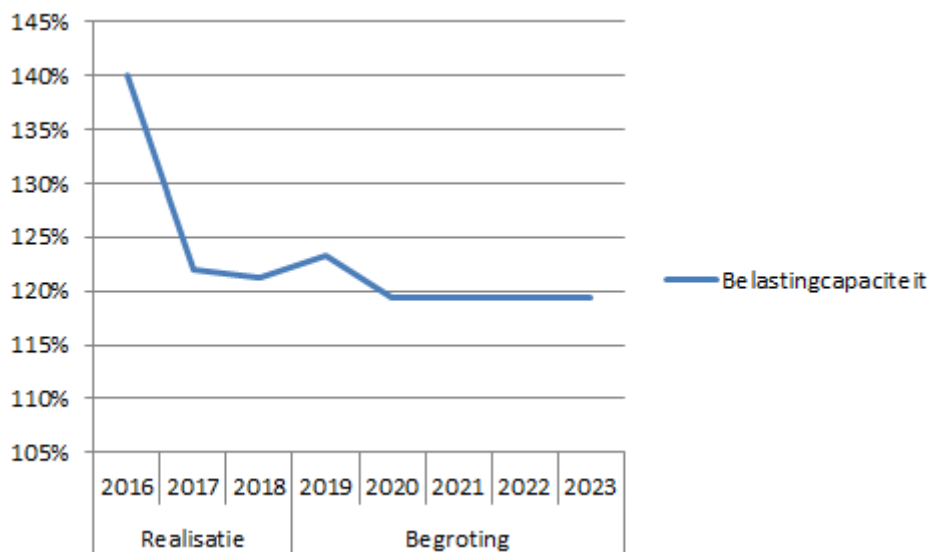
Zoals blijkt uit bovenstaande grafiek laat de grondexploitatie een forse daling zien. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de bouwgrond in exploitatie afneemt. Dit is een positieve trend, omdat hiermee de grondexploitatie risico's aanzienlijk dalen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. In 2020 en verder is de structurele exploitatieruimte 0,75% of hoger. Dit is positief en dit betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar deze kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld.

De belastingcapaciteit is vastgesteld op 119%. De belastingcapaciteit is hoger dan het landelijk gemiddelde dat op 100% is gesteld.

Conclusie

Er is sprake van een forse geprognosticeerde verlaging van de grondpositie in de meerjarenbegroting 2020-2023. Deze verlaging van de grondpositie en de bijbehorende verkoopopbrengsten zorgen ervoor dat de netto schuldquote (incl. gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) op basis van de begroting verbetert. Daarnaast draagt de verkoop van grond bij aan het verbeteren van de solvabiliteit en aan het verminderen van de grondexploitatie-risico's. Dit komt tot uiting in de solvabiliteitsratio.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Nuenen heeft een uitgestrekt buitengebied en een intensief bebouwd binnengebied met een totale oppervlakte van 3.361 ha. De gemeente is verdeeld over vier kernen: Nuenen, Gerwen, Nederwetten en Eeneind. Zowel binnen als buiten de kernen vinden tal van activiteiten plaats zoals wonen, werken en recreëren. Om deze activiteiten in goede banen te leiden zijn kapitaalgoederen nodig: wegen, openbare verlichting, civieltechnische kunstwerken, groen, riolering, gebouwen, speeltoestellen, verkeersregelingen en ten slotte beelden en platiëken.

De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud daarvan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de (jaarlijkse) lasten. Met het onderhoud van deze kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Deze paragraaf geeft inzicht in het beleid en de financiële consequenties van het onderhoud van de kapitaalgoederen.

Wegen

De gemeente beschikt over een uitgebreid wegennet ten behoeve van de verbinding binnen de kernen, tussen de kernen en de aansluiting op het regionale wegennet. Op dit moment bestaat dit wegennet uit ruim 228 kilometer verharde wegen.

Beleid

In het vastgestelde beheerplan heeft de raad gekozen voor cyclisch onderhoud. Dit betekent dat gedurende een periode van circa 40 tot 60 jaar na aanleg op het juiste moment het juiste onderhoud wordt uitgevoerd. Cyclisch onderhoud is structureel en levensduurverlengend. Daarmee is de kwaliteit van de weg gedurende de gehele levensduur hoger dan bij regulier onderhoud.

Beleidsplan

Voor het beleidsveld Wegen is geen apart beleidsplan opgesteld. De beleidskaders zijn benoemd in het Beheerplan wegen 2015-2019. In het tweede kwartaal van 2020 wordt een nieuw beheerplan aan de raad voorgelegd.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan Wegen 2015-2019	2015-2019	6-11-2014	1e kwartaal 2021

Uitgangspunten

In het rapport van de wegeninspectie (tweejaarlijks) wordt aangegeven wat nodig is voor onderhoud wegen in de komende vijf jaar. Bij elk nieuw rapport van de wegeninspectie wordt beoordeeld of de voorziening voor de komende vijf jaren voldoende is.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Financieel	2021	2022	2023	2024
Groot onderhoud (storting voorziening)	837.086	837.086	837.086	837.086
Klein onderhoud (incl. inspectie)	112.620	127.620	112.620	167.620
Totaal	949.706	964.706	949.706	1.004.706

Het beheerplan Wegen 2015-2019 is in november 2014 vastgesteld. Jaarlijks wordt volgens dit programma het benodigd (gemiddeld) bedrag (€ 837.086,-) gestort in deze voorziening. De storting is bestemd voor cyclisch onderhoud. De werkelijke uitgaven fluctueren. Voor reconstructie en rehabilitatie van de wegen zijn geen middelen beschikbaar in de onderhoudsvoorziening. Indien hier middelen voor nodig zijn wordt apart aan de raad om budget gevraagd. Eind 2020 resteert in de voorziening een bedrag van € 1.063.224,-.

Achterstallig onderhoud

Het achterstallig onderhoud is een indicator van het CROW (uitgedrukt in kosten) en is gedefinieerd als onderhoud op wegvakonderdelen waarbij de richtlijn al is overschreden, met andere woorden waarbij het onderhoud al eerder uitgevoerd had moeten worden.

Het achterstallig onderhoud voor de diverse verhardingen wordt geschat op minimaal € 200.000,-. Met de uitvoering van het beheerplan en de in de begroting opgenomen reconstructies wordt dit achterstallig onderhoud de komende jaren ingelopen.

Openbare verlichting

De gemeente Nuenen heeft ca. 5.800 lichtmasten en 6.000 armaturen. De kosten voor openbare verlichting bestaan uit de jaarlijkse kosten voor elektriciteit en klein onderhoud en de kosten voor vervangingsinvesteringen.

Beleid

Het beleidsplan Openbare verlichting is vastgesteld op 6 juli 2017.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsplan OVL 2018-2027	2018-2027	6-7-2017	eind 2027

Uitgangspunten

Bij het streven naar een duurzame, schone en veilige openbare ruimte is het uitgangspunt dat lichtmasten gemiddeld na 40 jaar worden vervangen en armaturen na 20 jaar. In het beleidsplan OVL is opgenomen dat de komende 10 jaar de verouderde armaturen en lichtmasten worden vervangen door energiezuinige (led)verlichting. Ook worden de armaturen met een hoog energieverbruik vervangen. Hiervoor is een investering van circa € 2.420.000,- benodigd. De energiekosten en de kosten voor onderhoud dalen hierdoor. Ook heeft de gemeente de intentie om gehoor te geven aan het SER energieakkoord.

In het beleidsplan openbare verlichting wordt voorgesorteerd op het toepassen van Smart Lighting. Armaturen worden daarom uitgerust met communicatie modules. Hiermee kan informatie vanuit het armatuur verkregen worden (bijvoorbeeld energieverbruik) en kan bijvoorbeeld een nieuw dimregime naar het armatuur verzonden worden.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Voor de vervanging van masten en armaturen is in 2020 een bedrag opgenomen van € 197.000,-, in de latere jaren is € 242.000,- per jaar opgenomen.

Naast middelen voor de vervangingsinvesteringen is nog een bedrag voor regulier onderhoud, zoals replace en masten schilderen, beschikbaar van afgerond € 109.000,-.

Achterstallig onderhoud

Van 1.400 armaturen en 800 masten is de theoretische levensduur, respectievelijk 20 en 40 jaar, verstreken. De komende jaren worden deze masten en armaturen vervangen, conform het beleidsplan Openbare verlichting 2018-2027. De benodigde investeringskredieten voor deze vervangingen zijn opgenomen in deze begroting.

Civiele kunstwerken

Met civiele kunstwerken worden bruggen, viaducten etc. bedoeld. Voor het groot onderhoud hiervan is een tijdelijke reserve gevormd. Met de geplande vaststelling van een nieuw beheerplan in 2019 is de intentie om deze om te zetten in een voorziening.

Beleid

In december 2019 wordt een beheerplan aangeboden aan de raad.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan Civiele kunstwerken	2020-2024	13 februari 2020	2024

Uitgangspunten

Voor het vervangen van civiele kunstwerken bij einde levensduur zijn geen middelen beschikbaar in het onderhoudsfonds. Indien hier middelen voor nodig zijn wordt hiervoor apart aan de raad om budget gevraagd. In het op te stellen beheerplan wordt hier verder op in gegaan.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Financieel	2021	2022	2023	2024
Groot onderhoud	115.122	115.122	115.122	115.122
Klein onderhoud	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal	135.122	135.122	135.122	135.122

Eind 2020 is in de voorziening Civiele kunstwerken nog een bedrag aanwezig van € 519.000,-

Achterstallig onderhoud

Er is sprake van achterstallig onderhoud. Momenteel is niet exact inzichtelijk hoe hoog dit achterstallig onderhoud is. In de voorbereiding voor het beheerplan zullen nieuwe inspecties worden uitgevoerd. De financiële gevolgen worden dan verwerkt in de begroting.

Groen

Beleid

Gemeentebossen

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van de gemeentebossen. Het bosbezit van de gemeente Nuenen is in totaal circa 65 ha groot en ligt verspreid over vijf grotere gebieden in de gemeente en enkele kleinere bospercelen in en rond het dorp Nuenen. Door middel van een beheerplan zijn het beheer en onderhoud van de gemeentebossen voor de periode 2017 – 2022 vastgelegd.

Bomen

De gemeente Nuenen is een groene gemeente en zal dat ook blijven. Bomen dragen in belangrijke mate bij aan een prettig leefklimaat. Het is daarom belangrijk te zorgen en blijven zorgen voor een gezond bomenbestand.

Uit bijdragen van inwoners aan het Bomencafé is duidelijk geworden dat de inwoners graag bomen in de eigen omgeving hebben, maar er ook iets over te zeggen willen hebben.

Zoals met ieder plan zijn ook met het uitvoeren van dit beleidsplan kosten gemoeid. In het nog op te stellen Groenbeheerplan zal dit budget mede op basis van het Bomenbeleidsplan geactualiseerd worden.

Openbaar groen

Centrale vraag in het Groenstructuurplan is waar groen kan verdwijnen en waar het beeldbepalend en onmisbaar is voor de groene uitstraling en prettige leefomgeving van de gemeente Nuenen. Verder is in het Groenstructuurplan aangegeven waar belangrijke structuren ontbreken. Het Groenstructuurplan is de basis voor verder beleid, beheer en planvorming.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan gemeentebossen	2017-2022	23-5-2017 (vastgesteld door college)	eind 2022
Bomenbeleidsplan	2017-2031	9-2-2017	eind 2031
Groenstructuurplan	2011-2020	25-11-2010	eind 2022
Groenbeheerplan	2020-2026	12-12-2019	eind 2026

Uitgangspunten

Watergangen

Beheer en onderhoud van watergangen (sloten) met een afvoerende en een bergende functie van het oppervlaktewater binnen het stroomgebied van de waterschappen De Dommel en Aa en Maas.

Overeenkomstig de Keur oppervlaktewateren betreft dit sloten met een beperkt belang, niet zijnde in onderhoud bij de bovengenoemde waterschappen.

Bossen

Op sobere wijze in stand houden van de kwaliteit en functionaliteit van de bossen ten behoeve van de openluchtrecreatie en het milieu.

Landschappelijke beplanting

Op sobere wijze in stand houden van lintvormige en kleinschalige landschapselementen (wegbeplantingen, houtsingels, poelen etc.), ten behoeve van:

- beeld, milieu;
- verbindingen tussen landschapselementen;
- coulissenwerking.

Openbaar groen

Op sobere wijze in stand houden van de kwaliteit en functionaliteit van de groenvoorziening voor een groene uitstraling van de gemeente voor haar eigen inwoners en gebruikers (inwoners van buiten de gemeente en toerisme). Het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau is C.

Bomen

Nuenen is een bolwerk van bomen. De gemeente Nuenen staat ervoor om dat bolwerk te laten bestaan uit gezonde bomen waar zowel inwoners als de gemeente trots op zijn. Gezonde bomen waar de gemeente haar groene karakter mee behoudt, een prettig leefklimaat heeft en ook in de toekomst zal behouden. Het boombeheer gaat over nu en over later.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Financieel	Begroot 2019	Realisatie	Verschil
Bossen	18.573	11.147	7.426
Bermen en Watergangen	80.880	77.902	2.978
Landschappelijke beplanting	20.765	32.701	-11.936
Openbaar groen	1.270.834	1.350.234	-79.400

Totaal	1.391.052	1.471.984	-80.932
---------------	------------------	------------------	----------------

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

RioleringBeleidsplan

Het vigerende Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) heeft een looptijd tot en met 2023. In het vGRP staan de beleidsdoelen, geplande projecten, onderzoeken en nieuwe ontwikkelingen. Verder maakt de rioolheffingsberekening deel uit van het vGRP.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2019 – 2023 (vGRP)	2019-2023	13-12-2018	2023

Uitgangspunten

Op 13 december 2018 is de gemeenteraad akkoord gegaan met het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023 (vGRP). De doelen vastgelegd in het vGRP zijn:

- Een goede inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- Inzameling, transport en / of verwerking van afvloeiend hemelwater, voor zover dit redelijkerwijs niet kan door particulieren;
- Voorkomen van structureel nadelige gevolgen van te hoge of te lage grondwaterstanden, voor zover dit onder de gemeentelijke zorgplicht valt;
- klimaatbestendig ontwerpen.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

In onderstaande tabel staan de kosten voor het onderhoud aan het rioolstelsel. Daarnaast zijn er ook kosten voor o.a. planvorming, kapitaallasten en interne uren.

De vervangingsinvesteringen zijn gebaseerd op het gemeentelijk rioleringsplan en zijn opgenomen op de lijst met investeringen.

Financieel	2021	2022	2023	2024
Onderhoudskosten riolering	333.514	338.850	344.270	349.780
Totaal	333.514	338.850	344.270	349.780

Eind 2020 is nog een bedrag in de voorziening riolering beschikbaar van € 3.735.183,-

Achterstallig onderhoud

Er is geen achterstallig onderhoud. Soms wordt onderhoud wel uitgesteld om schaalvoordeel te kunnen behalen. Dit uitstel wordt enkel gedaan als de veiligheid niet in het geding is.

GebouwenBeleidsplan

De gemeenteraad heeft in de vergadering van 9 november 2017 het beheerplan gebouwen 2018-2032 vastgesteld.

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan gebouwen	2018-2032	9-11-2017	2020

Uitgangspunten

Voor de gebouwen die economisch eigendom zijn van de gemeente Nuenen en waarvoor de gemeente verantwoordelijk is voor het groot onderhoud, is een voorziening gevormd. Uitgangspunt voor deze voorziening is wat minimaal nodig is om de gebouwen veilig, heel en functioneel te houden op basis van sober en doelmatig onderhoud. Het uitgangspunt is conditieniveau 3.

Jaarlijks onderhoudsbudget en investeringsmiddelen op basis van het nieuwe MJOP incl. HE-gebouwen:

Financieel	2021	2022	2023	2024
Dotatie voorziening	422.634	422.634	422.634	422.634
Besteding uit voorziening	313.367	313.367	313.367	313.367
Mutatie voorziening	109.267	109.267	109.267	109.267

Status onderhoud

Het benodigde onderhoud aan gebouwen wordt bepaald aan de hand van inspecties. Elk gebouw wordt om de 3 jaar geïnspecteerd. Het beheerplan gebouwen is gebaseerd op de cijfers die voortvloeien uit de inspecties. In het 4e kwartaal 2019 zijn de gebouwen opnieuw geïnspecteerd. Dit leidt tot een financiële bijstelling van de voorziening die in 2020 wordt voorgelegd aan de raad. Bij een aantal gebouwen moet nog politieke besluitvorming plaatsvinden over het toekomstige gebruik en/of eigendom van de gebouwen. Grootschalig investeren in onderhoud is dan een vorm van kapitaalvernietiging. De beschikbaar gestelde budgetten voor onderhoud dienen echter wel beschikbaar te blijven, zodat direct na bestuurlijke besluitvorming actie ondernomen kan worden.

Speeltoestellen

Beleid

Spelen en bewegen in de openbare ruimte 'Speelruimtebeleidsplan 2017-2020'

Beheerplan speelvoorzieningen 2011 – 2020

Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Spelen en bewegen in de openbare ruimte	2017-2020	6-7-2017	nvt

Uitgangspunten

Het nieuwe speelruimtebeleid is via co-creatie tot stand gekomen waarbij is samengewerkt met inwoners, verenigingen en andere belanghebbenden als gelijke partners. De belangrijkste uitgangspunten van het nieuwe beleid zijn:

- Spelen voor alle leeftijden (jong en oud);
- Risicovol spelen in een natuurlijke omgeving;
- Gebruik maken van (aanwezige elementen in) de gehele openbare ruimte;
- Ontmoeten als belangrijk onderdeel van de "Centrale speelgelegenheid Nuenen";
- Aansluiten bij de behoeftes van de omgeving en trends.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Jaarlijks wordt bij de investeringen een bedrag van € 85.000,- opgenomen voor vervanging bij einde levensduur en nieuw beleid. Naast deze middelen is nog een bedrag voor regulier onderhoud beschikbaar van € 41.500,-.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Verkeersregelingen

Beleid

Voor het vervangen van verkeersborden, verkeerstekens, wegmarkeringen, etc. is budget in de exploitatie beschikbaar.

Uitgangspunten

Verkeersborden worden vervangen wanneer ze beschadigd of verdwenen zijn. Ook worden ze één maal per jaar schoongemaakt. Voor het onderhoud aan wegmarkeringen en verkeersregelinstanties zijn onderhoudscontracten afgesloten.

Jaarlijks onderhoudsbudget

Financieel	2021	2022	2023	2024
Groot en klein onderhoud verkeerslichten, -borden en wegwijzers	47.750	47.750	47.750	47.750
Totaal	47.750	47.750	47.750	47.750

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Beelden en Plastics

Beleid

In december 2019 wordt het beleid- en beheerplan beelden en plastics voorgelegd aan de raad inclusief de noodzakelijke financiële middelen.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
------	---------	------------------------	---

Beleidsplan beelden en plastieken	2021-2024				2021
-----------------------------------	-----------	--	--	--	------

Jaarlijks onderhoudsbudget en investeringsmiddelen

Financieel	2021	2022	2023	2024
Onderhoud Beelden en Plastieken	5.000	5.000	5.000	5.000

Achterstallig onderhoud

De inspectie medio 2019 heeft aangetoond dat er aardig wat achterstallig onderhoud is. In het beheerplan wordt een plan opgenomen om de achterstand binnen enkele jaren weg te werken.

Financiering

Inleiding

Het opstellen van de paragraaf financiering in de begroting en de jaarstukken is in zowel het BBV als in de wet Fido verplicht gesteld. Financiering betreft de wijze waarop de gemeente Nuenen de benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijke) overtollige geldmiddelen belegt. De uitvoering van deze paragraaf vindt plaats binnen de wettelijke kaders van het BBV en de wet Fido. Naast deze wetgeving is een treasury statuut vastgesteld. In dit statuut zijn nadere regels opgenomen om daarmee de financieringsfunctie te sturen, te beheersen en te controleren. De paragraaf geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente wordt toegerekend aan investeringen, grondexploitaties en projecten. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Interne en externe ontwikkelingen

Extern

De ECB zal het monetaire beleid naar verwachting verder verruimen. De lange rentetarieven blijven daardoor op zeer lage niveaus.

Intern

Voor de begroting zijn de volgende interne rentepercentages gebruikt, de berekening volgens BBV:

Renteschema	%
Bespaarde rente over reserves	nvt
Bespaarde rente over voorziening verliesgevende complexen bouwgrond	2,00%
Rente grondexploitatie	0,61%
Rente activa	0,50%

In onderstaand schema is het renteresultaat berekend volgens BBV:

Renteschema	2020	2021	2022	2023
De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen niet zijnde projectfinanciering	656	569	158	139
De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen voor projectgefinancierde grondexploitatie	0	0	0	0
De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen die doorgezet zijn aan derden	112	94	75	55
De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen voor projectgefinancierd overig	0	0	0	0
De externe rentelasten over de verwachte nieuw aan te trekken korte en lange financiering	0	0	368	411
De externe rentebaten	-47	-64		
Saldo rentelasten en rentebaten	721	599	601	605
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-418	-296	-288	-299
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0	0	0
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-112	-94	-75	-55
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-530	-390	-362	-354
Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
Rente over voorzieningen	86	88	90	92
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	278	298	328	343
De aan taakvelden toegerekende rente	-278	-298	-328	-343
Renteresultaat op het taakveld treasury	0	0	0	0

Het genoemde renteresultaat komt terug op het taakveld treasury, maar is niet het enige resultaat op dat taakveld. Ook bijvoorbeeld ontvangen dividend wordt geraamd op het taakveld, maar maakt geen onderdeel uit van het renteschema.

Financieringsbehoefte

Op basis van de begroting 2020 wordt een meerjarenfinancieringsbehoefte opgesteld.

Boekwaarde 1-1	2020	2021	2022	2023
Activa	58.825	62.477	68.612	71.419

Grondexploitaties	50.729	31.979	26.734	24.463
Geldleningen OG	-33.194	-22.272	-21.332	-7.393
Reserves en voorzieningen	-46.591	-45.675	-45.503	-45.262
	29.770	26.508	28.511	43.227

Uit bovenstaand schema blijkt dat de komende jaren tussen de € 25 en € 45 miljoen gefinancierd moet worden.

Beleidsvoornemen financiering

Het beleid is erop gericht om de financieringsbehoefte af te dekken met kortlopende financiering, omdat de rente op de kortlopende middelen lager is dan de rente op langlopende middelen. Hierbij wordt rekening gehouden met de kasgeldlimiet. Deze bepaalt dat de gemiddelde vlottende schuld, over drie maanden gezien, niet boven de 8,5% van het begrotingstotaal mag uitkomen. Gezien de rentevisie, waarbij er vanuit wordt gegaan dat de rente dit jaar laag blijft en komende jaren licht kan gaan oplopen, kan voorlopig aan deze strategie worden vastgehouden. Zodra de rentevisie wijzigt en uitgaat van een stijgende rente op korte termijn, kan de overweging gemaakt worden om een groter deel van de financieringsbehoefte te financieren met langlopende leningen.

Renterisicobeheer

De overheid heeft twee instrumenten voor het toetsen van het renterisico: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijk liquiditeitstekort gefinancierd kan en mag worden met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). Als het liquiditeitstekort een structureel karakter draagt moet een langlopende geldlening worden aangetrokken. Indien voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet wordt overschreden moet de toezichthouder hiervan op de hoogte worden gesteld. Ook moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring worden voorgelegd aan de toezichthouder. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal.

Stap	Omschrijving	2020
	Bepalen toegestane kasgeldlimiet	
	Omvang begrotingstotaal	68.266
	Percentage regeling	8,50%
1	Toegestane kasgeldlimiet	5.803
	Vlottende korte schuld	
	Opgenomen gelden < 1 jaar	4.500
	Schuld in rekening courant	0
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar	6
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0
2	Totaal vlottende korte schuld	4.506
	Vlottende middelen	
	Contante gelden in kas	2
	Tegoeden in rekening courant	403
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar	6
3	Totaal vlottende middelen	410
4	Totaal netto vlottende schuld (2-3)	4.096
	Ruimte(+)/Overschrijdingen(-) (1-4)	1.706

Voor 2020 is er een liquiditeitstekort en wordt met kasgeldleningen gewerkt tot de bovengrens van de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een grens aan het te lopen renterisico op de vaste schuld. De risiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet hoger mogen zijn dan 20% van het begrotingstotaal (zie tabel hieronder).

Stap	Omschrijving	2020	2021	2022	2023
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	10.922	940	13.939	458

3 (1+2)	Renterisico	10.922	940	13.939	458
4	Begrotingstotaal	68.266	54.118	52.093	53.294
5	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
6 (4 x 5)	Renterisiconorm	13.653	10.824	10.419	10.659
7	Ruimte(+)/Overschrijdingen(-)	2.732	9.884	-3.520	10.201

Voor 2022 is er geen ruimte om lang geld aan te trekken volgens de renterisiconorm.

Leningenportefeuille

Een belangrijk onderdeel van het financieringsbeleid vormt de omvang, flexibiliteit, gemiddelde looptijd en rentegevoeligheid van de leningenportefeuille. De leningenportefeuille van de gemeente ziet er als volgt uit:

Opgenomen langlopende leningen						
Leningverstrekker	looptijd		rente	oorspronkelijk	1-1-2020	31-12-2020
	van	t/m				
BNG	1996	2021	3,97%	282	38	19
BNG	2012	2022	3,17%	13.500	13.500	13.500
NWB	2013	2020	1,72%	23.000	8.000	500
BNG	2014	2020	0,80%	9.000	3.000	0
NWB	2015	2027	1,21%	220	150	132
Provincie	2017	2027	-0,00%	2.321	2.161	2.161
BNG	2005	2022	3,95%	3.500	3.500	3.500
Totaal				51.822	30.349	19.812

Opgenomen langlopende leningen tbv woningbouw						
Leningverstrekker	looptijd		rente	oorspronkelijk	1-1-2020	31-12-2020
	van	t/m				
BNG	1991	2041	3,93%	1.180	877	851
BNG	2004	2024	4,59%	5.800	1.968	1.609
Totaal				6.980	2.845	2.460

Bedrijfsvoering

Inleiding

Het doel van de bedrijfsvoering is het zo goed mogelijk ondersteunen en uitvoeren van de programma's. Concreet gaat het om een goede dienstverlening aan de inwoners door:

- een efficiënt werkende organisatie;
- een zorgvuldig besluitvormingsproces;
- een gestructureerde planning en beheersing van de beleidsuitvoering;
- waar mogelijk op een verantwoorde manier benutten van ICT-mogelijkheden;
- de beschikbaarheid over gemotiveerd en gekwalificeerd personeel.

Personeel en organisatie

Organisatieplan

Mede onder invloed van de ontwikkelingen met betrekking tot de bestuurlijke toekomst is het organisatieplan 2019 - 2020 opgesteld dat aansluit op het DNA (missie) van onze organisatie. De organisatiedoelen die zijn opgenomen voor bedrijfsvoering hebben betrekking op het zijn van een resultaatgerichte organisatie, duurzame inzetbaarheid van medewerkers en integraal samenwerken. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van medewerkers en management om daar invulling aan te geven. Dit is verder uitgewerkt in het organisatieplan met daaraan gekoppeld de succesbepalende factoren: 1. medewerkers in hun kracht zetten (managen van talent), 2. ruimte om te verbeteren (ontwikkelen), 3. bedrijfsvoeringsprocessen op orde hebben en houden (basis op orde), 4. persoonlijk leiderschap met lef (leiderschap), 5. samenwerkingsgericht in- en extern (omgevingsbewust), 6. organisatie plus medewerkers bewegen mee in de ontwikkelingen (flexibiliteit). Er is in het tweede kwartaal onderzocht hoe betrokken onze medewerkers zich bij onze organisatie voelen. Dit medewerkersonderzoek moet bouwstenen opleveren hoe we onze organisatie verder kunnen verbeteren en nodigt medewerkers uit zelf na te denken over de eigen werkbeleving. Aspecten die aan de orde komen zijn samenwerken, waardering, werkplezier en -druk en ontwikkeling. Met de resultaten zijn we inmiddels aan de slag.

Strategisch HRM plan 2016-2020

Strategisch HRM beleid zetten we in om (middel)lange termijnontwikkelingen die van invloed zijn op de ontwikkeling van organisaties te vertalen naar een gezamenlijk HRM-instrumentarium, -planning, borging en sturing. Dat doen we op basis van het gemeenschappelijk kader dat in 2016 samen met de andere Dommelvallei organisaties is gedefinieerd. De belangrijkste thema's hierin zijn: Aantrekkelijk werkgeverschap, Leiderschap, Flexibiliteit, Employability en Vitaliteit. De rol van de werkgever verandert van organisator naar facilitator. Wij scheppen de randvoorwaarden, prikkelen en verleiden de medewerkers tot het zetten van de nodige stappen. De eigen verantwoordelijkheid, het persoonlijk leiderschap van de individuele medewerker voor het realiseren van groei is het uitgangspunt.

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)

Een belangrijke ontwikkeling is de implementatie van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). De invoering staat gepland op 1 januari 2020. De ambtelijke rechtspositie is dan voor een groot deel gelijk aan die van werknemers in het bedrijfsleven. In 2018 is gestart met de voorbereidingen. Een projectplan is opgesteld waarin wordt weergegeven welke stappen moeten worden doorlopen tot de invoering. Een projectgroep is belast met de verdere uitvoering van dit plan.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim bedroeg over het eerste halfjaar 2019 4,59%. Door interventies is de daling van het verzuim doorgezet. We hebben eerder aangegeven (voorzichtig) positief gestemd te zijn over deze ontwikkeling. Dit blijkt gerechtvaardigd te zijn geweest. De ambitie blijft om te streven naar een ziekteverzuimpercentage onder het landelijk gemiddelde van ongeveer 5,5%.

Informatievoorziening

In 2020 werken we aan nieuw meerjarig informatiebeleid dat de contouren biedt bij de verdere digitale transformatie van de samenwerkende gemeenten.

De gemeenten en Dienst Dommelvallei ervaren dat de veranderingen sneller gaan dan voorheen en ook dat we met de steeds verdergaande digitalisering in een permanente verandering terecht komen.

Om deze permanente staat van verandering en ontwikkeling te ondersteunen is het belangrijk dat ruimte voor innovatie en flexibiliteit een belangrijke pijler vormt binnen het beleid.

Experimenteren wat nieuwe technieken en ICT kunnen bijdragen aan het vergroten van de publieke waarde. Om de ontwikkelingen te volgen is het belangrijk om samen te leren in een innovatieve setting.

Een gestructureerd innovatieproces waarin resultaten van pilots geanalyseerd worden en gedeeld worden met anderen is hiervoor een randvoorwaarde.

Ook de adoptie van nieuw landelijk beleid en ontwikkelingen zoals digitale inclusie (voorkomen van de digitale kloof) is van belang in nieuw beleid.

Informatievoorziening is in onze digitale samenleving een strategisch vraagstuk en daarmee ook een zaak van bestuur en management. Bij het opstellen van het nieuwe informatiebeleid trekken we samen op om strategie en essentie te bepalen.

Datagedreven organisatie

In 2020 werken we verder aan gestructureerd inzetten van data-analyse als basis voor handelen en sturen. (Keten)samenwerking en "internet of things" zorgen ervoor dat er steeds meer data beschikbaar komt, denk bijvoorbeeld aan slimme lantaarnpalen.

Data die de gemeenten en Dienst Dommelvallei kunnen combineren en analyseren om richting te bepalen, vraagstukken op te lossen, beleid op te stellen en beleidseffecten te meten.

Samen organiseren

De VNG gaat haar activiteiten voor gezamenlijke gemeentelijke uitvoering (GGU) doorzetten en verder uitbouwen.

Het doel van de GGU is om als gemeenten zo veel mogelijk als 1 efficiënte overheid te werken.

Eenmalig ontwikkelen, veelvuldig hergebruiken. De komende jaren worden landelijk projecten geïnitieerd waar gemeenten aan kunnen deelnemen en van kunnen profiteren.

Deze ontwikkelingen blijven we volgen en we maken de afweging om aan te haken waar dit mogelijk is. Vanuit de randvoorwaardelijke informatievoorziening en infrastructuur sluiten we verder aan op de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI).

Digitaal stelsel omgevingswet (DSO)

De invoering van de Omgevingswet staat gepland voor 2021. Voor het ondersteunen van de veranderopgaven en het bereiken van de doelen van de Omgevingswet is digitalisering een belangrijk instrument.

De betrokken overheden bouwen aan een digitaal stelsel. Met dit Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) kunnen initiatiefnemers, belanghebbenden en het bevoegd gezag de informatie raadplegen die zij nodig hebben bij het gebruik van de Omgevingswet. Aansluiten op het DSO is een randvoorwaarde voor de invoering van de wet in 2021.

Organisatie van de Informatievoorziening (Ovdl)

In het ontwikkeltraject Ovdl werken we samen met onze partners aan de professionalisering van beheerorganisatie van de informatievoorziening.

De ontwikkeling van functioneel beheer en applicatiemanagement is randvoorwaardelijk om de ontwikkelingen in de digitale samenleving te volgen en kansen te pakken maar vooral ook risico's te beheersen. Beheersmaatregelen zijn van belang om betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking te kunnen waarborgen.

De maatregelen hebben onder andere betrekking op de continuïteit, beveiliging, capaciteits- en performancemanagement, changemanagement en ondersteuning.

In 2019 hebben we de kwantiteit en kwaliteit van de huidige beheersorganisatie geïnventariseerd en de koers bepaald voor deze professionaliseringsslag in de vorm van een ontwikkelvisie.

Procesmatig werken vormt een belangrijke aspect binnen deze visie. In 2020 ondersteunen we bij de uitvoering van ontwikkelplannen door het ondersteunen bij de inrichting van organisatie en processen.

Digitale duurzaamheid

Digitale duurzaamheid is het aandachtsgebied dat zich richt op het in de tijd gezien toegankelijk en bruikbaar houden van digitale informatie.

In 2016 is het team Informatie Dienst Verlening (IDV) gestart met de transitie van analogoog documentgericht informatiebeheer naar digitaal zaakgericht beheer.

De archiefmedewerkers nieuwe stijl ondersteunen en adviseren bij digitale dossiervorming. In 2019 zijn de nieuwe rollen geïntegreerd binnen de totale organisatie van de informatievoorziening. De verdere implementatie van digitale duurzaamheid samen met de gemeenten is 1 van de speerpunten. In 2020 wordt het digitaliseringsproject bouwvergunningen 1990-2010 afgerond en een start gemaakt met het volgende blok, de bouwvergunningen 2010-heden.

Ook zal een digitaliseringsproject inzake de milieuvergunningen (mogelijk versneld) worden opgestart. Voorbereidingen hiervoor zijn in 2019 getroffen. Door permanent te bewaren analoge documenten, zoals de bouw- en milieuvergunningen, te vervangen door digitale kopieën blijven deze bestanden toegankelijk en kunnen ze efficiënt worden gebruikt waar nodig.

Informatiebeveiliging en Privacy

Gemeentelijke bestuurders zijn verantwoordelijk voor de informatiebeveiliging en gegevensbescherming binnen de gemeentelijke organisatie. Beveiliging van gegevens en systemen is een zaak van organisatie, procedures, werkprocessen en in de laatste plaats techniek. Het gaat om de mens, de manier waarop deze werkt en het gereedschap waarmee het werk verricht wordt (bron: VNG).

Bewustwording is voor Informatiebeveiliging en Gegevensbescherming daarom van essentieel belang. We maken medewerkers bewust van de risico's van het werken met informatie en we maken risicomanagement onderdeel van de besluitvorming.

In 2020 vervangt de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) de Baseline Informatiebeveiliging Gemeente (BIG). We werken niet meer aan het invoeren van een standaard set van BIG maatregelen, maar kiezen op basis van een risicoafweging de passende maatregelen (volgens de BIO). De Data Protection Impact Assessments (DPIA) als instrument voor het in beeld brengen van privacy risico's helpt ons hierbij.

Risicomanagement is een cyclisch, iteratief en terugkerend proces, immers: dreigingen veranderen, doelstellingen veranderen, de omgeving verandert en wetgeving verandert. Door risicomanagement cyclisch in te richten anticiperen en sturen we op veranderingen.

Ons Information Security Management System (ISMS) passen we hierop aan en breiden we uit met Privacy. Met het uitvoeren van een penetratietest gaan we na hoe goed onze gemeentelijke informatiesystemen en gegevens beschermd zijn tegen aanvallen. Het geeft ons een diepgaand en compleet overzicht van het beveiligingsniveau van onze manier van werken en de gemeentelijke ICT-infrastructuur.

Control

Interne controle

Vanaf 2021 worden de colleges zelf verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverklaring. De controleverklaring van de jaarrekening verschuift hiermee van de accountant naar de gemeente zelf. Als voorbereiding hierop werken wij aan het 'Framework verbijzonderde interne controle'. Dit gaat in samenspraak met de accountant. De accountant rapporteert over de voortgang in de Managementletter.

Invulling kwaliteitszorg/procesverbetering

Er wordt aandacht besteed aan het actualiseren en harmoniseren van processen en werkwijzen op een zo efficiënt en effectief mogelijke manier. Het merendeel van de processpecialisten heeft inmiddels hun 'green belt' voor LEAN gehaald. Twee processpecialisten hebben hun 'black belt' gehaald, waardoor zij gekwalificeerd zijn om organisatiebrede verbeterprojecten op te stellen en te begeleiden. Het continu verbeteren krijgt hierdoor nog meer aandacht binnen onze organisatie.

Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Voor de naleving van het vastgestelde inkoop- en aanbestedingsbeleid is onverminderd aandacht. Daarnaast krijgt contractmanagement extra aandacht door gebruik te maken van de contractenbank als applicatie om te signaleren wanneer een contract verlengd moet worden. Met ingang van 2020 gaan we organisatiebreed een inkoopplan maken samen met BIZOB.

Huisvesting

De huisvesting van de ambtelijke organisatie en het bestuur is momenteel als volgt:

- Jan van Schijneveldlaan/Papenvoort (hoofdvestiging)
- Pastoorsmast (buitenwerf)
- Berg (Centrum Maatschappelijke Deelname)
- Aardappelelerssteegje (Centrum Maatschappelijke Deelname)

Naast de eigen organisatie zijn in het gemeentehuis ook de bibliotheek en de politie gehuisvest.

Kengetallen

Verdeling man/vrouw en fulltime/parttime

Verdeling man/vrouw en fulltime/parttime	Fulltime	Parttime	Totaal
Mannen	35	7	42
Vrouwen	18	37	55
Totaal	53	44	97
Verhouding man / vrouw 2019: 43,3% / 56,7%			
Verhouding man / vrouw in vergelijkbare gemeenteklasse voor 2018: 48 % / 52 %			

Formatie

Formatie	Factor	1-7-2020
Directie en Staf	fte	1,83
Afd. Samenleving	fte	25,59
Afd. Ontwikkeling en handhaving	fte	34,35
Afd. Openbare werken	fte	29,12
Totale formatie	fte	90,89

Gemiddelde leeftijd

Gemiddelde leeftijd	2020	2019
Mannen	51,1	52,8
Vrouwen	45,6	46,0
Totaal	48,3	49,4

Gemiddelde leeftijd landelijk binnen gemeenten in 2019: 48,0 jaar

Ziekteverzuim (exclusief zwangerschapsverlof)

Ziekteverzuim (1 januari tot 1 juli)	2020	2019
Verzuimpercentage	7,94	4,59
Verzuimfrequentie	0,42	0,67
Ziekteverzuimpercentage in vergelijkbare gemeenteklasse voor 2019: 5,4		

Verbonden partijen

Inleiding

De paragraaf verbonden partijen moet inzicht geven in de relaties van de gemeente in rechtspersonen waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend én financiële belangen gemoeid zijn. Verbonden partijen zijn een manier om een bepaald beleidsvoornemen uit te voeren; het aangaan van verbonden partijen komt altijd voort uit het publiek belang.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Onder financieel belang wordt verstaan: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichting niet nakomt.

Conform artikelen 1, 5, 8, 9, 15 en 36 van het BBV komen de volgende verbonden partijen aan de orde:

Gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Brabant Zuidoost te Helmond;
- Gemeenschappelijke Regeling Dienst Dommelvallei te Mierlo;
- Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening de Dommel (WSD) te Boxtel;
- Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink te Helmond.

Vennootschappen en coöperaties:

- Naamloze Vennootschap Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te Den Haag;
- Naamloze Vennootschap Brabant Water te Den Bosch.

Stichtingen en verenigingen:

- Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond;
- Stichting Bureau Inkoop- en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot.

In deze paragraaf zal in tabelvorm elke verbonden partij uitgewerkt worden aan de hand van de volgende indelingen:

- Doel en openbaar belang van de verbonden partij;
- Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij: uitgangspunten waarom en wanneer er gebruik wordt gemaakt van de verbonden partij;
- Veranderingen en ontwikkelingen van de verbonden partij;
- Risico's: welke andere risico's zijn er bij deelname;
- Afbreukrisico van geen deelname: wat zijn de risico's bij geen deelname;
- Alternatieven voor geen deelname: welke alternatieven zijn er;
- Bestuurlijke betrokkenheid: wie zijn er betrokken bij de samenwerking;
- Bestuurlijke vertegenwoordiging namens de gemeente;
- Frequentie van terugkoppeling naar de raad: frequentie van informatieterugkoppeling;
- Financieel belang: welke kosten horen bij de samenwerking;
- Vermogenspositie en resultaat boekjaar van de verbonden partij.

De volgende afkortingen zijn gebruikt in de uitwerking van de verbonden partijen:

DB: Dagelijks bestuur.

GR: Gemeenschappelijke regeling.

NV: Naamloze Vennootschap.

Gemeenschappelijke regelingen

GR Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven	
Doel en openbaar belang	Per 1 januari 2015 is de Metropoolregio Eindhoven (MRE) actief. Het doel van deze samenwerking is het behouden en het verstevigen van de internationale concurrentiepositie en spitst zich toe op de behartiging van de gezamenlijke belangen op de thema's economie, mobiliteit en ruimte. In 2019 wordt de focus verlegd naar de thema's economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied.

	Per 1 januari 2015 maakt het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RhcE) onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven. RhcE heeft taken op het gebied van toezicht, behoud en het openbaar maken van de cultuurhistorische informatie en is archiefbewaarplaats van de door onze gemeente en andere overheden in Zuidoost Brabant overgebrachte archieven.												
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	<p>Er zijn maatschappelijke opgaven die niet begrensd worden door gemeentegrenzen, maar juist veel verder strekken. Het is goed om deze opgaven dan ook samen met anderen op regionale schaal op te pakken, waarbij aansluiting wordt gezocht met de Nationale Brainport Agenda. Hierdoor worden (ontwikkelings)mogelijkheden beter benut. Ook kan het leiden tot kostenbesparing.</p> <p>Daarnaast zijn wij via de MRE vertegenwoordigd in de stichting Brainport en de triple helix. Deze stichting bepaalt de strategie van de ontwikkelingsorganisatie Brainport Development. Via de Regio Envelop zijn financiële middelen onder meer vanuit het Rijk beschikbaar om te investeren in nieuwe ontwikkelingen die zijn opgenomen in de Nationale Brainport Actieagenda.</p> <p>De gemeente brengt haar archief na verloop van tijd onder bij het RhcE, voor zover deze documenten niet vernietigd (moeten) worden.</p>												
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>De MRE is na een intensief omvormingstraject op 1 januari 2015 gestart als opvolger van de SRE. In 2017 is de samenwerking geëvalueerd. Deze evaluatie geeft aanleiding om veranderingen door te voeren in de samenwerking. Daarom is in 2018 het Samenwerkingsakkoord 2019 - 2022 opgesteld dat samen met het Werkprogramma 2019 in 2019 vastgesteld moet worden door het Algemeen Bestuur MRE. De financiële vertaling van het samenwerkingsakkoord zal plaatsvinden in het Werkprogramma 2020. Daarnaast wordt in verband met het nieuwe samenwerkingsakkoord het Statuut gewijzigd.</p> <p>Binnen het RhcE heeft een heroriëntatie plaatsgevonden. Door focus op wettelijke taken is er meer grip op de financiën en is de afstemming met de deelnemende gemeenten verbeterd. Voor wat betreft de taken en positionering van het RhcE in de toekomst worden diverse scenario's uitgewerkt. Verwachting is dat in 2019 hierin meer duidelijkheid komt.</p> <p>De voorziening Gulbergen is nog niet afgewikkeld, omdat de voormalige stortplaats officieel nog niet gesloten is en de nazorg nog niet is overgedragen aan de Provincie Noord-Brabant. Dit komt, omdat er nog geen overeenstemming is met de provincie over de voorwaarden van sluiting en overdracht. Hierover wordt in 2019 verder onderhandeld.</p>												
Risico's	In juli 2018 heeft het Algemeen Bestuur de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen MRE vastgesteld. Hierin is bepaald wat de gemeenschappelijke regeling onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de gemeenschappelijke regeling worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de gemeenschappelijke regeling de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld.												
Afbreukrisico van geen deelname	<p>Het risico is dat de gemeente Nuenen c.a. zich buiten sluit als zij niet deelneemt aan de MRE. De MRE is een belangenbehartiger van de regio en weet ook middelen bij anderen (veelal via cofinanciering) los te krijgen.</p> <p>Naast de Metropoolregio zijn er allerlei andere vormen van (gemeentelijke) samenwerking mogelijk. Zo is op subregionaal vlak een convenant gesloten met de gemeenten in het stedelijk gebied van Eindhoven.</p>												
Alternatieven voor geen deelname	Naast de MRE zijn er allerlei andere vormen van (gemeentelijke) samenwerking mogelijk. Zo werken de gemeenten Eindhoven, Helmond, Son en Breugel, Geldrop-Mierlo, Waalre, Veldhoven, Best, Oirschot en Nuenen c.a. op subregionaal vlak samen binnen het Stedelijke Gebied Eindhoven. De agenda's van de beide samenwerkingsverbanden worden op elkaar afgestemd, zodat er geen sprake is van een overlap.												
Bestuurlijke betrokkenheid	<p>Algemeen Bestuur: M. Houben (burgemeester), plv. lid: E. Groothoff (raadslid)</p> <p>Raadstafel21: B. van Stiphout en T. Albers (beide raadsleden)</p> <p>Portefeuillehoudersoverleg Economie: H. Tindemans (wethouder)</p> <p>Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit: C. van Brakel (wethouder)</p> <p>Portefeuillehoudersoverleg Transitie landelijk gebied: C. van Brakel (wethouder)</p> <p>Portefeuillehoudersoverleg Energietransitie: J. Pernot (wethouder)</p> <p>Commissie van Advies voor Financiën: J. Pernot (wethouder)</p>												
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks bij begroting (zienswijzeprocedure) en jaarrekening (ter kennisneming); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.												
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	<p>Structureel jaarlijks driemaal (begroting, bestuursrapportage, rekening); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen. Daarnaast worden er jaarlijks twee metropoolconferenties georganiseerd, waarvoor alle raadsleden worden uitgenodigd.</p> <p>Hieronder is een opsplitsing van het totaalbedrag weergegeven via de deelproducten.</p>												
Financieel belang	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opsplitsing bijdrage</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Algemene bijdrage</td> <td>87.464</td> <td>90.631</td> </tr> <tr> <td>Stimuleringsfonds</td> <td>81.554</td> <td>82.495</td> </tr> </tbody> </table>		2019	2020	Opsplitsing bijdrage			Algemene bijdrage	87.464	90.631	Stimuleringsfonds	81.554	82.495
	2019	2020											
Opsplitsing bijdrage													
Algemene bijdrage	87.464	90.631											
Stimuleringsfonds	81.554	82.495											

	Brainport Development		57.636	57.635
	Streekarchief (RhcE)		83.120	89.240
	Totaal		309.774	320.001
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2018	2019	2020
			Prognose	Prognose
	Eigen vermogen	4.280.060	3.100.459	2.920.237
	Vreemd vermogen	17.412.698	16.976.328	16.183.572
	Resultaat boekjaar	1.005.001	0	0

GR Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) te Eindhoven

Doel en openbaar belang	De omgevingsdienst is ingesteld om voor de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de gemeente aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving.			
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	De ODZOB heeft een relatie met de partners in de GR en andere opdrachtgevers die wordt gekenmerkt door: bereikbaarheid, beschikbaarheid, snelheid en betrouwbaarheid waar het gaat om de levering van diensten en producten, de beantwoording van vragen en het voldoen aan verzoeken over de fysieke leefomgeving. Wettelijk moeten zogenaamde basismilieutaken waarvoor de gemeente het gevoegd gezag is uitgevoerd worden door de omgevingsdienst. Nuenen heeft ervoor gekozen alle milieutaken (basis- en verzoektaken) door de omgevingsdienst uit te laten voeren.			
Veranderingen en ontwikkelingen	ODZOB streeft er naar om in de toekomst voor alle deelnemers de brede WABO- of omgevingstaken te gaan uitvoeren. Nuenen beschouwd de ODZOB op dit moment als uitvoeringsdienst voor de milieutaken ziet vooralsnog geen meerwaarde voor de uitvoering van de "brede" Wabo- of omgevingstaken door de ODZOB. De omgevingsdienst ontwikkelt regionaal uitvoeringsbeleid voor diverse (basis)milieutaken. Het regionaal operationeel kader (ROK) handhaving en toezicht is begin 2019 ter vaststelling naar het college gestuurd. Gezamenlijk uitvoeringsbeleid voor vergunningverlening en bodemtoezicht wordt voorbereid. Met de Omgevingswet gaat een deel van de bodembevoegdheden van de provincie over naar de gemeente.			
Risico's	De omzet van de ODZOB is goed. Er wordt winst gemaakt. In het geval van een tekort zijn de gezamenlijke deelnemers aan GR daarvoor (financieel) verantwoordelijk. Het gemeentelijk werkprogramma is slechts een klein onderdeel van het totaal uitvoeringsprogramma. Invloed is daardoor slechts beperkt.			
Afbreukrisico van geen deelname	De omzet van de ODZOB is goed. Er wordt winst gemaakt. In het geval van een tekort zijn de gezamenlijke deelnemers aan GR daarvoor (financieel) verantwoordelijk. Het gemeentelijk werkprogramma is slechts een klein onderdeel van het totaal uitvoeringsprogramma. Invloed is daardoor slechts beperkt.			
Alternatieven voor geen deelname	Zoals gezegd is de deelname voor wat betreft het basistakenpakket wettelijk verplicht. Andere vormen van samenwerking worden soms gezocht voor specifieke taken die bij de ODZOB niet aanwezig zijn. Hiervoor wordt een beroep gedaan op andere regiogemeenten of adviesbureaus.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: J. Pernot (wethouder).			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks tweemaal (begroting, rekening); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.			
Financieel belang			2019	2020
	Werkprogramma basistaken		85.731	96.951
	Werkprogramma verzoektaken		102.670	108.167
	Collectieve taken		21.524	22.186
	Totaal		209.925	227.304
	Jaarlijks wordt een werkprogramma vastgesteld dat voorzien is van een kostenbegroting. Aan de hand van de werkprogramma's van alle leden wordt de begroting opgesteld en de organisatie vorm gegeven. Naast de individuele werkprogramma's is er bovendien nog sprake van een collectief takenpakket. Deze worden buiten het werkprogramma om afgerekend.			

Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2018	2019	2020
			Prognose	Prognose
	Eigen vermogen	1.514.541	1.514.541	1.514.541
	Vreemd vermogen	4.254.309	3.615.664	3.465.664
	Resultaat boekjaar	0	0	0

GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Doel en openbaar belang	<p>Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: brandweezorg, ambulancezorg, geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio, rampenbestrijding en crisisbeheersing en de gemeenschappelijke meldkamer, door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Adequaate te reageren op spoedeisende hulpvragen van burgers, instellingen en bedrijven; - Het organiseren en coördineren van geneeskundige hulpverlening in de regio; - Het voorkomen en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar en/of ongevallen bij brand en alles wat hiermee verband houdt. Ook het aanschaffen en onderhouden van gemeenschappelijk materieel en de coördinatie van de werkzaamheden op dit gebied behoort tot de taak van VRBZO; - Het - samen met GGD BZO - organiseren, coördineren en uitvoeren van ambulancezorg, de bijbehorende procesregistratie en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevalsloffers in ziekenhuizen of andere instellingen voor intramurale zorg.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	<p>Op regionale schaal werken aan een veilige leefomgeving voor mensen die er wonen en verblijven. Professionele hulp verlenen als het nodig is. Waarborgen creëren voor fysieke veiligheid en voorbereidingen treffen voor rampenbestrijding en crisisbeheersing.</p> <p>De gemeentelijke brandweer is per 1 januari 2014 overgegaan naar de Veiligheidsregio. De gemeenschappelijke regeling is hierop aangepast.</p>
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>Voor de begroting 2020 is uitgegaan van continuering van het bestaande beleid, omdat het beleidsplan 2020-2023 VRBZO nog moet worden vastgesteld. Het nieuwe meerjarenbeleidsplan wordt uiteindelijk een strategisch sturingsinstrument voor het bestuur van VRBZO. Diverse koersdocumenten en visies met betrekking tot deelgebieden komen hierin samen. Wel wordt een knip gemaakt. Een beleidsplan met de wettelijke verplichte componenten wordt eind 2019 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De strategische visie moet in het voorjaar 2020 worden afgerond. In deze visie zal nog meer nadruk moeten komen te liggen op externe ontwikkelingen en de maatschappelijke omgeving waarin de veiligheidsregio zich bevindt.</p> <p>De wijze van indexeren van de gemeentelijke bijdrage is conform het daarvoor vastgestelde beleid en zoals afgestemd met de overige drie regionale gemeenschappelijke regelingen. Doordat de verhouding tussen loonkosten en overige kosten per organisatie verschilt, is de exacte omvang van indexering per organisatie anders.</p> <p>De afgelopen jaren zijn de loonkosten bij VRBZO harder gestegen dan via de reguliere jaarlijkse indexering is gecompenseerd. Uit onderzoek is gebleken dat de indexering in voldoende mate aansluit bij de cao loonstijging, maar dat de pensioenpremiestijging van de laatste jaren daar níet mee opgevangen kan worden. Op basis van deze analyse is besloten om aanvullend op de reguliere indexering het effect van de pensioenpremiestijging te compenseren.</p> <p>De Gemeenschappelijke meldkamers van Brabant-Zuidoost en Brabant-Noord zijn samengevoegd tot één Meldkamer Oost-Brabant in 's-Hertogenbosch. Vanaf de begroting 2020 wordt de Meldkamer Brandweer gezien als onderdeel van de Incidentbestrijding en niet meer als onderdeel van de Gemeenschappelijke meldkamer. In 2019 zal beoordeeld worden of de overdracht van de meldkamer aan de Nationale Politie nog volgens planning verloopt. Als dat het geval is, zal het onderdeel Gemeenschappelijke meldkamer vervallen in de begroting van VRBZO. Het effect daarvan wordt dan via een begrotingswijziging verwerkt.</p> <p>VRBZO werkt daar waar het relevant is samen met de ODZOB, GGD en met MRE. Een actueel thema daarin is de invoering van de Omgevingswet.</p>
Risico's	<p>In de ontwerpbegroting 2020 geeft VRBZO een waarschuwing voor een mogelijke stijging van de loonkosten voor vrijwilligers met de invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). De Wnra leidt bij gemeenten in de regel niet tot hogere loonkosten. Voor Veiligheidsregio's worden als gevolg van de afwijkende positie van vrijwilligers wel hogere kosten verwacht. Een exacte raming is nog niet gemaakt, maar op basis van landelijke gemiddelden gaat VRBZO voorlopig uit van een stijging van de kosten van brandweervrijwilligers van € 1.500.000. Er wordt niet verwacht dat dit nadeel opgevangen wordt door voordelen van de Wnra op andere plekken in de organisatie. Het nadeel zal naar verwachting vanaf 2021 optreden. De regeling is echter nog niet definitief en er vindt nog een lobby plaats om de kostenstijging te voorkomen of om er vanuit het Rijk compensatie voor te ontvangen. Om deze reden wordt de kostenstijging nog niet opgenomen in de begroting, maar verwerkt in de risicoparagraaf en daarmee betrokken in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.</p>
Afbreukrisico van geen deelname	Deelname is een wettelijke plicht (Wgr, Wvr).
Alternatieven voor geen deelname	Geen alternatieven.

Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: M.J. Houben (burgemeester). Dagelijks bestuur: lid: M.J. Houben (burgemeester).			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks tweemaal (begroting, rekening) en driemaal na de vergaderingen van het AB; daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen over beleid en strategische keuzes binnen de Veiligheidsregio. De deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling waarborgen de betaling van rente en aflossing van de geldleningen die de Veiligheidsregio heeft gesloten, onder goedkeuring van gedeputeerde staten en volgens regels die het algemeen bestuur heeft vastgesteld. De waarborg geldt naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente van het betreffende kalenderjaar en indien de geldschieters dit wensen onder het doen van afstand van de voorrechten die de wet aan borgen toelaat.			
Financieel belang			2019	2020
	Algemene bijdrage		1.046.788	1.081.686
	De deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling waarborgen de betaling van rente en aflossing van de door de Veiligheidsregio onder goedkeuring van gedeputeerde staten gesloten geldleningen, volgens door het algemeen bestuur vast te stellen regels en naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente van het desbetreffende kalenderjaar en indien de geldschieters dit wensen onder het doen van afstand van de voorrechten, welke de wet aan borgen toelaat.			
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2018	2019	2020
			Prognose	Prognose
	Eigen vermogen	7.390.579	5.377.112	5.502.772
	Vreemd vermogen	49.117.310	35.014.318	34.016.277
	Resultaat boekjaar	772.535	0	0
GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Brabant Zuidoost te Helmond				
Doel en openbaar belang	In stand houden van de GGD om daarmee de gezondheid van de bevolking en preventie van ziekten te bevorderen, alsmede snelle interventies op het gebied van gezondheid te verzorgen. Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten en uitvoering van de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van de (openbare) gezondheid (szorg). Financiering o.b.v. bijdrage deelnemende gemeenten, bijdragen ziektekostenverzekeraars, ambulancehulpverlening en bijdragen particulieren.			
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	De gemeente kan profiteren van de professionele kennis en voorzieningen welke de GGD bezit en door de gemeente niet zelfstandig in stand gehouden kunnen worden. Tevens wordt door de samenwerking met de regiogemeenten een schaalgrootte bereikt die een efficiënte en effectieve aanpak mogelijk maakt tegen zo laag mogelijke kosten. Een positieve bijdrage aan de gezondheid van de inwoners van onze gemeente en uitvoering van tal van wettelijke taken.			
Veranderingen en ontwikkelingen	Met de GGD zijn nieuwe afspraken gemaakt over de wijze van indexering van het beschikbaar te stellen budget. Tot voor enkele jaren werd daar de zogenaamde Helmondse methode toegepast die uitgaat van een index die opgebouwd is uit het gewogen gemiddelde van de loon en prijs index van de voorgaande vier jaren. Vanaf 2012 wordt gebruik gemaakt van het door het CPB berekende indexcijfer voor de consumptieve overheidsbestedingen dat jaarlijks in maart bekend wordt gemaakt. Deze index wordt dan toegepast voor zowel de personele als overige exploitatielasten waarbij geen nacalculatie meer zal plaatsvinden. Daarnaast is er op aangedrongen om in het kader van de noodzakelijke bezuinigingen een vervolg in te zetten op het traject waarbij de taken van de GGD opnieuw onder de loep genomen zullen worden om tot nieuwe afspraken te komen over de invulling van zowel de wettelijke taken als de door de individuele gemeenten afgenomen contracttaken.			
Risico's	De door de gemeenten in 2010 voor het jaar 2012 opgelegde bezuiniging van 10% werd deels ingevuld door efficiënter werken en toepassen van het "nieuwe werken". Deze bezuinigingen hebben geleid tot frictiekosten die in enkele jaren moeten worden teruggebracht. Verder zijn de kosten van de nieuwe huisvesting in de "Witte Dame" te Eindhoven binnen het totale budget gebleven. Door de verkoop van het pand de Callenburg in Helmond wordt een positief saldo verwacht dat dan aan de reserves zal worden toegevoegd en deels aan de gemeenten toe zal komen.			
Afbreukrisico van geen deelname	Geen behartiging van onze belangen op dit gebied en niet kunnen voldoen aan wettelijke verplichtingen waaronder het in stand houden van een GGD.			
Alternatieven voor geen deelname	Het zoeken naar andere instanties die uitvoering kunnen geven aan onze wettelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg. Volledig afzien van geen deelname is geen reële optie i.v.m. de in de Wet Publieke Gezondheid opgenomen eis dat de gemeente een GGD in stand moet houden.			

Bestuurlijke betrokkenheid	De volgende gemeenten behoren tot het werkgebied van de GGD Brabant Zuidoost: Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen, Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. In dit gebied wonen ca. 750.000 mensen.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: C.E.P. van Brakel (wethouder).			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Er vindt in ieder geval terugkoppeling plaats bij de vaststelling van de begroting en wijzigingen daarvan en verder incidenteel als onze vertegenwoordiger bij de GGD dit wenselijk acht.			
Financieel belang	De gemeentelijke uitgaven aan de GGD zijn gericht op de gehele bevolking van Geldrop-Mierlo. Diverse bevolkingsgroepen, met name de jeugd van 4 tot 19 jaar, krijgen de nadrukkelijke aandacht. De uitgaven vallen onder de productgroep Gezondheidszorg.			
			2019	2020
	Gemeentelijke bijdrage per inwoner		380.761	409.556
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2018	2019	2020
			Prognose	Prognose
	Eigen vermogen	2.829.787	2.415.000	2.150.000
	Vreemd vermogen	12.672.462	12.755.000	12.716.000
	Resultaat boekjaar	-16.727	0	0
GR Dienst Dommelvallei te Mierlo				
Doel en openbaar belang	De Dienst Dommelvallei is het samenwerkingsverband van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen c.a. en Son en Breugel. In deze dienst zijn de bedrijfsvoeringstaken financiën, belastingen, personeel & organisatie, informatievoorziening en planning & control voor de drie gemeenten ondergebracht. Daarnaast hebben de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. de taken met betrekking tot werk en inkomen (sociale zaken en Participatiewet en dienstverlening in deze dienst ondergebracht. Daarnaast voert deze dienst ondersteunende activiteiten (administratie en applicaties) uit met betrekking tot zorg en welzijn (WMO) en jeugd.			
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	Bij de vorming van Dienst Dommelvallei is aangegeven dat de dienst moet leiden tot: meer kwaliteit, minder kwetsbaarheid, minder kosten en goed werkgeverschap.			
Veranderingen en ontwikkelingen	In februari 2019 is de herindelingsprocedure, waarin de gemeente Nuenen c.a. was betrokken, beëindigd. Hiermee is een einde gekomen aan de onzekerheid over het voortbestaan van dienst. In 2018 heeft de directie gesproken met diverse partijen om zodoende te bezien of de dienstverlening kon worden uitgebreid. Dit heeft niet tot concrete resultaten geleid en de verwachting is dat dit geen verder gevolg meer krijgt in 2019. Nu er weer toekomstperspectief is voor de dienst, zal in 2019 wordt onderzocht hoe de dienst zich verder kan doorontwikkelen, mede afgezet tegen de bevindingen uit de evaluatie van de samenwerking in 2016. In 2019 gaat bijzondere aandacht uit naar de uitvoering het Programma BetERe Dienstverlening en Bedrijfsvoering dat ten doel heeft de gemeentelijke dienstverlening aan inwoners en ondernemers te verbeteren. Onder andere staat op de planning de invoering van zaakgericht werken.			
Risico's	Eventuele overschotten/tekorten worden teruggestort naar of bijbetaald door de deelnemende gemeenten.			
Afbreukrisico van geen deelname	Bij geen deelname kunnen geen resultaten van de samenwerking behaald worden.			
Alternatieven voor geen deelname	De werkzaamheden weer zelf als gemeente oppakken of in andere verbanden samenwerkingsmogelijkheden gaan zoeken.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen c.a. en Son en Breugel.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen Bestuur: M.J. Houben (burgemeester), H. Tindemans (wethouder) en J. Pernot (wethouder). Dagelijks Bestuur: M.J. Houben (burgemeester) en J. van Vlerken (gemeentesecretaris)			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks bij begroting (zienswijzeprocedure) en jaarrekening (ter kennisneming); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.			
Financieel belang				

			2019	2020
	Gemeentelijke bijdrage		5.418.086	5.463.306
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2018	2019	2020
			Prognose	Prognose
	Eigen vermogen	318.000	391.000	349.000
	Vreemd vermogen	2.614.000	2.519.000	2.466.000
	Resultaat boekjaar	532.844	0	0

GR Werkvoorziening de Dommel (WSD) te Boxtel

Doel en openbaar belang	WSD voert de verplichtingen uit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) uit. Daarnaast verzorgt WSD de re-integratie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt voor gemeenten in het kader van de Participatiewet.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	WSD is een uitvoeringsorganisatie van de WSW en kan voor alle inwoners met een grote achterstand op de arbeidsmarkt een rol vervullen. In 2018 is geëxperimenteerd met de prototypen door uitvoering te geven aan diverse projecten. Hiermee wordt de toekomstige rol van WSD in beeld gebracht.
Veranderingen en ontwikkelingen	De WSW is per 1-1-2015 opgehouden te bestaan (er vindt geen nieuwe instroom plaats). De zittende doelgroep blijft gebruik maken van de WSW. Er vindt gemiddeld jaarlijks 5% uitstroom plaats van de doelgroep. Door middel van het transitiearrangement wordt deze instroom gecompenseerd met trajecten vanuit de Participatiewet.
Risico's	WSD heeft vanaf 2020 een meerjarenbegroting opgesteld met een negatief financieel resultaat. Vooralsnog vindt aanvulling plaats vanuit het weerstandsvermogen bij WSD. De kans is aanwezig dat WSD aan de deelnemende gemeenten een aanvullende bijdrage vraagt.
Afbreukrisico van geen deelname	Hoog (bestuurlijk maar ook financieel als je in deze fase zou besluiten om niet meer te deel te nemen aan de gemeenschappelijke regeling).
Alternatieven voor geen deelname	Aansluiten bij andere gemeenschappelijke regeling of inkoop van diensten.
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de gemeenten Best, Boxtel, Haaren, Nuenen, Oirschot, Oisterwijk, Meierijstad (alleen het verzorgingsgebied van de voormalige gemeenten Schijndel en Sint-Oedenrode), Son en Breugel, Sint Michielsgestel en Vught.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	De heer R. Stultiëns (Wethouder en DB en AB WSD) en de heer L.B.J. Koenen (raadslid en AB WSD).
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks (begroting, rekening); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.
	Naast de bestuurskosten zijn er nog kosten voor 56,9 (2019) geplaatste werknemers omgerekend naar 36 uur per week. Hiervoor wordt een bijdrage van het Rijk ontvangen.

			2019	2020
	Bestuurskosten		8.326	8.436
	WSW bijdrage		1.361.488	1.424.748
	Totaal		1.369.814	1.433.184

		2018	2019	2020
Vermogenspositie en resultaat boekjaar			Prognose	Prognose
	Eigen vermogen	27.350.000	niet bekend	niet bekend
	Vreemd vermogen	5.922.000	niet bekend	niet bekend
	Resultaat boekjaar	2.997.000	604.000	niet bekend

GR Reiniging Blink te Helmond

Doel en openbaar belang	Het doelmatig uitvoeren van de afvalinzameling en de reinigingstaken die bij wet, in het bijzonder de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer, aan de gemeente zijn opgedragen en/of voortvloeien uit de aan de gemeente op grond van de Gemeentewet toevertrouwde zorg voor de eigen huishouding, binnen de kaders van het publiekrecht en in samenwerking met een privaatrechtelijke rechtspersoon.		
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	<p>Actieve bijdrage aan de lokale vertolking van het landelijk beleid inzake preventie van huishoudelijk afval conform het vigerende Landelijk Afvalbeheerplan (LAP), met in acht neming van lokale accenten.</p> <p>Verzekeren van de openbare dienstverlening wat betreft hoogwaardige inzameling en verwijdering van huishoudelijke afvalstoffen, met inbegrip van de uitvoering van reinigingstaken, dit alles binnen de grenzen van haar werkgebied.</p> <p>Zorgdragen voor alle aanverwante activiteiten, zoals sortering, hergebruik en/of nuttige toepassing dan wel recycling van de huishoudelijke afval-/reststromen.</p> <p>Belangrijk is dat de samenwerking zonder winst oogmerk de kernactiviteiten met betrekking tot huishoudelijke afvalstoffen efficiënt en effectief worden uitgevoerd, zoals eerder omschreven, t.w. preventie en projectbeheer, inzameling, reiniging, sortering en overslag, afzet en commercialisatie alsmede implementatie beheers- en controlesystemen in naam en voor rekening van de bij Blink aangesloten gemeenten en eventueel later aangesloten publieke partijen.</p>		
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>Houdbaarheid van de gemeenschappelijke regeling in de huidige vorm (d.w.z. met een private partij als deelnemer) volgens de nieuwe wet gemeenschappelijke regelingen.</p> <p>Het op 21 februari 2018 door het Algemeen Bestuur van Blink vastgesteld 'Strategisch Meerjarenplan 2018-2022 waarin de strategie en koers voor de komende jaren is vastgelegd. Het ondernemingsplan is gebaseerd op een tweetal pijlers:</p> <p>Pijler 1: Verdere ontwikkeling van Blink als excellente uitvoeringsorganisatie;</p> <p>Pijler 2: Ontwikkeling en rol van Blink gerelateerd aan de transitie naar een circulaire economie en de rol die gemeenten hierin lokaal en in de regio hebben.</p> <p>In 2018 is vanuit het Strategisch Meerjarenplan een aantal onderzoeken uitgevoerd:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. GFT-verwerking na 2021; 2. Masterplan Milieustraten; 3. Versneld behalen van ambities en doelstellingen ten aanzien van het restafval. 		
Risico's	<p>Risico van beëindiging van deelname in Blink door een of meerdere deelnemers.</p> <p>Financieel risico voor deelnemers vanwege het ontbreken van eigen vermogen.</p> <p>Invloed van de private partner Suez.</p>		
Afbreukrisico van geen deelname	<p>Zelfstandige uittreding betekent schadeloos stellen van andere deelnemers.</p> <p>Aanbesteding en samenwerking met een andere afvalinzamelaar leidt tot veel minder flexibiliteit en minder invloed op de dagelijkse bedrijfsvoering.</p>		
Alternatieven voor geen deelname	<p>Aanbesteding van de taken die betrekking hebben op huishoudelijke afvalstoffen en reiniging van verhardingen.</p> <p>Deelname in een andere GR constructie zoals Cure (de gemeenschappelijke regeling van gemeente Eindhoven, Valkenswaard en Geldrop-Mierlo).</p>		
Bestuurlijke betrokkenheid	<p>Naast onze gemeente nemen de directie van Suez Gemeentelijke Dienstverlening BV en nog zeven andere gemeenten in de regio deel in de gemeenschappelijke regeling.</p>		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	<p>Algemeen bestuur: lid: J Pernot (wethouder)</p>		
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	<ul style="list-style-type: none"> · Bij het vaststellen van de Begroting Blink; · Bij wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling; · Bij toetreding van nieuwe gemeenten; · 3-jaarlijkse evaluatie van Blink. 		
Financieel belang	Bijdrage	2019	2020
	Kosten t.b.v. inhuur voertuigen, personeelslasten, overige bedrijfslasten en extra taken.	1.724.572	1.773.274
Vermogenspositie en resultaat boekjaar	<p>De GR Blink beschikt niet over een eigen vermogen en de risico's worden opgevangen door de deelnemende partijen. De resultaten voor de deelnemers worden jaarlijks afzonderlijk afgewikkeld.</p>		

Vennootschappen en coöperaties

NV Bank Nederlandse Gemeente te Den Haag

Doel en openbaar belang	De BNG Bank is de bank van en voor (decentrale) overheden en instellingen op het gebied van wonen, zorg, onderwijs, energie en infrastructuur. De BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De BNG Bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.
-------------------------	--

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	Het betalingsverkeer van de BNG Bank richt zich specifiek op zakelijke klanten in de publieke sector. De BNG Bank biedt een volledig pallet aan zakelijke producten. Digitaal, efficiënt en veiligheid staan hierbij centraal.			
Veranderingen en ontwikkelingen	Per eind 2018 heeft de BNG Bank duurzame obligaties uitgegeven. De opbrengst hiervan wordt duurzame projectfinanciering alsmede balansfinanciering van de Nederlandse gemeenten en woningcorporaties, die in hun categorie het best scoren op het gebied van duurzaamheid en sociaal beleid.			
Risico's	De BNG Bank is na de Staat een van de grootste emittenten van Nederland. Het door de bank uitgegeven schuld papier heeft een credit rating AAA van Moody's, en AA+ van Standard & Poor's en AA+ van Fitch. Door deze top ratings kan de BNG Bank tegen lage prijzen geld aantrekken op de geld- en kapitaalmarkt. Hierdoor kan de bank hun klanten lage tarieven bieden.			
Afbreukrisico van geen deelname	N.v.t.			
Alternatieven voor geen deelname	N.v.t.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de aandeelhouders. Dit zijn uitsluitend overheden.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Als aandeelhouder: J. Pernot (wethouder).			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.			
Financieel belang	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De gemeente Geldrop-Mierlo bezit 30.186 aandelen à nominaal € 2,50 (totaal € 75.465,-). De dividenduitkering is afhankelijk van de resultaten. Hierbij streeft de BNG niet naar een maximaal, maar naar een redelijk rendement op het eigen vermogen.			
			2019	2020
	Het dividend wordt jaarlijks uitgekeerd en heeft betrekking op het voorafgaande boekjaar.		5.002	nog niet bekend
	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Gemeente Nuenen bezit 1.755 aandelen à € 2,50 zijnde in totaal € 4.388,-. De dividenduitkering is afhankelijk van de resultaten. Hierbij streeft de BNG niet naar een maximaal, maar naar een redelijk rendement op het eigen vermogen.			
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2018	2019	2020
			prognose	prognose
	Eigen vermogen	4.991.000.000	niet bekend	niet bekend
	Vreemd vermogen	132.550.000.000	niet bekend	niet bekend
	Resultaat boekjaar	337.000.000	niet bekend	niet bekend
NV Brabant Water te Den Bosch				
Doel en openbaar belang	Brabant Water is het drinkwaterbedrijf dat aan 2,5 miljoen inwoners en bedrijven in Noord-Brabant drinkwater levert en ervoor zorgt dat de klanten altijd en overal in Brabant kunnen rekenen op zuiver en veilig drinkwater. Een verantwoordelijke taak, waarnaar gehandeld wordt. Brabant Water streeft niet naar winst, maar wel naar de beste kwaliteit en dienstverlening. Brabant Water biedt naast drinkwater ook water op maat en gespecialiseerde diensten en advies aan.			
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	Brabant Water is als drinkwaterbedrijf primair verantwoordelijk voor het waarborgen van de continuïteit van de waterlevering in haar voorzieningsgebied en de kwaliteit en druk van het geleverde drinkwater.			
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>Brabant Water levert water uit de beste bronnen en doet er daarbij alles aan om dat ook voor de toekomst veilig te stellen door goed te zorgen voor de waterwingebieden. Belangrijke thema's daarbij zijn duurzaamheid, gezondheid en veiligheid.</p> <p>In 2018 heeft Brabant Water de certificering 100% klimaatneutraal gekregen. Dat wil zeggen dat Brabant Water de productie uitvoert zonder schadelijke bijdrage aan klimaatverandering. Deze certificering daagt Brabant Water uit om verder te verduurzamen. De ambitie voor 2020 is 20% efficiënter omgaan met energie, 20% minder CO2 uitstoten en 20% duurzaam opwekken van energie.</p>			

Risico's	n.v.t.			
Afbreukrisico van geen deelname	n.v.t.			
Alternatieven voor geen deelname	n.v.t.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de aandeelhouders. Dat zijn de provincie Noord-Brabant en 60 gemeenten.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Als aandeelhouder: M.J. Houben (burgemeester).			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.			
Financieel belang	De gemeente heeft een belang in Brabant Water N.V. van 22.246 aandelen à € 0,10 (totaal € 2.224,60).			
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2018	2019	2020
	Eigen vermogen	635.876.000	niet bekend	niet bekend
	Vreemd vermogen	456.765.000	niet bekend	niet bekend
	Resultaat boekjaar	26.768.000	niet bekend	niet bekend

Stichtingen en verenigingen

Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond	
Doel en openbaar belang	Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost is een samenwerkingsverband tussen gemeenten, (justitiële) overheidsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Het doel is de verbetering van veiligheid en leefbaarheid in de 21 gemeenten in Brabant Zuidoost. Het is van belang om onderscheid te maken tussen het zorg- en veiligheidshuis als professionele netwerkorganisatie en het zorg- en veiligheidshuis als facilitator voor ketenpartners. Het landelijk kader richt zich specifiek op het zorg- en veiligheidshuis als netwerkorganisatie van verschillende partners in de zorg-, de strafrechtketen en gemeenten, gericht op een ketenoverstijgende persoons-, systeem- en gebiedsgerichte aanpak van, of advisering rondom, complexe problematiek. In de rol van facilitator biedt de netwerkorganisatie aan ketenpartners de mogelijkheid om werkplekken te huren in een kantoor. Het zorg- en veiligheidshuis Brabant-Zuidoost is in de kern een smalle organisatie. Haar professionaliteit ligt op het gebied van procesregie, advisering en informatievoorziening.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	De kracht van het zorg- en veiligheidshuis is een goede samenwerking tussen de verschillende organisaties om problemen op het gebied van veiligheid beter aan te pakken. Daarbij behouden alle partners hun eigen (wettelijke) verantwoordelijkheden. Problemen worden in een mix van preventie, repressie en zorg aangepakt. Zo wordt geprobeerd potentieel grote problemen klein te houden. De casussen worden aangepakt middels de werkwijze Casus Op Maat en de Persoonsgerichte Aanpak. Daarnaast stimuleert en ondersteunt het zorg- en veiligheidshuis de gemeenten om in de toekomst gebruik te maken van het escalatiemodel in de zorg- en veiligheidsketen AVE (aanpak voorkoming escalaties) en dit lokaal te implementeren.
Veranderingen en ontwikkelingen	In 2016 is de rechtsvorm van het Zorg- en Veiligheidshuis gewijzigd en is de Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost opgericht. Besloten werd om hierin deel te nemen. In 2016 is gestart met de methodiek Persoonsgerichte Aanpak (PGA) voor een effectieve aanpak van hotshots (kopstukken/-sleutelfiguren). Deze systeemaanpak richt zich op daders van HIC-feiten, problematische jeugdkopstukken en andere personen die via de driehoek als veiligheidsprobleem zijn aangewezen. In 2016 is in het zorg- en veiligheidshuis de Expertisetafel Radicalisering ingericht. Dit overleg is beschikbaar voor ondersteuning, advies en COM-zaken voor de schaalgrootte Oost Brabant voor wat betreft signalen/cases met betrekking tot radicalisering. Vanaf begin 2018 is de naam gewijzigd in Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost.
Risico's	Alle 21 gemeenten uit de regio nemen deel aan de Stichting en dragen daaraan bij.
Afbreukrisico van geen deelname	Er kan dan geen gebruik worden gemaakt van de voordelen die het zorg- en veiligheidshuis kan bieden, zoals informatie, expertise en menskracht. Bepaalde organisaties hebben ook aangegeven geen capaciteit te hebben om deel te nemen aan overlegstructuren in alle afzonderlijke gemeenten.
Alternatieven voor geen deelname	De gemeente moet dan zelf meer regelen en kan geen beroep meer doen op inbreng van bepaalde maatschappelijke instanties en strafrechtpartners.
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. Samenwerking met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Alle gemeenten vaardigen een wethouder zorg of een burgemeester af als lid van het Algemeen Bestuur.

	Het Algemeen Bestuur kiest uit hun midden weer – per basisteam – een wethouder zorg en een burgemeester als lid van het Dagelijks Bestuur. In 2018 werden de gemeenten die behoren tot het basisteam Dommelstroom vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur door voorzitter burgemeester P. Verhoeven (Heeze-Leende) en wethouder P.J. Looijmans namens de gemeenten die behoren tot het basisteam Dommelstroom.			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.			
Financieel belang			2019	2020
	Gemeentelijke bijdrage		5.502	5.603
Vermogenspositie en resultaat boekjaar	De beide centrumgemeenten (Eindhoven en Helmond) zijn verantwoordelijk voor de financiële jaarrekening, ieder voor hun subregio (regio Eindhoven en Peelregio). Geldrop-Mierlo valt onder de Peelregio.			
Stichting Bureau Inkoop- en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot				
Doel en openbaar belang	Inkoopuitgaven maken een groot deel uit van de jaarlijkse begroting. Door samenwerking kunnen gemeenten hun inkoop professionaliseren. Daarnaast vertaalt de kwaliteit van inkoop zich direct in de kwaliteit van producten, diensten en werken. Integer en efficiënt inkopen heeft een positieve uitstraling naar burgers, het bedrijfsleven en de eigen medewerkers. Goed ingerichte inkoopprocessen vergroten het vertrouwen van de samenleving in de manier waarop gemeenschapsgeld wordt besteed.			
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	De Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012) laat voldoende ruimte over om eigen beleid te voeren op het gebied van inkopen en aanbesteden. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid waarborgt de naleving van wet- en regelgeving, een doelmatige inkoop en bestuurlijke integriteit. Het inkoopbeleid gaat uit van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur: openheid, objectiviteit en zorgvuldigheid. Door gebruik te maken van objectieve voorwaarden, kunnen gemeenten de keuze voor een leverancier verantwoorden. Deze helderheid biedt ook voordelen voor ondernemers, die weten waar ze aan toe zijn.			
Veranderingen en ontwikkelingen	Sinds 2013 hebben gemeenten te maken met de Aanbestedingswet 2012. Op 1 juli 2016 zijn de wijzigingen op de Aanbestedingswet 2012 in werking getreden. Hiermee zijn de nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijnen opgenomen in de Nederlandse wetgeving. Door de wijzigingen in de Aanbestedingswet hebben we te maken gekregen met wijzigingen in de dagelijkse inkooppraktijk.			
Risico's	Door deel te nemen aan BIZOB wordt het risico op juridische procedures door onjuiste inkoop- en aanbestedingstrajecten verkleind.			
Afbreukrisico van geen deelname	De aansluiting bij BIZOB is een keuze voor continuïteit in organisatorische en personele zin voor de invulling van de inkoopfunctie. Naast het mislopen van de mogelijk gunstigere prijzen en/of hogere kwaliteit, ligt er een afbreukrisico op gebied van efficiencyverbetering, rechtmatigheid en een versterking van de expertise.			
Alternatieven voor geen deelname	In plaats van aansluiting bij BIZOB kan ook gekozen worden voor het volledig intern invullen van de inkoopfunctie. Daarnaast kan een commercieel inkoopbureau worden ingehuurd om gelijksoortige ondersteuning te bieden.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de gemeenten in Zuidoost-Brabant (behoudens Eindhoven, Helmond, Valkenswaard), Schijndel, Veghel en Uden en 3 samenwerkingsverbanden in Zuidoost-Brabant.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Vanuit Dommelvallei + (6 gemeenten) zijn twee stichtingsbestuurders gekozen.			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.			
Financieel belang			2019	2020
	Gebaseerd op aantal afgenomen dagen			
	2019 : 4 dagen x 42 weken x € 605,- per dag		152.460	155.988
	2020: 4 dagen x 42 weken x €619,- per dag			
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2018	2019	2020
			prognose	prognose
	Eigen vermogen	786.116	niet bekend	niet bekend
	Vreemd vermogen	633.621	niet bekend	niet bekend
	Resultaat boekjaar	382.095	2.041	7.958

Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid en de grondexploitatie hebben een belangrijke invloed op -en samenhang met- de realisatie van de andere beleidsprogramma's van een gemeente. Daarnaast hebben het grondbeleid en de grondexploitatie een grote financiële impact op de algehele financiële huishouding van de gemeente. De eventuele financiële kansen en risico's zijn van belang voor de algemene financiële en reservepositie van de gemeente.

In deze paragraaf komen achtereenvolgens de achtergronden en algemene randvoorwaarden, aandachtspunten, uitgangspunten, kanttekeningen en risico's van het grondbeleid en de grondexploitaties van de gemeente Nuenen c.a. aan de orde.

Raadsbesluiten

De basis voor het huidige gemeentelijke grondbeleid en de grondexploitaties is gelegd in de Nota Grondbeleid 2005-2012, de Nota Grondbeleid 2012-2018 en de Nota Grondbeleid 2019-2023. Daarnaast zijn de raadsbesluiten van "Ruimtebalans naar Masterplan" en "Prioritering projecten en grondexploitatie" uit 2005 relevant geweest voor (een groot deel van) de huidige grondexploitaties. Ook zijn vanaf 2006 tot en met heden diverse raadsbesluiten genomen (herijkingen grondexploitaties, jaarrekeningen, begrotingen, risicoanalyses, etc.), die van invloed zijn op de huidige actuele stand van het grondbeleid en grondexploitaties.

In de Kadernota 2012 is besloten om jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening de grondexploitaties te herzien, dit is tevens vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2019-2023. Ingeval sprake is van grote tussentijdse wijzigingen wordt de raad hierover geïnformeerd c.q. wordt een voorstel met begrotingswijziging voorgelegd.

Sinds 2017 rapporteren we op een andere wijze over woningbouwprogramma's. Ten opzichte van de bij de jaarrekening herziene en vastgestelde exploitaties rapporteren we meerdere keren per jaar aan de raad op hoofdlijnen over de voortgang, de afwijkingen van grondexploitaties en de ontwikkelingen ten aanzien van de risico's.

Bij deze begroting 2020 zijn de grondexploitaties niet herzien ten opzichte van de grondexploitaties behorende bij de jaarrekening 2018.

De meest recente raadsbesluiten zijn:

- Raadsbesluit november 2018 "vaststelling begroting 2019";
- Raadsbesluit december 2018 "Kader grondprijzen en exploitatiebijdragen 2019";
- Raadsbesluit juli 2019 "vaststelling jaarrekening 2018";
- Raadsbesluit juli 2019 "vaststelling jaarrapportages grondexploitaties";
- Raadsbesluit juli 2019 "vaststelling Nota Grondbeleid 2019-2023".

Bestemmingsreserves

De bestedingsplannen voor de bestemmingsreserves bovenwijkse voorzieningen, sociale volkshuisvesting, parkmanagement en groen voor rood zijn gereed en worden periodiek (parallel met de begroting en jaarrekening) geactualiseerd. Een van de herzieningen als gevolg van de gewijzigde voorschriften van het BBV betreft de "voeding" en waardering van de (gerealiseerde) voorzieningen in deze bestemmingsreserves. Te zijner tijd wordt u een financiële verordening voorgelegd, waarin de toerekening van bovenwijkse voorzieningen aan (actieve) grondexploitaties is opgenomen.

Voor de stand en prognose van deze bestemmingsreserves wordt verwezen naar de betreffende toelichting op de bestemmingsreserves in deze begroting 2020.

Bovenwijkse voorzieningen

Met de stortingen (vanuit de diverse projecten) en rente groeit de reserve in de komende jaren. De bestedingen van deze bestemmingsreserve zijn bovenwijkse voorzieningen, welke volgen en "veroorzaakt" worden door de uitvoering van de (woningbouw)projecten, te kunnen realiseren. De belangrijkste investering, die in de afgelopen jaren in dit kader is gerealiseerd, is de aanpassing en realisatie van de HOV2 - Europalaan.

Sociale volkshuisvesting

Met de stortingen (vanuit de diverse projecten) en rente groeit de reserve in de komende jaren. De bestedingen van deze bestemmingsreserve zijn projecten waarin sociale woningbouw wordt gerealiseerd en die een (financiële) bijdrage nodig hebben voor de haalbaarheid van de ontwikkeling. Deze reserve stimuleert de realisatie van deze typen woningen.

Parkmanagement

Met de stortingen vanuit de ontwikkelingsprojecten van bedrijventerreinen en rente groeit ook deze reserve in de komende jaren. De bestedingen van deze bestemmingsreserve zijn om bijvoorbeeld parkmanagement op Eeneind II Zuid mogelijk te maken. Deze reserve heeft het doel om de kwaliteit en leefbaarheid van de Nuenense bedrijventerreinen in stand te houden en te verbeteren.

Groen voor rood

Met de bijdragen vanuit het project Nuenen West en de rente blijft deze reserve in de komende jaren groeien. De bestedingen van deze bestemmingsreserve zijn gericht op het verbeteren van het Dommeldal, dat als gevolg van de woningbouwontwikkeling Nuenen West een kwaliteitsimpuls verdient en dient te verkrijgen.

Financiële uitgangspunten: Besluit Begroting en Verantwoording

Conform de verslagleggingsvoorschriften van het BBV worden, op de balansdatum, voorzieningen gevormd voor bestaande risico's van te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten (art. 44, lid 1b). Deze voorschriften zijn van toepassing op de Bouwgronden in Exploitatie.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De regelgeving voor de verslaglegging over de jaarcijfers van het grondbedrijf is vastgelegd in de 'Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken' van de Commissie BBV uit 2016. Sinds de wijziging van het BBV in 2016 heeft de commissie BBV diverse uitingen gedaan in de vorm van notities en een veelheid aan vragen beantwoord over grondexploitatie en grondbeleid en daarmee samenhangende problematiek. Al deze informatie is samengebracht in een nieuwe notitie om het overzichtelijk te maken voor de gebruiker. Dit is al zoveel mogelijk vertaald in de actualisatie van de grondexploitaties en deze toelichting op het grondbeleid.

De grondexploitaties zijn een Bouwgrond in exploitatie (BIE) conform het BBV. Daarnaast is er de rubriek Materiële Vaste Activa, hieronder vallen gronden waarbij geen sprake is van gebiedsontwikkeling.

Bouwgronden In Exploitatie (BIE)

Bouwgrond in exploitatie heeft in alle gevallen betrekking op grondexploitaties in de uitvoeringsfase. In het verleden is in de praktijk een veelheid aan grondontwikkeling gerelateerde projecten geschaard onder het begrip grondexploitaties. Vanuit het belang van eenduidigheid is in de 'Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken' van de Commissie BBV zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande regels zoals vastgelegd in de Wet ruimtelijke ordening voor het begrip bouwgrond in exploitatie en de hieraan toe te rekenen kosten..

Op basis daarvan is gekomen tot de definitie die binnen het BBV voor bouwgronden in exploitatie sinds 2016 geldt: 'die gronden in eigendom van de gemeente, waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting is vastgesteld'. Het startpunt van Bouwgrond in Exploitatie is zodoende het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex inclusief de grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie op de balans. Het betreft hier een (door de raad vastgestelde) grondexploitatie in "volle" uitvoering door of met medewerking van de gemeente.

Het begrip is van belang voor de wijze waarop het gemeentelijk eigendom wordt beoordeeld en opgenomen in de financiële administratie. Vervaardigingskosten van bouwrijp en woonrijp maken van de locatie worden geactiveerd ofwel bijgeschreven op het balansactief. Activering van de gemaakte kosten is acceptabel, omdat een grondexploitatie geen éénjarig proces is.

Is er sprake van een voorzienbaar negatief resultaat van de grondexploitatie, dan wordt dat verlies onmiddellijk genomen in de vorm van een voorziening. Is er echter sprake van een verwacht positief resultaat van de grondexploitatie, dan wordt het resultaat gewoonlijk genomen voor zover dat met voldoende zekerheid gerealiseerd is (tussentijdse winstneming) of bij voortdurende onzekerheid pas geheel aan het einde van het proces en bij afsluiting van de grondexploitatie (winstneming).

Materieel vast actief (voorheen NIEGG)

Over de gronden die onder materiële vaste activa vallen kan worden gesteld dat deze grond een vaste bestemming heeft en niet in een transformatieproces zit. Dit geldt ook voor gronden die anticiperend en strategisch zijn aangekocht maar waarbij geen sprake is van gebiedsontwikkeling. Het gaat hierbij veelal om ondergrond van gebouwen, wegen, parken, pleinen of van land-/bosbouwgronden.

Niet in exploitatie genomen (bouw)gronden (NIEGG) zijn met ingang van 1 januari 2016 afgeschaft en vallen in beginsel buiten het ondernemerschap van het grondbedrijf. Deze gronden zijn meestal in het verleden anticiperend of strategisch aangekocht. Er is voor deze (bouw)gronden dan nog geen grondexploitatie vastgesteld door de raad. Deze voormalige NIEGG gronden konden, gedurende een overgangperiode van 4 jaar, zonder afwaardering worden omgezet naar materiële vaste activa. Voor deze gronden moet uiterlijk per 31 december 2019 een toets op de marktwaarde plaatsvinden. Als deze waarde lager is dan de boekwaarde moet er een afwaardering plaatsvinden. Voor de 4 projecten die onder de overgangstermijn vallen heeft voor 31 december 2019 een toets plaatsgevonden, indien nodig zijn deze afgewaardeerd.

Verwachte resultaat grondexploitatie / project

Een grondexploitatie is geen statische, maar vooral een dynamische berekening van verwachte kosten en opbrengsten in combinatie met gerealiseerde kosten en opbrengsten. Het berekenen van een resultaat van een grondexploitatie is geen "exacte wetenschap" en betreft een modellering van de verwachte toekomstige situatie in het project.

Voor grondexploitaties met een verwacht negatief resultaat zijn en worden voorzieningen gevormd. Ieder jaar wordt, bij de jaarrekening, de vereiste omvang van de voorzieningen en het benodigde weerstandsvermogen bepaald. De voorziening voor een grondexploitatie met een verwacht negatief resultaat wordt gevormd op basis van het resultaat op de dan geldende datum van contante waarde. Uiteraard zijn ook de grondexploitaties en projecten met verwachte positieve resultaten "onder voorbehoud" en kunnen deze resultaten, voordat het project is afgerond, nog niet worden besteed. Deze positieve resultaten, en eventuele tussentijdse winstnemingen, zijn onder andere afhankelijk van de te realiseren verkopen van (bouwrijpe) grond.

Uit het oogpunt van doelmatigheid zal het college er naar streven om uitgaven, bedrijfseconomisch verantwoord, niet in een te vroeg stadium te doen en opbrengsten uit verkoop van bouwrijpe grond op het juiste tijdstip te realiseren.

Tenslotte worden bij de grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening jaarlijks risicoanalyses uitgevoerd. Door het kwantificeren van de belangrijkste kansen en risico's bij de "grotere projecten" wordt de benodigde weerstandscapaciteit en gewenst weerstandsvermogen in beeld gebracht.

Parameters en uitgangspunten grondexploitaties

Rentelasten en –baten in een grondexploitatie

Op grond van de gewijzigde voorschriften vanuit het Besluit Begroting Verantwoording provincies en gemeenten (hierna BBV) is de rente voor de grondexploitaties herberekend, waarbij rekening is gehouden met de verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen.

Grondprijsbeleid

De Nota Grondbeleid 2019-2023, die in juli 2019 door de raad is vastgesteld, bevatte geen wijzigingen in het grondprijsbeleid ten opzichte van de Nota Grondbeleid 2012-2018. Deze grondprijzen worden toegepast als kaders en voorwaarden voor de gemeentelijke uitgifte van (bouwrijpe) grond in (nieuwe) grondexploitaties en projecten. Deze grondprijzen worden jaarlijks gezien en indien nodig geactualiseerd (door een nieuw vast te stellen Kader Grondprijzen en Exploitatiebijdragen). In december 2018 zijn de grondprijzen geactualiseerd en herzien, vastgesteld door de gemeenteraad.

Woningbouwprogrammering

Bij de jaarrekening 2018 is een geactualiseerde woningbouwplanning in de grondexploitaties opgenomen. In het kader van de begroting 2020 is er geen aanleiding om de gehanteerde woningbouwplanning te herzien.

De gemeente houdt vast aan deze woningbouwplanning en nieuwe projecten zijn alleen mogelijk wanneer aangetoond kan worden dat deze projecten van volkshuisvestelijk belang zijn voor de gemeente. Daarnaast wordt de bestaande woningvoorraad steeds belangrijker. Oude wijken worden aangepakt en verbeterd. Verduurzaming van deze bestaande woningen wordt steeds belangrijker.

Prognoses

Bij raadsbesluit van de vaststelling van de jaarrekening 2018 zijn de prognoses per grondexploitatie / project voor de laatste maal vastgesteld. Zoals is afgesproken wordt eenmaal per jaar, bij het jaarverslag, nagegaan of de vastgestelde prognoses inclusief de daaraan ten grondslag liggende calculaties nog actueel zijn of moeten worden bijgesteld.

In de volgende tabel zijn de resultaten van winstgevende en verlieslatende projecten getoond. De winstgevende projecten en de geprognosticeerde winstneming is uiteraard onder voorbehoud van bijvoorbeeld de daadwerkelijke realisatie van grondverkoop in de projecten.

Toelichting projecten

Bij het raadsbesluit van de jaarrapportage grondexploitaties van juli 2019 is per grondexploitatie / project een toelichting gegeven op de voortgang, financiën, risico's en kansen.

Adm nr	prjct nr	Exploitatieopzet vastgesteld in jaarrekening 2018				Exploitatieopzet incl. BBV-voorschriften bij begroting 2020			Actuele realisatie t/m 2018		
		Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie resultaat eindwaarde	Nog te nemen resultaat eindwaarde	Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie-resultaat	Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie-resultaat
	Bouwgrond In Exploitatie (BIE)										
8.04	4 Luistruik	24.645.347	-28.070.995	-3.425.648	-3.425.648	25.330.315	-28.070.995	-2.740.680	24.263.859	-20.368.793	3.895.066
8.06	5b Emmastraat	525.055	-1.016.400	-491.345	-491.345	524.088	-1.016.400	-492.312	300.794	0	300.794
8.07	5c Wederikdreef	441.239	-807.500	-366.261	-366.261	443.248	-807.500	-364.252	80.673	0	80.673
8.70	19 Eeneind II Zuid	10.668.916	-11.033.596	-364.680	-364.680	10.750.705	-11.033.596	-282.891	9.784.933	-9.780.162	4.771
8.47	20 Eeneind West	23.367.162	-27.061.454	-3.694.292	-3.694.292	23.319.866	-27.061.454	-3.741.588	20.324.561	-2.894.508	17.430.053
8.64	26 Eeneind Oost	4.249.436	-5.433.282	-1.183.846	-1.183.846	4.231.049	-5.429.797	-1.198.748	4.014.108	-4.403.997	-389.889
8.80	80 Gerwen ZO	827.850	-2.112.469	-1.284.619	-1.284.619	1.445.218	-2.092.574	-647.356	421.975	-2.082.241	-1.660.266
8.34	34 Kapperdoes	2.706.687	-3.412.000	-705.313	-705.313	2.865.745	-3.412.000	-546.255	2.602.860	-3.110.000	-507.140
	Resultaat winstgevende projecten	67.431.692	-78.947.696	-11.516.004	-11.516.004	68.910.234	-78.924.316	-10.014.082	61.793.763	-42.639.701	19.154.062

		Exploitatieopzet vastgesteld in jaarrekening 2018				Exploitatieopzet incl. BBV-voorschriften bij begroting 2020			Actuele realisatie t/m 2018		
		Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie resultaat eindwaarde	CW verlies	Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie-resultaat	Exploitatie-kosten	Exploitatie-opbrengsten	Exploitatie-resultaat
	Verlieslatende projecten binnen BIE										
8.32/8.33	14 Nuenen West	83.431.706	-77.618.422	5.813.284	4.234.662	81.547.182	-77.618.422	3.928.760	73.851.932	-14.836.989	59.014.943
	Resultaat verlieslatende projecten	83.431.706	-77.618.422	5.813.284	4.234.662	81.547.182	-77.618.422	3.928.760	73.851.932	-14.836.989	59.014.943

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Programma's

Bedragen x €1.000

Programma's	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening	403	2.213	-1.810	409	2.317	-1.908	408	2.319	-1.911	408	2.316	-1.908
Programma 2. Veiligheid & Handhaving	115	2.204	-2.089	115	2.099	-1.984	55	2.025	-1.970	55	1.927	-1.872
Programma 3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd	5.530	20.249	-14.719	5.486	20.318	-14.832	5.486	20.335	-14.849	5.486	20.318	-14.832
Programma 4. Verenigingen & Accommodaties	221	2.592	-2.371	221	2.744	-2.523	221	2.863	-2.642	221	2.827	-2.606
Programma 5. Wonen & Leefomgeving	22.929	24.487	-1.559	8.105	9.621	-1.516	4.981	6.371	-1.390	5.022	6.374	-1.352
Programma 6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer	3.939	7.391	-3.451	4.047	7.545	-3.499	4.177	7.939	-3.762	4.311	8.197	-3.886
Programma 7. Economie, Toerisme & Recreatie	90	1.243	-1.153	90	1.295	-1.205	90	1.294	-1.204	90	1.295	-1.205
Totaal	33.228	60.380	-27.152	18.474	45.939	-27.466	15.419	43.147	-27.728	15.594	43.254	-27.660

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x €1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Algemene uitkering	28.067	0	28.067	28.708	0	28.708	29.430	0	29.430	30.323	0	30.323
Dividenden	0	5	-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lokale heffingen	6.203	165	6.038	6.412	165	6.247	6.628	165	6.463	6.851	165	6.685
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	92	-92	0	242	-242	0	335	-335	0	1.376	-1.376
Treasury	9	7	3	3	0	3	3	0	3	3	0	3
Totaal	34.279	269	34.010	35.123	407	34.716	36.061	500	35.561	37.176	1.541	35.635

Onvoorzien, overhead en Vpb

Bedragen x €1.000

Onvoorzien, overhead en Vpb	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Onvoorzien	0	143	-143	0	143	-143	0	143	-143	0	143	-143
Overhead	51	7.202	-7.151	48	7.277	-7.228	46	7.307	-7.261	43	7.462	-7.419
Totaal	51	7.345	-7.294	48	7.420	-7.372	46	7.450	-7.404	43	7.605	-7.562

Geraamd totaal saldo van baten en lasten

Bedragen x €1.000

Geraamd	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023

totaal saldo van baten en lasten	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal saldo van baten en lasten	67.558	67.994	-436	53.645	53.767	-121	51.525	51.097	429	52.813	52.400	413
Totaal	67.558	67.994	-436	53.645	53.767	-121	51.525	51.097	429	52.813	52.400	413

Beoogde toevoegingen en onttrekkingen reserves

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Mutaties programma 1	122	0	122	93	0	93	82	0	82	20	0	20
Mutaties programma 4	38	0	38	38	0	38	144	0	144	120	0	120
Mutaties programma 5	91	59	32	91	185	-94	91	185	-94	91	185	-94
Mutaties programma 6	183	115	68	183	115	68	183	115	68	183	115	68
Mutaties programma 7	4	0	4	67	0	67	67	0	67	67	0	67
Totaal	438	174	264	473	300	173	568	300	268	481	300	181

Geraamd resultaat

Bedragen x €1.000

Geraamd resultaat	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Resultaat	67.996	68.168	-172	54.118	54.067	51	52.093	51.397	696	53.294	52.700	594
Resultaat	67.996	68.168	-172	54.118	54.067	51	52.093	51.397	696	53.294	52.700	594

Toelichting overzicht van baten en lasten

De toelichting op het overzicht van baten en lasten bestaat uit drie onderdelen: de analyse van het overzicht van baten en lasten, het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten en het overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

In de analyse van het overzicht van baten en lasten worden de verschillen toegelicht tussen het saldo van de baten en lasten in het jaar 2020 van deze begroting (2020 nieuw) en het jaar 2020 van de primaire meerjarenbegroting 2019-2022 (2020 oud). Die verschillen omvatten dus zowel begrotingswijzigingen met structurele gevolgen die al zijn vastgesteld bij raadsbesluiten in 2019, als de financiële aanpassingen die in deze begroting worden voorgesteld.

Bedragen x € 1.000

Toelichting verschillen per programma

Programma 1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening

1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening	
Begroting 2020 nieuw	-8.839
Begroting 2020 oud	-8.765
Verschil	-74
Aanpassingen bestaand en nieuw beleid: zie programma 1	-497
Begrotingswijzigingen 2019 en actualisatie investeringen e.d.	423
Totaal aanpassingen programma 1	-74

Programma 2. Veiligheid & Handhaving

Programma 2 Veiligheid & Handhaving	
Begroting 2020 nieuw	-2.089
Begroting 2020 oud	-1.832
Verschil	-257
Aanpassingen bestaand en nieuw beleid: zie programma 2	-124
Begrotingswijzigingen 2019 en actualisatie investeringen e.d.	-133
Totaal aanpassingen programma 2	-257

Programma 3. Werk (participatie), Zorg & Jeugd

Programma 3 Werk (participatie), Zorg & Jeugd	
Begroting 2020 nieuw	-14.719
Begroting 2020 oud	-14.335
Verschil	-384
Aanpassingen bestaand en nieuw beleid: zie programma 3	-449
Begrotingswijzigingen 2019 en actualisatie investeringen e.d.	65
Totaal aanpassingen programma 3	-384

Programma 4. Verenigingen & Accommodaties

Programma 4 Verenigingen & Accommodaties	
Begroting 2020 nieuw	-2.333
Begroting 2020 oud	-2.628
Verschil	295
Aanpassingen bestaand en nieuw beleid: zie programma 4	37
Begrotingswijzigingen 2019 en actualisatie investeringen e.d.	258
Totaal aanpassingen programma 4	295

Programma 5. Wonen & Leefomgeving

Programma 5 Wonen & Leefomgeving	
Begroting 2020 nieuw	-1.384
Begroting 2020 oud	-1.307
Verschil	-77
Aanpassingen bestaand en nieuw beleid: zie programma 5	-367
Begrotingswijzigingen 2019 en actualisatie investeringen e.d.	290
Totaal aanpassingen programma 5	-77

Programma 6. Ruimtelijk beheer, Milieu & verkeer

Programma 6 Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer	
Begroting 2020 nieuw	-3.526
Begroting 2020 oud	-3.478
Verschil	-48
Aanpassingen bestaand en nieuw beleid: zie programma 6	-284
Begrotingswijzigingen 2019 en actualisatie investeringen e.d.	236
Totaal aanpassingen programma 6	-48

Programma 7. Economie, Toerisme & Recreatie

Programma 7 Economie & Toerisme	
Begroting 2020 nieuw	-1.149
Begroting 2020 oud	-973
Verschil	-176
Aanpassingen bestaand en nieuw beleid: zie programma 7	-25
Begrotingswijzigingen 2019 en actualisatie investeringen e.d.	-151
Totaal aanpassingen programma 7	-176

Programma 8. Financiën en belastingen

Programma 8 Financiën & Belastingen	
Begroting 2020 nieuw	34.039
Begroting 2020 oud	34.619
Verschil	-580
Aanpassingen bestaand en nieuw beleid: zie programma 8	1.028
waarvan "nog te verdelen over programma's"	-334
Begrotingswijzigingen 2019 en actualisatie investeringen e.d.	-1.274
Totaal aanpassingen programma 8	-580

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

Als per jaarschijf van de meerjarenraming de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Hiervoor is het van belang dat uit de begroting duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Het structureel begrotingssaldo kan alleen bepaald worden door het begrotingssaldo te zuiveren van incidentele baten en lasten. Het overzicht van incidentele baten en lasten is hierbij een belangrijk overzicht. De incidentele posten boven > € 25.000,- worden onder het overzicht toegelicht.

Incidentele baten en lasten	2020		2021		2022		2023	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Programma 1 Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening								
Opleidingsbudget		15.000						
Aanschaf verstelbare bureaus		10.000						
Vervangen telefoons vanwege landelijke aanbesteding		15.000						

Procescoördinator zaakgericht werken		22.584		45.851				
200 jaar Nuenen		20.000						
Programma 2 Veiligheid & Handhaving								
Budget gebiedsgerichte aanpak met probleemgerichte inzet in wijken en bedrijventerreinen		109.600		77.600		77.600		
Regiofunctionaris Basisteam ondermijning Dommelstroom		20.240		20.240		20.240		
Cameratoezicht		60.000						
Inzet Toezichthouder Sociaal Domein in ondermijningscasussen		22.000						
Programma 3 Werk (participatie), Zorg & Jeugd								
Project huisvesting vergunninghouders en urgente gevallen (t/m 2027)		10.000		10.000		10.000		10.000
Inkomsten beslaglegging als gevolg van fraudeopsporing Participatiewet	44.000							
Verhoging taalniveau statushouders		26.796						
LEVgroep: continuering vluchtelingenwerk 2020		50.010						
Actieplan mantelzorg + activiteitenbudget Nuenen Dementievriendelijke gemeente		20.000						
Bestuursopdracht GGD		23.305						
Programma 4 Verenigingen & Accommodaties								
Programma 5 Wonen & Leefomgeving								
Opstellen omgevingsvisie en -plan		80.000		90.000				
Opstellen groenstructuurplan en bosbeheerplan						20.000		
Squit XO		7.500						
Actualisatie centrumvisie		30.000						
Tijdelijk extra budget onderhoud woonwagenclocaties		75.000		50.000		25.000		
Project woonwagenclocaties, inhuur personeel		152.000						
Vereniging Woonwagenclocaties Nuenen C.A.		10.000		10.000				
Programma 6 Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer								
Verkoop openbaar groen	150.000		170.000		170.000		170.000	
Onderzoek fietspad Nederwetten - Soeterbeek				15.000				
Medewerker beleidsuitvoering duurzaamheid (voor 4 jaar)		51.326		68.435		68.435		68.435
Uitvoeringsbudget duurzaamheid (voor 4 jaar)		50.000		50.000		50.000		50.000
Herziening MJOP gebouwen met oog op duurzaamheid		20.000						
Programma 7 Economie & Toerisme								
Opstellen cultuurhistorische waardekaart Nuenen		15.000						
Programma 8 Financiën & Belastingen								
Post onvoorzien		143.225		143.225		143.225		143.225
Onderuitputting kapitaallasten	523.083		269.624		426.213		503.281	
Totaal	717.083	1.058.586	439.624	580.351	596.213	414.500	673.281	271.660
Incidenteel saldo baten en lasten		-341.503		-		181.713		401.621
				140.727				
Totaal saldo meerjarenraming incl. beleidsaanpassingen		-171.914		51.245		696.295		593.972
Begrotingssaldo structureel		169.589		191.972		514.582		192.351

+/+ is voordeel, -/- is nadeel

Na verwerking van de amendementen ziet het overzicht incidentele baten en lasten er als volgt uit:

<i>Incidenteel saldo baten en lasten</i>	11.956	-	181.713	397.621
		157.127		
<i>Totaal saldo meerjarenraming inclusief amendementen</i>	0	-	512.142	409.779
		140.100		
<i>Begrotingssaldo structureel</i>	11.956	17.027	330.429	12.158

Toelichtingen bedragen groter dan € 25.000,-:

Procescoördinator zaakgericht werken:

Voor het project zaakgericht werken is een coördinator nodig tot najaar 2021.

Budget gebiedsgerichte aanpak met probleemgerichte inzet in wijken en bedrijventerreinen:

Dit budget heeft de raad bij de programmabegroting 2019-2023 voor 4 jaar beschikbaar gesteld.

Regiofunctionaris Basisteam ondermijning Dommelstroom:

Betreft regionale afspraken, het project loopt 4 jaar.

Cameratoezicht:

Budget voor 4 tijdelijke camera's met als doel preventie en verbetering van onze informatiepositie, pilot van 1 jaar.

Project huisvesting vergunninghouders en urgente gevallen:

In het raadsvoorstel Huisvesting, inburgering en participatie van vergunninghouders (juli 2017) is een investeringskrediet beschikbaar gesteld en daarnaast een exploitatiebudget voor 10 jaar. Het project loopt dus tot en met 2027.

Verhoging taalniveau statushouders:

In de meicirculaire 2019 heeft het Rijk voor 2 jaar extra geld beschikbaar gesteld voor verhoging van het taalniveau van statushouders (2019 en 2020). Dit is een nieuwe taak voor gemeenten, het bedrag is daarom geormerkt.

LEVgroep: continuering vluchtelingenwerk 2020:

Ondersteuning is noodzakelijk voor een goede inburgering van de vergunninghouder en de juiste individuele hulp bij problematiek waar hij/zij tegenaan loopt.

Opstellen omgevingsvisie en -plan:

De omgevingsvisie wordt uitgewerkt in omgevingsprogramma's en een omgevingsplan. In de eerste jaren is hiervoor extra budget benodigd, vanaf 2022 wordt het opstellen van omgevingsplannen binnen het huidige budget van bestemmingsplannen uitgevoerd.

Actualisatie centrumvisie:

Budget voor actualisatie van de centrumvisie voor 2 jaar (2019 en 2020).

Tijdelijk extra budget onderhoud woonwagenlocaties:

Tot het moment van overdracht naar Helpt Elkander moeten wij als goed verhuurder onderhoud uitvoeren. Inschatting is dat dit nog ongeveer 3 jaar duurt.

Project woonwagenlocaties, inhuur personeel:

Voor dit project is in 2020 incidenteel extra geld benodigd voor inhuur van externe expertise.

Verkoop openbaar groen:

Verkoopbaten openbaar groen worden altijd aangemerkt als incidentele baten, omdat een stuk grond maar eenmaal verkocht kan worden. Wel verwachten wij dat dit nog jaren doorloopt.

Medewerker beleidsuitvoering duurzaamheid:

Voor duurzaamheid worden projecten opgezet met een duur van 4 jaar.

Uitvoeringsbudget duurzaamheid:

Voor duurzaamheid worden projecten opgezet met een duur van 4 jaar.

Post onvoorzien:

Deze post wordt jaarlijks opgenomen in de begroting en kan worden ingezet als incidentele dekking voor onvoorzien uitgaven.

Onderuitputting kapitaallasten:

Een gemeente moet de volledige jaarlijkse lasten die voortvloeien uit investeringen op kunnen vangen binnen de (meerjaren)begroting. Conform ons afschrijvingsbeleid starten de afschrijvingslasten in het jaar na ingebruikname van de investering. De geraamde kapitaallasten in het jaar van investering merken wij aan als een incidenteel voordeel. Dit eenmalige 'voordeel' begroten wij niet feitelijk, maar brengen wij extracomptabel in mindering bij de presentatie van de structurele begrotingssaldi.

Hiermee laten wij zien dat wij de volledige jaarlijkse lasten van de geraamde investeringen op kunnen vangen binnen een structureel sluitende (meerjaren)begroting.

Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Omschrijving	2020		2021		2022		2023	
	Toevoeg.	Onttrek.	Toevoeg.	Onttrek.	Toevoeg.	Onttrek.	Toevoeg.	Onttrek.
Bestemmingsreserves								
Bouwgrond: bovenwijkse voorz onbel	35.000	0	50.000	0	50.000	0	50.000	0
Bouwgrond: fonds groen voor rood	0	100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000
Bouwgrond: fonds sociale volkshuisvesting	14.000	0	125.000	0	125.000	0	125.000	0
Begraafplaats Oude Landen	10.000	-9.098	10.000	-9.184	10.000	-9.269	10.000	-9.355
Bestemmingsreserve I&A	0	121.990	0	92.460	0	81.599	0	19.618
Civiele kunstwerken	115.122	115.122	115.122	115.122	115.122	115.122	115.122	115.122
Totaal bestemmingsreserves	174.122	328.014	300.122	298.398	300.122	287.452	300.122	225.385
Dekkingsreserves								
Dekkingsreserve reconstr aansluiten Nuenen Z-W op A270	0	7.667	0	7.667	0	7.667	0	7.667
Dekkingsreserve HOV2	0	2.884	0	2.884	0	2.884	0	2.884
Dekkingsreserve onderzoek bereikbaarheidsakkoord	0	19.986	0	19.986	0	19.986	0	19.986
Dekkingsreserve ecologische verbindingzone Hooidonk	0	1.800	0	1.800	0	1.800	0	1.800
Dekkingsreserve hybrideveld RKGSV Gerwen	0	14.230	0	14.230	0	14.230	0	14.230
Dekkingsreserve onderzoek mobiliteitsprojecten	0	36.000	0	36.000	0	36.000	0	36.000
Dekkingsreserve nieuwbouw Hongerman	0	0	0	0	0	106.000	0	106.000
Dekkingsreserve renovatie Klooster	0	0	0	63.728	0	63.728	0	63.728
Dekkingsreserve caliteitenpad Esrand	0	3.680	0	3.680	0	3.680	0	3.680
Dekkingsreserve sportvloer Hongerman	0	24.200	0	24.200	0	24.200	0	0
Totaal dekkingsreserves	0	110.447	0	174.175	0	280.175	0	255.975
Totaal	174.122	438.461	300.122	472.573	300.122	567.627	300.122	481.360

Uiteenzetting van de financiële positie

Geprognosticeerde balans

Bedragen x € 1.000

Activa	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	652	702	647	492	337
Materiële vaste activa	55.180	59.302	65.895	69.277	78.429
Financiële vaste activa	2.994	2.473	2.071	1.650	1.210
Totaal Vaste activa	58.825	62.477	68.612	71.419	79.976
Vlottende activa					
Voorraden	50.729	31.979	26.734	24.463	21.957
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	7.653	7.653	7.653	7.653	7.653
Liquide middelen	463	463	463	463	463
Overlopende activa	4.336	4.336	4.336	4.336	4.336
Totaal Vlottende activa	63.181	44.431	39.186	36.915	34.409
Totaal Activa	122.007	106.908	107.798	108.333	114.385

Passiva	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Vaste passiva					
Eigen vermogen	36.502	36.238	36.065	35.797	35.616
Voorzieningen	10.089	9.438	9.438	9.464	9.563
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	63.720	49.536	50.599	51.375	57.510
Totaal Vaste passiva	110.310	95.211	96.102	96.637	102.689
Vlottende passiva					
Netto-vlottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar	8.196	8.196	8.196	8.196	8.196
Overlopende passiva	3.501	3.501	3.501	3.501	3.501
Totaal Vlottende passiva	11.696	11.696	11.696	11.696	11.696
Totaal Passiva	122.007	106.908	107.798	108.333	114.385

De raming "Netto-vlottende schulden" is inclusief de financieringsbehoefte.

EMU-saldo

Voor de jaren 2019 tot en met 2022 is de EMU-tekortruimte voor Rijk en decentrale overheden voorgesteld op -0,4% BBP en voor de gemeenten -0,27% BBP. In de septembercirculaire 2019 is informatie opgenomen over de ontwikkeling en individuele referentiewaardes. De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie. De individuele referentiewaarde (* € 1.000) voor Nuenen is voor 2020 € 2.646.

De individuele overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) verstrekken onderstaande gegevens jaarlijks aan het CBS. Indien hieruit blijkt dat op macroniveau het EMU-saldo overschreden wordt, zullen de gemeenten, provincies en waterschappen hierover worden geïnformeerd.

Met het hieronder opgenomen EMU-overzicht wordt inzage gegeven in de geldstromen op kasbasis binnen de begroting.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2019	2020	2021
1 Exploitatiesaldo voor toevoegingen c.q. onttrekkingen uit reserves	265	-436	-121
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	-7.151	-	-
		5.805	8.393
3 Mutatie voorzieningen	1.155	-651	0

4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	20.385	6.813	4.175
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
EMU Saldo		14.654	-78	-4.339

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

Conform het BBV moet een overzicht van jaarlijks terugkerende arbeidskosten worden opgenomen. In de tabel hieronder zijn alle vormen van aan de arbeidsrelatie verbonden salarissen en (rechten op) uitkeringen meegenomen.

Hierbij zijn de volgende vormen te onderscheiden:

- Beloningen tijdens het dienstverband: het salaris (inclusief vakantiegeld en eindejaarsuitkering) van het personeel in dienst. Vanwege het ontbreken van een dienstverband zijn hierbij de raadsleden niet meegenomen.
- Uitkeringen bij ontslag: afkoopsommen.
- Pensioentoezeggingen: (wethouders-)pensioenen, wachtgeld en (verzekerings-)premies.
- Afvloeiingsregelingen: non-actieven en tijdelijke loondoorbetaling

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Beloningen tijdens het dienstverband	7.320	7.312	7.320	7.311
Uitkeringen bij ontslag	0	0	0	0
Pensioentoezeggingen	97	22	22	22
Afvloeiingsregelingen	47	47	0	0
Totaal	7.464	7.381	7.342	7.333

Overzicht van investeringen

Het overzicht van investeringen bestaat uit 2 delen, om aan te sluiten bij de Financiële verordening 2017. In het 1e overzicht staan de investeringen waarvoor nader uitgewerkte voorstellen worden voorgelegd aan de raad. In het 2e overzicht de investeringen die bestaand beleid zijn of van geringe omvang. De investeringskredieten voor 2020 worden meteen beschikbaar gesteld bij het vaststellen van de begroting (beslispunt 4). Over de uitvoering van alle investeringen leggen wij verantwoording af in de jaarrekening.

De kapitaallasten voor alle investeringen zijn wel opgenomen in de meerjarenbegroting, zodat er financieel rekening mee is gehouden.

Nog aan raad voor te leggen investeringen	Afschrijf termijn	Beschikbaar t/m 2019	Investing				Totale investering	Kapitaallasten			
			2020	2021	2022	2023		2020	2021	2022	2023
4. Verenigingen & Accommodaties											
Nieuwbouw sporthal De Hongerman	40	300.000	700.000	3.240.000			4.240.000	ten laste van reserve			
Aanpassing MFA D'n Heuvel/corridor/gymzaal	25	130.000	400.000				530.000	650	23.850	23.744	23.638
5. Wonen & Leefomgeving											
Renovatie woonwagenlocatie Kremersbos	15	500.000	1.160.000				1.660.000	2.500	118.967	118.413	118.193
Renovatie woonwagenlocatie Bosweg	15				1.600.000	1.600.000	3.200.000	0	0	0	0
6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer											
Reconstructie Smits van Oyenlaan (onderdeel bundelroutes)	25					10.000.000	10.000.000	0	0	0	0
Reconstructie Smits van Oyenlaan subsidie	25					-5.000.000	-5.000.000	0	0	0	0
Aanleg tunnel Collse Hoefdijk onder spoor	60					pm		0	0	0	0
Aanleg tunnel Collse Hoefdijk onder spoor - subsidie	60					pm		0	0	0	0
Mobiliteitsbudget - Verkeersonderzoeken/ Planstudies	5	40.000	310.000	100.000			450.000	0	1.750	92.250	91.800
Mobiliteitsbudget - Verkeersonderzoeken/ Planstudies cofinanciering provincie	5		-150.000	-50.000			-200.000	0	-750	-41.000	-40.800
Routegebonden projecten Bereikbaarheidsakkoord in 10 jr. ('19 t/m '28) - 2020	25		260.561				260.561	0	11.725	11.673	11.621
Routegebonden projecten Bereikbaarheidsakkoord in 10 jr. ('19 t/m '28) - 2021	25			260.561			260.561	0	0	11.725	11.673
Routegebonden projecten Bereikbaarheidsakkoord in 10 jr. ('19 t/m '28) - 2022	25				260.561		260.561	0	0	0	11.725
Routegebonden projecten Bereikbaarheidsakkoord in 10 jr. ('19 t/m '28) - 2023	25					260.561	260.561	0	0	0	0
Arnold Pootlaan	25					850.000	850.000	0	0	0	0
Verbetering fietsverbinding Lyndakkers - Oude Kerkdijk, tlv riolering *)	25		20.000	420.000			440.000	ten laste van voorziening riolering			

Verbetering fietsverbinding Lyndakkers - Oude Kerkdijk, fietsstraat	25			273.000			273.000	0	0	12.285	12.230
Reconstructie Soeterbeekseweg	25				60.000	920.000	980.000	0	0	0	300
Reconstructie Arendhof (tlv riolering)	25				15.000	355.000	370.000	ten laste van voorziening riolering			
Herinrichting Papenvoort - Houtrijk - Van Goghkerkje tlv riolering	25	50.000		340.000			390.000	ten laste van voorziening riolering			
Herinrichting Papenvoort - Houtrijk - Van Goghkerkje (relatie met WvVG)	25	30.000		277.000			307.000	0	0	13.815	12.410
Herinrichting Papenvoort - Houtrijk - Van Goghkerkje (tlv bovenwijken) #)	25			-100.000			-100.000	0	0	-4.500	-4.480
Aanpassen verkeerssituatie Beekstraat (relatie met WvVG)	25			140.000			140.000	0	0	6.300	6.272
Herinrichting Park en Vijver gemeentehuis (relatie met WvVG *)	40	50.000		445.000			495.000	0	0	14.850	14.788
Herinrichting Park, Parkstraat en omg. (uit riolering)	60			100.000			100.000	ten laste van voorziening riolering			
Herinrichting Park, Parkstraat en omg. (relatie met WvVG)	25				730.000		730.000	0	0	0	32.850
Herinrichting Park, binnengebied (relatie met WvVG)	25				460.000		460.000			0	20.700
Herinrichting Park, Parkstraat en omg. (relatie met WvVG) (tlv bovenwijken) #)	25				-150.000		-150.000	0	0	0	-6.750
Herinrichting Kerkakkers, Polder, 2e ontsluiting *)	25		75.000	775.000			850.000	0	375	38.250	38.080
Rioolmaatregelen Opwettenseweg (tlv riolering)	60			320.000			320.000	ten laste van voorziening riolering			
Huish. afvalinzameling N-West (ondergrondse containers) 2020	15		150.000				150.000	ten laste van voorziening afval			
Huish. afvalinzameling N-West (ondergrondse containers) 2021	15			150.000			150.000	ten laste van voorziening afval			
Huish. afvalinzameling N-West (ondergrondse containers) 2022	15				50.000		50.000	ten laste van voorziening afval			
Huish. afvalinzameling N-West (ondergrondse containers) 2023	15					100.000	100.000	ten laste van voorziening afval			
Verbeteren regenwaterafvoer Eeneind 2 (uit vz riolering)	60					1.050.000	1.050.000	ten laste van voorziening riolering			
Verbeteren regenwaterafvoer Eeneind 2 (uit alg. mid.)	25					250.000	250.000	0	0	0	0
Reconstructie Refeling, incl. aanleg 3 plateau's	25				660.000		660.000	0	0	0	29.700

Fietsverbinding Nuenen Oost-West (fietsstraat vanaf Opetersepad via Mezenlaan tot Lyndakkers)	25				300.000		300.000	0	0	0	13.500
Inprikkers Fietsverbinding centrum Oost (Papenvoort – Berg) en Noord (Langlaar Papenvoort) (excl. riolering)	25			300.000			300.000	0	0	13.500	13.440
Meerijlaan; downgraden auto / upgraden fiets	25				120.000		120.000	0	0	0	5.400
Geldropdijk 3 plateau's						150.000	150.000	0	0	0	0
Totaal		1.100.000	2.925.561	6.990.561	4.105.561	10.535.561	25.657.244	3.150	155.917	311.305	416.290

*) Deze investeringen worden nog aan de raad voorgelegd, maar wel wordt voorgesteld het voorbereidingskrediet in 2020 direct beschikbaar te stellen.

#) Deze investeringen komen uit het Bestedingenplan van bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen. De investeringen vloeien veelal voort uit verplichtingen verbonden aan de bouwprojecten en worden gedekt uit de fondsafdrachten. Momenteel is de reserve bovenwijkse voorzieningen niet toereikend om alle geplande investeringen te kunnen doen. Het moment van aanvragen van het investeringskrediet zal mede afhankelijk zijn van de ontwikkeling van deze reserve.

Direct beschikbaar gestelde investeringen	Afschrijf termijn	Beschikbaar t/m 2019	Investering				Totale investering	Kapitaallasten			
			2020	2021	2022	2023		2020	2021	2022	2023
1. Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening											
Bestelbus (2x)	5			130.000			130.000	0	0	26.650	26.520
Auto's werf piket/toezicht (2x)	5					65.000	65.000	0	0	0	13.325
Aanhanger werf	5					15.000	15.000	0	0	0	3.075
Plateau-aanhanger	5						6.000	0	0	0	0
Aanhangerstrooier	10						36.000	0	0	0	0
4. Verenigingen & Accommodaties											
NKV Toplaag kunstgras korfbal	15		150.150				150.150	0	10.761	10.711	10.661
Lissevoort hockey drainage	15		18.000				18.000	0	1.290	1.284	1.278
EMK Toplaag renovatie natuurgras	15		20.010				20.010	0	1.434	1.427	1.421
Wettenseind Verlichting armaturen	20		3.000				3.000	0	165	164	164
RKSV kunstgras voetbal	25		435.460				435.460	0	19.596	19.509	19.422
RKVV automatische beregeningssproeiers	15		5.280				5.280	0	378	377	375
EMK Leunhekwijk	10			5.440			5.440	0	0	571	568
EMK Ballenvanger	10			3.200			3.200	0	0	336	334
EMK Dug-out	10			5.000			5.000	0	0	525	523
RKGSV toplaag renovatie	15			26.370			26.370	0	0	1.890	1.881

RKGSV leunhekwerk	10			2.640			2.640	0	0	277	276
RKVV Drainage en toplaag voetbalveld	15			44.000			44.000	0	0	3.153	3.139
RKVV elementverharding incl. fundering	15			3.330			3.330	0	0	239	238
Lissevoort hockey slagplanken hout	10				3.660		3.660	0	0	0	384
Lissevoort hockey elementverharding incl fundering verv	15				7.270		7.270	0	0	0	521
EMK elementverharding incl fundering	15				3.740		3.740	0	0	0	268
EMK hekwerk terreinafrastering	15				16.800		16.800	0	0	0	1.204
NKV elementverharding vervangen incl fundering	15				6.440		6.440	0	0	0	462
Sportpark Wettenseind, diverse vervangingen	15					14.500	14.500	0	0	0	0
Sportpark De Polder, renovatie natuurgras en vervanging leunhekwerk	15					29.000	29.000	0	0	0	0
Sportpark Koppeldreef, aanleg drainage en renovatie natuurgras	15					48.000	48.000	0	0	0	0
6. Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer											
Vervangingsinvestering openbare verlichting (masten)	40		70.000				70.000	0	2.100	2.091	2.083
Vervangingsinvestering openbare verlichting (masten)	40			115.000			115.000	0	0	3.450	3.436
Vervangingsinvestering openbare verlichting (masten)	40				115.000		115.000	0	0	0	3.450
Vervangingsinvestering openbare verlichting (masten)	40					115.000	115.000	0	0	0	0
Vervangingsinvestering openbare verlichting (armaturen)	20		127.000				127.000	0	6.985	6.953	6.922
Vervangingsinvestering openbare verlichting (armaturen)	20			127.000			127.000	0	0	6.985	6.953
Vervangingsinvestering openbare verlichting (armaturen)	20				127.000		127.000	0	0	0	6.985
Vervangingsinvestering openbare verlichting (armaturen)	20					127.000	127.000	0	0	0	0
Sneeuwploeg fietspadstrooier	10				13.000		13.000	0	0	0	1.365
Opzet-natzout strooimachines (2)	10				90.000		90.000	0	0	0	9.450
Aanhanger natzout strooimachine	10				36.000		36.000	0	0	0	3.780
Sneeuwploeg jaarschijf 2022 2 x	10				30.000		30.000	0	0	0	3.150
Vrijverval riolen jaarschijf 2021 (uit vz riolering)	60			175.000			175.000	ten laste van voorziening riolering			
Levensduur verlengend reliningen (uit vz riolering)	60					175.000	175.000	ten laste van voorziening riolering			
Vervanging elektromechanische pompgemalen jaarschijf 2020	15		25.000				25.000	ten laste van voorziening riolering			

Vervanging elektromechanische pompgemalen jaarschijf 2021	15			25.000			25.000	ten laste van voorziening riolering				
Vervanging elektromechanische pompgemalen jaarschijf 2022	15					25.000	25.000	ten laste van voorziening riolering				
Vervanging electromechanische pompgemalen jaarschijf 2023 (uit vz riolering)	15					35.000	35.000	ten laste van voorziening riolering				
Kerkakkers riolering	60			190.000			190.000	ten laste van voorziening riolering				
Fietspaden Gulbergen, fietsstraat Mierlosedijk	30				250.000		250.000	0	0	0	9.583	
Regenwaterafvoer Nuenen-West noordzijde richting Hoodonkse beek - Riolering	60			15.000	210.000		225.000	ten laste van voorziening riolering				
Regenwaterafvoer Nuenen-West noordzijde richting Hoodonkse beek	60			15.000	210.000		225.000	ten laste van reserve				
Regenwaterafvoer Nuenen-West noordzijde richting Hoodonkse beek (tlv bovenwijks #)	60			-15.000	-210.000		-225.000	ten laste van reserve				
Regenwaterafvoer Nuenen-West zuidzijde/Dommeldelta - Riolering	60		125.000	75.000			200.000	ten laste van voorziening riolering				
Regenwaterafvoer Nuenen-West zuidzijde/Dommeldelta	60		125.000	125.000			250.000	ten laste van reserve				
Regenwaterafvoer Nuenen-West zuidzijde/Dommeldelta (tlv bovenwijks #)	60		-125.000	-125.000			-250.000	ten laste van reserve				
Verv. van mini-containers (kliko's) uit 1999	10		20.000				20.000	ten laste van voorziening afval				
Verv. van mini-containers (kliko's) uit 1999	10			30.000			30.000	ten laste van voorziening afval				
Verv. van mini-containers (kliko's) uit 1999	10				40.000		40.000	ten laste van voorziening afval				
Verv. van mini-containers (kliko's) uit 1999	10					300.000	300.000	ten laste van voorziening afval				
Speelvoorzieningen	15		85.000				85.000	0	6.092	6.063	6.035	
Speelvoorzieningen	15			85.000			85.000	0	0	6.092	6.063	
Speelvoorzieningen	15				85.000		85.000	0	0	0	6.092	
Speelvoorzieningen	15					85.000	85.000	0	0	0	0	
Groenreconstructie jaarschijf 2020	20		35.000				35.000	0	1.925	1.916	1.908	
Groenreconstructie jaarschijf 2021	20			35.000			35.000	0	0	1.925	1.916	
Groenreconstructie jaarschijf 2022	20				35.000		35.000	0	0	0	1.925	
Groenreconstructie jaarschijf 2023	20					35.000	35.000	0	0	0	0	

Inrichting omrasterde hondenloopgebieden in de woonkernen	15		15.000	10.000	10.000	10.000	45.000		0	75	125	175
Berg, aanleggen 2 plateau's (*)	25		40.000				40.000		0	1.800	1.792	1.784
Gerwenseweg, 2 plateau's (*)	25			40.000			40.000		0	0	1.800	1.792
Vallestap 2 plateau's (*)	25					40.000	40.000		0	0	0	0
Collseweg 2 plateau's (*)	25			40.000			40.000		0	0	1.800	0
Boord. fase 2; snelheidsremmers en 4 plateau's (*)	25			80.000			80.000		0	0	3.600	3.584
Boord, fase 4; dynamische afsluiting (*)	25					60.000	60.000		0	0	0	0
7. Economie, Toerisme & Recreatie												
Herdenkingsmonument voor Nuenenaren	15					20.000	20.000		0	0	0	1.433
totaal			0	1.173.900	1.261.980	1.203.910	1.115.500	4.755.290	0	52.601	111.705	175.903

(*) Deze investeringen zijn als gevolg van amendementen 2 en 3 vervallen.

#) Deze investeringen komen uit het Bestedingenplan van bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen. De investeringen vloeien veelal voort uit verplichtingen verbonden aan de bouwprojecten en worden gedekt uit de fondsafdrachten. Momenteel is de reserve bovenwijkse voorzieningen niet toereikend om alle geplande investeringen te kunnen doen. Het moment van aanvragen van het investeringskrediet zal mede afhankelijk zijn van de ontwikkeling van deze reserve.

Reserves en voorzieningen

Overzicht van reserves en voorzieningen

Naam reserve/ voorziening	Balans	Balans	Balans	Balans	Balans
	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Reserves					
Algemene reserve					
Algemene reserve	5.775	5.775	5.775	5.775	5.775
Bouwgrond; algemene reserve	11.443	11.443	11.443	11.443	11.443
Algemene reserve bouwgrond winstnemingen	7.618	7.618	7.618	7.618	7.618
Totaal algemene reserves	24.836	24.836	24.836	24.836	24.836
Bestemmingsreserves					
Bouwgrond; bovenwijkse voorzieningen	2.456	2.491	2.541	2.591	2.641
Bouwgrond; sociale volkshuisvesting	254	268	393	518	643
Bouwgrond; parkmanagement	529	529	529	529	529
Bouwgrond; fonds groen voor rood	647	547	447	347	247
Begraafplaats Oude Landen	469	488	507	526	546
Bestemmingsreserve I&A	383	261	168	87	67
Totaal bestemmingsreserves	4.738	4.584	4.586	4.598	4.673
Dekkingsreserves					
Dekkingsreserve aansluiting Nuenen Z-W op A270	216	209	201	193	186
Dekkingsreserve HOV2	62	59	56	53	50
Dekkingsreserve onderzoek bereikbaarheidsakkoord	80	60	40	20	0
Dekkingsreserve ecologische verbindingzone Hooidonk	36	34	32	31	29
Dekkingsreserve hybrideveld RKGSV Gerwen	356	342	327	313	299
Dekkingsreserve onderzoek mobiliteitsprojecten	180	144	108	72	36
Dekkingsreserve nieuwbouw Hongerman	4.240	4.240	4.240	4.134	4.028
Dekkingsreserve renovatie Klooster	1.593	1.593	1.529	1.466	1.402
Dekkingsreserve calamiteitenpad Esrand	92	88	85	81	77
Dekkingsreserve sportvloer Hongerman	73	48	24	0	0
Totaal dekkingsreserves	6.928	6.818	6.643	6.363	6.107
Totaal reserves	36.502	36.238	36.065	35.797	35.616
Voorzieningen					
Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's					
Pensioen voormalige wethouders	2.192	2.167	2.142	2.117	2.092
Milieuschade Schenkels	368	0	0	0	0
Totaal voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	2.560	2.167	2.142	2.117	2.092
Voorzieningen onderhoud en egalisatie					
Voorziening onderhoud gebouwen	1.569	1.468	1.577	1.686	1.795
Voorziening onderhoud wegen	1.199	1.063	927	791	655
Voorziening civiele kunstwerken	519	519	519	519	519
Voorziening beelden en plastieken	11	11	11	11	11
Totaal voorzieningen onderhoud en egalisatie	3.297	3.060	3.034	3.007	2.980
Voorzieningen door derden beklemde middelen					
Voorziening afval	286	313	335	363	420
Voorziening riolering	3.785	3.735	3.765	3.816	3.909
Promotie-inkomsten	3	3	3	3	3
Parkeerfonds	9	9	9	9	9

Verkeersveiligheid (ipv rood-licht)	15	15	15	15	15
Regionaal ontwikkelfonds werklocaties	134	134	134	134	134
Totaal voorzieningen door derden beklemde middelen	4.232	4.210	4.262	4.340	4.491
Totaal voorzieningen	10.089	9.438	9.438	9.464	9.563
Totaal reserves en voorzieningen	46.591	45.675	45.503	45.262	45.179

Toelichting op de reserves

De reserves vallen uiteen in algemene reserves en bestemmingsreserves. Algemene reserves fungeren als buffer voor het opvangen van verliezen van algemene aard. Bestemmingsreserves zijn gevormd voor een specifiek doel of voor het opvangen van ongewenste schommelingen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht.

Algemene reserves

Algemene reserve

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
5.775	0	0	5.775

De algemene reserve heeft vooral een bufferfunctie om ongewenste en onvoorziene toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. In de nota reserves en voorzieningen, vastgesteld door uw raad in februari 2019, is besloten het minimum van deze reserve jaarlijks bij de jaarrekening te bepalen. Dit bedrag wordt dan berekend als 10% van de uitkering gemeentefonds plus inkomsten ozb (op basis van de Handleiding artikel 12 Financiële verhoudingswet), waarbij we afronden op € 100.000,-. Dat komt neer op ongeveer € 3,1 miljoen. De huidige algemene reserve is dus ruimschoots toereikend.

Bouwgrond algemene reserve

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
11.443	0	0	11.443

De doelstelling van de algemene reserve bouwgrondexploitatie is een buffer voor het afdekken van financiële risico's in de bouwgrondexploitaties. De voeding van deze reserve wordt gevormd door de voordelige resultaten van bouwgrondexploitaties.

Voor de afdekking van negatieve bouwgrondexploitaties is een specifieke voorziening 'verliesgevende complexen bouwgrond' ingesteld, die gevoed wordt vanuit de algemene reserve bouwgrond. De stand van de algemene reserve bouwgrond wordt beïnvloed door toekomstige winstnames die hoogst onzeker zijn. Bij aanspreking van deze reserve zal altijd gekeken moeten worden naar de stand op het moment zelf.

Bouwgrond algemene reserve (winstnemingen)

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
7.618	0	0	7.618

Deze reserve is gevormd na de jaarrekening 2017 met het doel de winstnemingen vanuit de bouwgrondprojecten af te zonderen van andere stortingen in reserves.

Bestemmingsreserves

Bouwgrond; bovenwijkse voorzieningen

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
2.456	35	0	2.491

Deze reserve is bedoeld voor investeringen met een zogeheten "bovenwijken" karakter. Te denken valt aan investeringen in de infrastructuur (ontsluitingswegen, verkeersstructuur) die buiten de nieuwbouwwijk ligt, maar er wel voor aangelegd wordt en/of voor meerdere wijken dient. De toevoeging bestaat uit stortingen vanuit grondexploitatieprojecten.

Voorheen werden projecten in één keer ten laste van de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen gebracht. Met de nieuwe BBV-voorschriften mag dit vanaf 2017 niet meer. De projecten moeten worden geactiveerd en de kapitaallasten (rente en afschrijving) moeten over de levensduur van de investering worden gespreid. Bij het beschikbaar stellen van het krediet wordt het volledige bedrag vanuit de reserve bovenwijkse voorzieningen overgebracht naar een nieuwe bestemmingsreserve kapitaallasten bovenwijkse voorzieningen (zie onder dekkingsreserves). Vanuit die reserve worden de jaarlijkse kapitaallasten van de investeringen gedekt.

Bouwgrond; sociale huisvesting

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
254	14	0	268

Deze bestemmingsreserve is gevormd om initiatieven op het gebied van de sociale volkshuisvesting te stimuleren. De reserve wordt gevoed vanuit exploitatiebijdragen zoals overeengekomen in anterieure overeenkomsten op basis van de nota grondbeleid, gemeentelijke gronduitgiften en vanuit incidentele op te stellen publiekrechtelijke overeenkomsten.

De voedingen aan en onttrekkingen uit de bestemmingsreserve sociale volkshuisvesting volgen uit de Nota Grondbeleid. Iedere nieuw te realiseren woning draagt bij. In de Nota grondbeleid 2019-2023 is opgenomen dat een ontwikkelende partij moet kunnen aantonen dat deze bijdrage noodzakelijk is om de sociale woningbouwontwikkeling in het project haalbaar te houden. Het college beslist over een toewijzing uit de reserve.

De toevoeging betreft de toevoeging vanuit de verkopen grond binnen de grondexploitatieprojecten (€ 14.000,-).

Bouwgrond; parkmanagement

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
529	0	0	529

Parkmanagement is opgezet en geïnitieerd door samenwerking tussen gemeente en bedrijven. De activiteiten staan in het teken van duurzaamheid, verbetering, kostenbeheersing, ruimtebeheersing en gemak voor ondernemers en arbeid. De samenwerking tussen werkgevers en gemeente moet zorgen voor een gezond economisch, werk- en leefklimaat.

Met de Nota Grondbeleid heeft de raad besloten om voor de uitvoering van parkmanagement en toekomstige revitalisering van bedrijventerreinen een bijdrage te calculeren per verkochte m2 grond voor bedrijven. Deze bestemmingsreserve wordt gevoed vanuit exploitatiebijdragen zoals overeengekomen in anterieure overeenkomsten, gemeentelijke gronduitgiften en vanuit incidentele op te stellen publiekrechtelijke overeenkomsten.

In het verleden is deze reserve al gevoed met name uit bedrijventerrein Eeneind-II Zuid. In 2016 is een parkmanager voor Eeneind II Zuid aangesteld.

Bouwgrond; fonds groen voor rood

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
647	0	100	547

Deze reserve is ingesteld om landschapsinvesteringen te kunnen financieren als gevolg van ontwikkelingen in het landelijk gebied en voor investeringen gericht op versterken en verbetering van de landschappelijke kwaliteiten van de gemeente Nuenen.

Deze bestemmingsreserve wordt gevoed vanuit exploitatiebijdragen zoals overeengekomen in anterieure overeenkomsten, gemeentelijke gronduitgiften en vanuit incidentele op te stellen publiekrechtelijke overeenkomsten.

De onttrekking van € 100.000,- betreft het project Dommeldal.

Begraafplaats Oude Landen

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
469	10	-9	488

In de raadsvergadering van maart 2011 is besloten om een bestemmingsreserve begraafplaats Oude Landen in het leven te roepen. De raad heeft besloten om een marktconform tarief te heffen voor de begraafplaats waardoor niet alle kosten gedekt worden door het grafrecht tarief. Voor het egaliseren van de lasten en baten is een reserve begraafplaats Oude Landen gevormd. De rente over de reserve begraafplaats Oude Landen is meegenomen in de berekening van het saldo baten en lasten van de begraafplaats.

De toevoeging betreft de structurele storting voor onderhoud van € 10.000,- en de onttrekking betreft het exploitatiesaldo van € 9.259,-.

Bestemmingsreserve I&A

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
383	0	122	261

Op 18 juni 2015 heeft de raad besloten om het deel van het positieve resultaat jaarrekening 2014 Dienst Dommelvallei dat te maken had met lagere lasten I&A, te reserveren in de nieuwe reserve I&A. Op 16 augustus 2016 is besloten de middelen die voor I&A bestemd waren en op verschillende plaatsen in de begroting stonden, samen te brengen in deze bestemmingsreserve. De reserve wordt aangewend wanneer de bijdrage van de gemeente Nuenen aan Dienst Dommelvallei stijgt door meer uitgaven van de dienst aan I&A (het informatiebeleidsplan).

Dekkingsreserves

Reconstructie aansluiten Nuenen Z-W op A270

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
216	0	8	209

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de reserve bovenwijkse voorzieningen om de kapitaallasten van de investering reconstructie op- en afritten Geldropsedijk te dekken.

HOV2

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
62	0	3	59

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de reserve bovenwijkse voorzieningen om de kapitaallasten van de investering voor HOV2 te dekken.

Onderzoek bereikbaarheidsakkoord

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
80	0	20	60

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de reserve bovenwijkse voorzieningen om de kapitaallasten van de investering voor het onderzoek bereikbaarheidsakkoord te dekken.

Ecologische verbindingzone Hooidonk

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
36	0	2	34

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de reserve bovenwijkse voorzieningen om de kapitaallasten van de investering voor de ecologische verbindingzone Hooidonk te dekken.

Hybrideveld RKGSV Gerwen

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
356	0	14	342

Deze dekkingsreserve is gevormd om de kapitaallasten van de investering voor het hybrideveld RKGSV Gerwen te dekken. De onttrekking van € 14.230,- betreft de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Onderzoek mobiliteitsprojecten

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
180	0	36	144

Deze dekkingsreserve is gevormd om de kapitaallasten van de investering voor het onderzoek mobiliteitsprojecten. De onttrekking van € 36.000,- betreft de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Nieuwbouw Hongerman

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
4.240	0	0	4.240

Deze dekkingsreserve is in 2019 gevormd ten laste van de algemene reserve om de kapitaallasten van de investering voor de nieuwbouw Hongerman te dekken.

Renovatie Klooster

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
1.593	0	0	1.593

Deze dekkingsreserve is in 2019 gevormd ten laste van de algemene reserve om de kapitaallasten van de investering voor de renovatie van het Klooster te dekken.

Calamiteitenpad Esrand

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
92	0	4	88

Deze dekkingsreserve is gevormd ten laste van de algemene reserve grondexploitatie om de kapitaallasten van de investering voor het calamiteitenpad Esrand te dekken. De onttrekking van € 3.680,- betreft de jaarlijkse afschrijvingslasten.

sportvloer Hongerman

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
73	0	24	48

Deze dekkingsreserve is in 2019 gevormd ten laste van de algemene reserve om de kapitaallasten van de investering voor de sportvloer van sporthal Hongerman te dekken. De onttrekking van € 24.200,- betreft de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Toelichting op de voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Voorzieningen zijn passiefposten op de balans die een inzicht geven in de voorzienbare lasten van risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden op de balansdatum min of meer onzeker zijn, en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

De voorzieningen zijn onder te verdelen in voorzieningen onderhoud en egalisatie, voorzieningen door derden beklemde middelen en voorzieningen verplichtingen, verlies en risico's.

Voorzieningen verplichtingen, verlies en risico's

Pensioen voormalige wethouders

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
2.192	39	63	2.167

Voor zittende wethouders moet op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) pensioen worden opgebouwd. Dit pensioen is afhankelijk van de diensttijd als wethouder en komt tot uitkering na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.

De noodzakelijke omvang van de voorziening aan het eind van het boekjaar wordt elk jaar bepaald op basis van actuariële berekeningen door een extern bureau. De werkelijke pensioenbetalingen aan (voormalige) wethouders in het boekjaar komen ten laste van deze voorziening.

Milieuschade Schenkels/Collse Hoefdijk

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
368	0	368	0

In 2020 zal de sanering worden uitgevoerd.

Voorzieningen onderhoud en egalisatie

Voorziening onderhoud gebouwen

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
1.569	423	524	1.468

Uitgaven voor groot onderhoud dat opgenomen is in het beheerplan wordt uit de voorziening bekostigd. Jaarlijks wordt bekeken of de vervanging ook daadwerkelijk noodzakelijk is of nog een jaar kan worden uitgesteld.

Met de schoolbesturen lopen nog gesprekken over het organiseren van het gezamenlijk groot onderhoud voor de gebouwen MFA Heuvelrijk en Ouwlandse Dijk. Overdracht van het schooldeel van de gebouwen naar het school bestuur moet nog plaatsvinden.

Voor Dorpshuis D'n Heuvel is een participatieproject gestart waarbij Stichting D'n Heuvel samen met betrokken partijen en inwoners een plan maakt voor aanpassing van de MFA inclusief ontsluiting gymzaal voor een toekomst bestendig Gerwen.

Sporthal De Hongerman inclusief Scarabee wordt voor 5 jaar in stand gehouden (verwachting is dat daarna de nieuwe sporthal opgeleverd is), maar is niet opgenomen in de voorziening. Indien tussentijds investeringen aan de orde zijn in verband met veiligheid wordt hiervoor krediet aangevraagd. De vloer is in 2019 vernieuwd. Voor de nieuwbouw is apart een krediet aangevraagd.

Voorziening wegen

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
1.199	837	973	1.063

De voorziening is gebaseerd op het beheerplan wegen en wordt gebruikt voor het egaliseren van de kosten. Jaarlijks wordt het benodigd (gemiddeld) bedrag (€ 837.086,-) gestort in deze voorziening. De verwachte uitgaven aan cyclisch onderhoud zijn in 2020 € 973.000,-. In het 2e kwartaal van 2020 wordt een nieuw beheerplan aangeboden.

Voor reconstructie en rehabilitatie van de wegen zijn geen middelen beschikbaar in het onderhoudsfonds. Indien hier middelen voor nodig zijn, wordt apart aan de raad om budget gevraagd.

Civiele kunstwerken

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
519	0	0	519

Het saldo van de reserve civiele kunstwerken is overgebracht naar deze voorziening. De reserve is opgeheven. De voorziening is gevormd voor het onderhoud van civiele kunstwerken.

Beelden en platiëken

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
11	0	0	11

Het saldo van de reserve beelden en platiëken is overgebracht naar de voorziening reserve en platiëken. De reserves is opgeheven. De voorziening is gevormd voor het onderhoud van beelden platiëken.

Voorzoningen door derden beklemde middelen

Voorziening afval

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
286	28	0	313

Het tarief dat geheven wordt voor afvalstoffenheffing mag op begrotingsbasis maximaal 100% kostendekkend zijn. Als er grote schommelingen zijn in de kosten en opbrengsten kan gebruik gemaakt worden van een voorziening om de kosten te egaliseren en zo grote schommelingen in de tarieven te voorkomen.

Voorziening riolering

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
3.785	0	50	3.735

De voorziening wordt gebruikt voor het egaliseren van de kosten. Daarmee worden tariefschommelingen in de toekomst zoveel mogelijk beperkt. De basis wordt gevormd door het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). De kostenprognose wordt jaarlijks geactualiseerd

Promotie-inkomsten

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
3	1	1	3

De marktcoopliden betalen maandelijks een bijdrage in de promotieactiviteiten voor de markt. De acties die plaatsvinden worden door de markt bedacht. Daarbij is het budget leidend.

Parkeerfonds

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
9	0	0	9

Uitgangspunt in de gemeente Nuenen is dat bedrijven de parkeerbehoefte op eigen terrein oplossen. Bij nieuwbouw moeten zij dus op hun eigen terrein voldoende parkeerplaatsen realiseren (volgens CROW publicatie Toekomstbestendig parkeren (2018)). Indien onvoldoende ruimte op eigen terrein aanwezig is om de parkeerbehoefte op te lossen, is het (mits dit niet leidt tot onevenredige parkeerhinder in de omgeving) mogelijk om deze verplichting af te kopen. De bijdragen van de bedrijven zijn dan bedoeld om parkeerplaatsen elders binnen acceptabele afstand te realiseren. Afkoop kan slechts plaatsvinden na toestemming van het college. In het kader van de planvorming voor het centrum wordt gekeken naar locaties voor parkeren en de bijdrage die het parkeerfonds kan hebben bij de realisatie. Daarbij zullen parkeerfonds en ambitie in balans moeten blijven. Dit kan gevolgen hebben voor de stortingen.

Verkeersveiligheid (ipv rood-licht)

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
15	0	0	15

Dit betreft gelden die in overleg met MRE moeten worden aangewend voor activiteiten in het kader van de verkeersveiligheid.

Regionaal Ontwikkelingsfonds Werklocaties

Stand 1-1-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
134	0	0	134

Op 18 mei 2017 heeft de raad besloten deel te nemen aan het Regionale Ontwikkelingsfonds Werklocaties (ROW) van € 165.000,-. Hiervoor is een voorziening gevormd. Betaling aan het regionale fonds vindt gefaseerd plaats afhankelijk van (regionale) besluitvorming.

Toelichting op de financiële positie

Inleiding

In deze paragraaf wordt kort toegelicht welke uitgangspunten zijn gebruikt voor de berekeningen in deze meerjarenbegroting. Ook worden afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren toegelicht.

Indexcijfers

Regionaal zijn afspraken gemaakt over indexcijfers. Op die manier hanteren alle regiogemeenten en de grootste gemeenschappelijke regelingen dezelfde indexering. Voor de begroting 2020-2023 zijn de volgende indexcijfers gebruikt:

Indexcijfers MJB 2021-2024	2021	2022	2023	2024
Loonkostenindex	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%
Materiële kostenindex	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%

Voor de gewogen kostenontwikkeling komen we dan op:

Tariefopbrengsten / inkomsten	2021	2022	2023	2024
Gewogen kostenontwikkeling	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%

Rente

De rente moet volgens het nieuwe BBV jaarlijks opnieuw worden herrekend. Basis is de jaarrekening 2018. De geldende rentepercentages voor deze meerjarenbegroting 2020-2023 zijn opgenomen in de paragraaf Financiering.

In de nota reserves en voorzieningen van februari 2019 heeft uw raad besloten niet langer bespaarde rente te berekenen en toe te rekenen aan de reserves. Dit is in lijn met de aanbevelingen van de commissie BBV. We rekenen dan alleen met werkelijke betaalde rente en geen fictieve rente. Het totaal van de rentelasten en rentebaten en het gebruikte rentepercentage is opgenomen in de paragraaf Financiering.

Algemene uitkering

Voor de algemene uitkering volgen we de circulaire gemeentefonds. De begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2019. De gevolgen van de septembercirculaire 2019 worden met de 1e begrotingswijziging van 2020 verwerkt, vast te stellen gelijktijdig met deze begroting.

Bijlagen

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Programma 1 Bestuur, Samenwerking & Dienstverlening

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	122	0	122	93	0	93	82	0	82	20	0	20
0.1 Bestuur	69	1.653	-1.584	69	1.685	-1.617	69	1.688	-1.620	69	1.685	-1.617
0.2 Burgerzaken	335	560	-226	341	632	-291	340	631	-291	340	631	-291
0.4 Overhead	51	7.202	-7.151	48	7.277	-7.228	46	7.307	-7.261	43	7.462	-7.419
Subtotaal	576	9.415	-8.839	550	9.594	-9.044	535	9.626	-9.090	471	9.778	-9.307

Programma 2 Veiligheid & Handhaving

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	36	1.157	-1.120	36	1.157	-1.120	36	1.157	-1.120	36	1.157	-1.120
1.2 Openbare orde en veiligheid	79	1.047	-968	79	942	-863	19	868	-849	19	770	-751
Subtotaal	115	2.204	-2.089	115	2.099	-1.984	55	2.025	-1.970	55	1.927	-1.872

Programma 3 Werk (participatie), Zorg & Jeugd

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	34	-34	0	34	-34	0	34	-34	0	34	-34
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	94	656	-562	94	656	-562	94	656	-562	94	656	-562
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	165	2.625	-2.461	165	2.571	-2.407	165	2.571	-2.406	165	2.570	-2.405
6.2 Wijkteams	87	368	-281	87	368	-281	87	368	-281	87	368	-281
6.3 Inkomensregelingen	4.966	6.064	-1.098	4.922	6.064	-1.142	4.922	6.064	-1.142	4.922	6.064	-1.142
6.4 Begeleide participatie	0	1.421	-1.421	0	1.446	-1.446	0	1.467	-1.467	0	1.443	-1.443
6.5 Arbeidsparticipatie	0	644	-644	0	618	-618	0	610	-610	0	610	-610
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	795	-795	0	795	-795	0	795	-795	0	795	-795
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	218	3.094	-2.876	218	3.204	-2.986	218	3.200	-2.982	218	3.200	-2.982
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	3.340	-3.340	0	3.372	-3.372	0	3.372	-3.372	0	3.372	-3.372
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	340	-340	0	340	-340	0	340	-340	0	340	-340
7.1 Volksgezondheid	0	868	-868	0	850	-850	0	858	-858	0	867	-867
Subtotaal	5.530	20.249	-14.719	5.486	20.318	-14.832	5.486	20.335	-14.849	5.486	20.318	-14.832

Programma 4 Verenigingen & Accommodaties

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	38	0	38	38	0	38	144	0	144	120	0	120
4.2 Onderwijshuisvesting	70	1.044	-974	70	1.154	-1.085	70	1.153	-1.083	70	1.151	-1.081
5.1 Sportbeleid en activering	0	98	-98	0	98	-98	0	98	-98	0	98	-98
5.2 Sportaccommodaties	151	1.019	-867	151	1.059	-908	151	1.181	-1.029	151	1.146	-994
5.6 Media	0	432	-432	0	432	-432	0	432	-432	0	432	-432
Subtotaal	259	2.592	-2.333	259	2.744	-2.484	365	2.863	-2.498	341	2.827	-2.486

Programma 5 Wonen & Leefomgeving

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	91	59	32	91	185	-94	91	185	-94	91	185	-94
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	164	77	87	184	77	107	184	77	107	184	77	107
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	21	-21	0	21	-21	0	21	-21	0	21	-21
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	93	84	9	93	84	9	93	84	9	93	84	9
8.1 Ruimtelijke ordening	2	709	-708	2	674	-673	2	624	-623	2	624	-623
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	21.686	22.188	-502	6.859	7.306	-447	3.751	4.199	-447	3.813	4.260	-447
8.3 Wonen en bouwen	984	1.409	-425	968	1.459	-492	951	1.367	-416	931	1.309	-378
Subtotaal	23.019	24.546	-1.527	8.196	9.806	-1.610	5.072	6.556	-1.485	5.113	6.559	-1.446

Programma 6 Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	183	115	68	183	115	68	183	115	68	183	115	68
2.1 Verkeer en vervoer	-768	2.031	-2.799	-768	2.096	-2.864	-768	2.371	-3.139	-768	2.505	-3.273
2.2 Parkeren	0	11	-11	0	11	-11	0	11	-11	0	11	-11
2.5 Openbaar vervoer	0	31	-31	0	31	-31	0	31	-31	0	31	-31
7.2 Riolering	1.930	1.025	905	1.984	1.074	911	2.051	1.134	917	2.120	1.196	924
7.3 Afval	2.777	2.026	751	2.830	2.067	764	2.893	2.116	778	2.958	2.170	788
7.4 Milieubeheer	0	393	-393	0	354	-354	0	354	-354	0	354	-354
Subtotaal	4.123	5.632	-1.509	4.230	5.747	-1.517	4.360	6.132	-1.772	4.494	6.382	-1.888

Programma 7 Economie, Toerisme & Recreatie

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo

0.10 Mutaties reserves	4	0	4	67	0	67	67	0	67	67	0	67
3.1 Economische ontwikkeling	12	116	-104	12	116	-104	12	116	-104	12	116	-104
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	14	23	-9	14	23	-9	14	23	-9	14	23	-9
3.4 Economische promotie	57	142	-85	57	142	-85	57	142	-85	57	142	-85
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	7	894	-887	7	960	-954	7	960	-953	7	960	-953
5.4 Musea	0	17	-17	0	17	-17	0	17	-17	0	17	-17
5.5 Cultureel erfgoed	0	51	-51	0	36	-36	0	36	-36	0	38	-38
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	1.874	-1.874	0	1.913	-1.913	0	1.922	-1.922	0	1.930	-1.930
Subtotaal	94	3.117	-3.023	158	3.208	-3.050	158	3.216	-3.058	158	3.225	-3.067

Programma 8 Financiën & Belastingen

Bedragen x €1.000

Taakveld	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	-172	172	0	51	-51	0	696	-696	0	594	-594
0.5 Treasury	9	11	-2	3	0	3	3	0	3	3	0	3
0.61 OZB woningen	4.753	97	4.656	4.927	97	4.831	5.108	97	5.011	5.294	97	5.197
0.62 OZB niet-woningen	1.372	22	1.350	1.407	22	1.385	1.442	22	1.420	1.479	22	1.457
0.64 Belastingen overig	78	46	32	78	46	32	78	46	32	78	46	32
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	28.067	0	28.067	28.708	0	28.708	29.430	0	29.430	30.323	0	30.323
0.8 Overige baten en lasten	0	235	-235	0	385	-385	0	478	-478	0	1.519	-1.519
Subtotaal	34.279	240	34.039	35.123	602	34.521	36.061	1.340	34.721	37.176	2.279	34.897

Totaal

Bedragen x €1.000

Totaal	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal	67.996	67.996	0	54.118	54.118	0	52.093	52.093	0	53.294	53.294	0
Resultaat	67.996	67.996	0	54.118	54.118	0	52.093	52.093	0	53.294	53.294	0

Vaststellingsbesluit

Raadsbesluit en raadsvoorstel

Gemeente Nuenen

RAADSVORSTEL

Datum raadsvergadering:	7 november 2019
Datum B&W-besluit:	24 september 2019
Afdeling:	Financiën
Behandelend ambtenaar:	S. Borg
Portefeuillehouder:	J. Pernot
Corsanummer:	2019.16600

Onderwerp

Programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023

Beslispunten

1. Vast te stellen de Programmabegroting 2020;
2. Vast te stellen de Meerjarenraming 2021-2023;
3. In te stemmen met de budgetaanpassingen zoals opgenomen in de algemene inleiding;
4. In te stemmen met de investeringen voor 2020 zoals opgenomen in het overzicht "Direct beschikbaar gestelde investeringen" evenals met de voorbereidingskredieten 2020 die met een asterisk zijn aangeduid in het overzicht "Nog aan de raad voor te leggen investeringen";
5. het subsidieplafond voor programma 1 (Bestuur, samenwerking & Dienstverlening) vast te stellen op € 25.000,-; het subsidieplafond voor programma 2 (Veiligheid & Handhaving) vast te stellen op € 9.265,-; het subsidieplafond voor programma 3 (Werk (participatie), Zorg & Jeugd) vast te stellen op € 2.444.874,-; het subsidieplafond voor programma 4 (Verenigingen & Accommodaties) vast te stellen op € 859.729,-; het subsidieplafond voor programma 5 (Wonen & Leefomgeving) vast te stellen op € 0,-; het subsidieplafond voor programma 6 (Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer) vast te stellen op € 13.400,-; het subsidieplafond voor programma 7 (Economie, Toerisme & Recreatie) vast te stellen op € 65.000,-; het subsidieplafond voor programma 8 (Financiën & Belastingen) vast te stellen op € 0,-;
6. de financiële gevolgen van de septembercirculaire gemeentefonds 2019 en van de cao gemeenten 2019-2020 te verwerken door vaststelling van de 1^e begrotingswijziging van 2020;
7. het incidentele nadelige resultaat van de begroting 2020 van € 171.914,- te dekken uit de algemene reserve en ook dit te verwerken met de 1^e begrotingswijziging van 2020.

Inleiding

De raad van Nuenen heeft een kadernota "nieuwe stijl" opgesteld. In de raadsvergadering van 6 juni 2019 is de Kadernota 2020 vastgesteld. Zoals door uw raad gewenst is de kadernota apart inzichtelijk gemaakt in de begroting. Daarnaast is ook bestaand beleid doorgerekend en stelt het college budgetaanpassingen voor.

De programmabegroting is opgebouwd volgens de regels van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de begrotingscirculaire van de provincie. Binnen

die randvoorwaarden hebben wij, in samenwerking met de commissie voor de accountantscontrole, ernaar gestreefd de programmabegroting leesbaarder en transparanter te maken.

Wat willen we bereiken

Met het vaststellen van de programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 voldoen we aan de eisen die de Gemeentewet stelt en krijgt het college de richting en de middelen om het voorgestelde beleid uit te voeren, binnen de kaders van de Financiële verordening 2017.

Argumenten

3.1 Instemmen met de aanpassingen zodat het college de middelen krijgt om het beleid uit te voeren

Zoals in de Financiële verordening 2017 is vastgelegd moet het college voor nieuw beleid en voor aanpassingen bestaand beleid met majeure impact een apart voorstel aan de raad voorleggen. De meeste aanpassingen in de begroting betreffen voortzetting van bestaand beleid. Deze kan het college direct uitvoeren. Enkele punten zijn gemarkeerd met de aantekening dat het college een apart voorstel aan de raad voorlegt.

4.1 Instemmen met de investeringen zodat het college de middelen krijgt om deze uit te voeren

In het verlengde van punt 3.1 heeft het college een duidelijke splitsing gemaakt in investeringen die majeure impact hebben en investeringen waarvoor dat niet geldt. De 1e categorie is opgenomen in de 1^e tabel van het overzicht van investeringen ("Nog aan de raad voor te leggen investeringen"), de 2e categorie in de 2^e tabel ("Direct beschikbaar gestelde investeringen"). Voorgesteld wordt om de investeringskredieten van de 2^e categorie voor het jaar 2020 meteen bij de begroting beschikbaar te stellen en daarmee het college opdracht te geven deze uit te gaan voeren in 2020.

5.1 Vaststellen van het subsidieplafond

Het Subsidieprogramma 2020 wordt tegelijk met de begroting behandeld in de gecombineerde commissievergadering van 24 oktober 2019. De subsidieplafonds 2020 worden per programma vastgesteld. Daarmee hebben we een sturingsinstrument om het subsidieprogramma financieel beter te beheersen.

6.1 Nagekomen informatie: septembercirculaire gemeentefonds 2019 en cao gemeenten

Na het opstellen van de begroting, maar vóór het publiceren ervan, hebben zich nog 2 majeure ontwikkelingen voorgedaan: de cao gemeenten is definitief vastgesteld en de septembercirculaire is gepubliceerd. De financiële gevolgen van beide zijn doorgerekend. Met een indexering van lonen was wel al rekening gehouden, maar het stijgingspercentage (cumulatief in 2020) is iets hoger dan geraamd. De totale kosten stijgen in 2020 met ruim € 150.000,- (structureel).

De gevolgen van de septembercirculaire 2019 zijn voor 2019 negatief maar voor 2020 en verder positief. Een positief accres (gemeentefondsontwikkeling) en positieve hoeveelheidsverschillen zorgen voor een toename voor de jaren:

2020	+ € 149.690,-
2021	+ € 431.374,-
2022	+ € 478.562,-
2023	+ € 408.067,-

Wij stellen voor de meerkosten van de salarissen en de hogere opbrengsten van de algemene uitkering te verwerken in de begroting 2020; deze vallen tegen elkaar weg en zijn dus budgettair neutraal. Voor de jaren 2021 en verder nemen we voor hetzelfde bedrag een stelpost op bij de lasten, zodat ook deze jaren budgettair neutraal blijven. Een gedeelte houdt verband met taakmutaties (komt taak over naar gemeenten, en dus extra lasten) en een deel is ook voor toekomstige loon- en prijsindexering. Het restant houden we dan voor die jaren beschikbaar voor (nieuw) beleid, waarmee we de ambities van onze gemeente kunnen invullen. Voor taakmutaties, inflatie en beleid is dan nog beschikbaar, na aftrek van de cao-stijging:

2020	€ 0,-
2021	€ 281.374,-
2022	€ 328.562,-
2023	€ 258.067,-

7.1 Het incidentele nadelige saldo in 2020 kan worden gedekt uit de algemene reserve

De programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 zijn meerjarig structureel sluitend. Dat blijkt uit het overzicht incidentele baten en lasten in de begrotingstukken.

Incidenteel is er in 2020 wel sprake van een tekort van € 171.914,-. Wij stellen voor dit tekort te dekken uit de algemene reserve.

De stand van de algemene reserve wordt dan op 1-1-2021 € 5.603.041,-.

Kanttekeningen en alternatieven

N.v.t.

Wat gaan we daarvoor doen

Randvoorwaarden

N.v.t.

Planning

De programmabegroting moet wettelijk zijn vastgesteld voor 15 november. Behandeling in de raad is gepland op 7 november 2019 en in de gezamenlijke commissie op 24 oktober 2019.

Communicatie

Communicatie is nauw betrokken bij de totstandkoming van de begroting.

De begroting wordt net als vorig jaar ook weer online gepubliceerd.

Wat mag het kosten

De financiële consequenties van de kadernota, autonome ontwikkelingen, aanpassingen in bestaand beleid en nieuw beleid zijn doorgerekend in deze begroting. Ze leiden tot onderstaand financieel overzicht:

Totaaloverzicht	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten vanuit begroting 2019-2022 (incl. amendement OZB)	124.032	11.589	499.599	499.299
Begrotingswijzigingen raadsbesluiten 2019 na vaststelling begroting 2019	384.354	371.803	375.870	418.394
Aanvulling met nieuw begrotingsjaar 2023				-805.462
Saldo baten en lasten gewijzigde begroting 2020-2023	508.386	383.392	875.469	112.231
Aanpassingen bestaand beleid	-213.099	-68.543	79.430	720.345
Aanpassingen nieuw beleid	-467.201	-263.604	-258.604	-238.604
Nieuw saldo baten en lasten 2020-2023	-171.914	51.245	696.295	593.972

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten	-436.253	-121.386	428.790	412.734
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (+ is onttrekking, per saldo)	264.339	172.631	267.505	181.238
Begrotingssaldo na bestemming	-171.914	51.245	696.295	593.972
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-296.335	-49.025	181.713	401.621
Structureel begrotingssaldo	124.421	100.270	514.582	192.351

Evaluatie

De begroting maakt onderdeel uit van de planning&controlcyclus. Tweemaal per jaar stellen wij een tussentijdse rapportage op over het lopende boekjaar en na afloop van het boekjaar leggen wij verantwoording af in jaarverslag en jaarrekening.

Bijlagen

Programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 (2019.16599)

Subsidieprogramma en –plafond 2020 (2019.12962)

1° begrotingswijziging van 2020 (2019.17584)

Burgemeester en wethouders van Nuenen,
de secretaris,

Mr. J.H.M. van Vlerken

de burgemeester,

M.J. Houben MBA

Onderwerp:

Programmabegroting 2019 en Meerjarenraming 2020-2022

De raad van de gemeente Nuenen c.a.;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 september 2018;

gelet op de desbetreffende bepalingen in de gemeentewet;

B E S L U I T :

1. Vast te stellen de Programmabegroting 2019;
2. Vast te stellen de Meerjarenraming 2020-2022;
3. In te stemmen met de budgetaanpassingen zoals opgenomen in hoofdstuk 2.2 (de met een asterisk gemarkeerde posten worden nog met een apart voorstel aan de raad voorgelegd);
4. In te stemmen met de investeringen en projecten voor 2019 zoals opgenomen in het overzicht van investeringen 3.4.4 onderdeel B en het overzicht van projecten 3.4.5;
5. in te stemmen met het overbrengen van taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie van programma 7 Economie, toerisme & recreatie naar programma 6 Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer, omdat de aard van het taakveld veel beter in programma 6 past;
6. het subsidieplafond voor programma 1 (Bestuur, samenwerking & Dienstverlening) vast te stellen op € 25.000,-; het subsidieplafond voor programma 2 (Veiligheid & Handhaving) vast te stellen op € 9.265,-; het subsidieplafond voor programma 3 (Werk (participatie), Zorg & Jeugd) vast te stellen op € 2.381.370,-; het subsidieplafond voor programma 4 (Verenigingen & Accommodaties) vast te stellen op € 819.990,-; het subsidieplafond voor programma 5 (Wonen & Leefomgeving) vast te stellen op € 0,-; het subsidieplafond voor programma 6 (Ruimtelijk beheer, Milieu & Verkeer) vast te stellen op € 19.320,- en het subsidieplafond voor programma 7 (Economie, Toerisme & Recreatie) vast te stellen op € 65.000,-.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 8 november 2018

DE RAAD VOORNOEMD,
de griffier,

M.C.P. Laurensen Msc

de voorzitter,

M.J. Houben MBA

Aangenomen amendement en moties

Aangenomen amendement

Gemeente Nuenen

①

AMENDEMENT

Raadsvergadering d.d.	7 november 2019
Agendapunt	6 Programmabegroting 2020 en Meerjarenraming 2021 - 2023
Onderwerp	Sluitende begroting
Indienende fractie(s)	VVD, Combinatie, CDA, W70

De Raad van de gemeente Nuenen c.a., in vergadering bijeen op 7 november 2019

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

gehoord de beraadslagingen bij dit onderwerp;

overwegende dat:

- De begroting voor het jaar 2020 een negatief saldo heeft,
- Er gestreefd moet worden naar een sluitende begroting en meerjarenraming,
- Met name de hoge kosten van de Jeugdzorg debet zijn aan het negatieve saldo in de begroting voor het jaar 2020,
- Het restant van de ten behoeve van de transitie van onder andere de Jeugdzorg ingestelde transitiereserve bij de jaarrekening 2018 is toegevoegd aan de algemene reserve,
- Dekking van de stijging kosten Jeugdzorg uit de Algemene reserve de begroting in 2020 ontlast voor een bedrag van € 250.000,
- Het uitstellen van het cameratoezicht industrieterrein met een jaar naar 2021 geen ernstige gevolgen zal hebben en daardoor € 60.000 positief bijdraagt aan de begroting 2020 en negatief aan de meerjarenraming 2021,
- Het wenselijk is de lastendruk voor de Nuenense burgers zoveel mogelijk te beperken, het achterwege laten van de verhoging OZB met de inflatiecorrectie van 2,5% de begroting en meerjarenraming structureel belast met ongeveer € 116.000,
- Met de hiervoor genoemde aanpassingen een structureel sluitende begroting en meerjarenraming na verwerking van de septembecirculaire 2019 ontstaat met de volgende positieve saldi: 2020 € 22.086, 2021 € 156.245, 2022 € 908.295 en 2023 € 735.972.

BESLUIT

1. De stijging kosten Jeugdzorg in het jaar 2020 ten bedrage van € 250.000 te dekken uit de Algemene reserve en dit te verwerken in de budgetaanpassingen zoals opgenomen in de algemene inleiding.
2. Het cameratoezicht industrieterrein ten bedrage van € 60.000 uit te stellen tot het jaar 2021 en dit te verwerken in de budgetaanpassingen zoals opgenomen in de algemene inleiding.
3. De verhoging van de OZB met de inflatiecorrectie van 2,5% achterwege te laten en dit te verwerken met de 1° begrotingswijziging van 2020.
4. ~~Beslispunt 7 van het raadsvoorstel te laten vervallen~~

En gaat over tot de orde van de dag

Ondertekening:

W70
 Dhr. Van Leeuwen   Dhr. Koenen   Dhr. Vereijken   Dhr. Swinkels

W70
 Dhr. Geven   Dhr. Post

VVD
 Mevr. Tesser   Dhr. Spijkerman   Dhr. Bonnier

GroenLijks
 Mw. Wieringa   Dhr. Kuperus

PvdA
 Dhr. Wesenbeek   Dhr. Thomassen

D66
 Mevr. Van Stiphout   Mevr. Coolen

CDA
 Dhr. Grothoff   Dhr. Meijvis

MN
 Dhr. Krahen

Combinatie
 Mevr. Donkers

Deze motie werd in de raadsvergadering van **7 november 2019** aangenomen/~~verworpen~~
 met 14 stemmen **vóór** en 0 stemmen **tegen**.

De griffier

②

AMENDEMENT

Raadsvergadering d.d.	7 november 2019
Agendapunt	6 Programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023
Onderwerp	Verkeersmaatregelen Boord
Indienende fractie(s)	Combinatie, CDA, VVD, W70

De raad van de gemeente Nuenen in vergadering bijeen op 7 november 2019,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders; gehoord de beraadslagingen bij dit onderwerp;

overwegende dat:

- In de programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 er bedragen zijn opgenomen voor verkeersmaatregelen fase 2 en 4 op het Boord
- Het stappenplan aangeeft dat deze maatregelen pas nodig zijn als een betere doorstroming op de Europalaan/Sterrenlaan niet afdoende is
- Er nog geen maatregelen zijn genomen voor een betere doorstroming op de Europalaan/Sterrenlaan
- Het college al tweemaal heeft aangegeven dat er gaan aanvullende maatregelen zullen worden uitgevoerd op het Boord
- Het daarom overbodig is geld ter beschikking te stellen hiervoor

Besluit

Onder de direct beschikbaar gestelde investeringen de volgende te laten vervallen:

- Boord, fase 2; snelheidsremmers en 4 plateau's ten bedrage van € 80.000 in 2021
- Boord, fase 4; dynamische afsluiting ten bedrage van € 60.000 in 2023

De financiële gevolgen te verwerken in de meerjarenraming.

En gaat over tot de orde van de dag

Ondertekening:

W70

Dhr. Van Leeuwen

Dhr. Koenen

Dhr. Vereijken

Dhr. Swinkels

W70

Dhr. Geven

Dhr. Post

VVD

Mevr. Tesser

Dhr. Spijkerman

Dhr. Bonnier

GroenLinks

Mw. Wieringa

Dhr. Kuperus

PvdA

Dhr. Wesenbeek

Dhr. Thomassen

D66

Mevr. Van Stiphout

Mevr. Coolen

CDA

Dhr. Groothoff

Dhr. Meijvis

Natuurlijk Nuenen

Dhr. Kranen

Combinatie

Mevr. Donkers

Dit amendement werd in de raadsvergadering van 7 november 2019 aangenomen/~~verworpen~~ met 15 stemmen vóór en 4 stemmen tegen.

De griffier

3

AMENDEMENT

Raadsvergadering d.d.	7 november 2019
Agendapunt	6 Programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023
Onderwerp	Diverse verkeersmaatregelen
Indienende fractie(s)	Combinatie, VVD

De raad van de gemeente Nuenen in vergadering bijeen op 7 november 2019,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders; gehoord de beraadslagingen bij dit onderwerp;

overwegende dat:

- In de programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 er diverse bedragen zijn opgenomen voor verkeersmaatregelen onder direct beschikbaar gestelde investeringen,
- Deze bedragen al vooruitlopend op eventuele mobiliteitsmaatregelen zijn opgenomen,
- Na het vaststellen van de mobiliteitsvisie zal blijken of deze maatregelen nodig zijn.

Besluit

Onder de direct beschikbaar gestelde investeringen de volgende te laten vervallen:

- Berg; aanleggen 2 plateau's ten bedrage van € 40.000 in 2020
- Gerwenseweg; aanleggen 2 plateau's ten bedrage van € 40.000 in 2021
- Vallestep; aanleggen 2 plateau's ten bedrage van € 40.000 in 2023
- Collseweg; aanleggen 2 plateau's ten bedrage van € 40.000 in 2021

.De financiële gevolgen te verwerken in de meerjarenraming.

En gaat over tot de orde van de dag

Ondertekening:

W70

Dhr. Van Leeuwen

Dhr. Koenen

Dhr. Vereijken

Dhr. Swinkels

W70

Dhr. Geven

Dhr. Post

VVD

Mevr. Tesser

Dhr. Spijkerman

Dhr. Bonnier

GroenLinks

Mw. Wieringa

Dhr. Kuperus

PvdA

Dhr. Wesenbeek

Dhr. Thomassen

D66

Mevr. Van Stiphout

Mevr. Coolen

CDA

Dhr. Groothoff

Dhr. Meijvis

Natuurlijk Nuenen

Dhr. Kranen

Combinatie

Mevr. Donkers

Dit amendement werd in de raadsvergadering van 7 november 2019 aangenomen/verworpen met 12 stemmen vóór en 7 stemmen tegen.

De griffier

4

AMENDEMENT

Raadsvergadering d.d.	7 november 2019
Agendapunt	6: Begroting
Onderwerp	Budget duurzaamheid
Indienende fractie(s)	NN, GroenLinks, W70, CDA,

De Raad van de gemeente Nuenen c.a., in vergadering bijeen op 7 november 2019

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

gehoord de beraadslagingen bij dit onderwerp;

overwegende dat:

- De gemeente Nuenen vanuit een landelijke deadline voor een grote duurzaamheidsopgave is gesteld;
- Het meer specifiek gaat om de taken klimaatstresstest, warmtevisie, en regionale energiestrategie (RES);
- Dit in het jaar 2020 o.a. moet resulteren in z.g. warmteplannen per woonwijk;
- In de begroting voor de jaren 2020 e.v. daarvoor slechts een halve fte is voorzien;
- Dit in onze ogen onvoldoende soelaas biedt om tijdig aan de gestelde eisen te voldoen;

BESLUIT

Aan het raadsbesluit de volgende beslispunten toe te voegen:

1. In de begroting voor het jaar 2020 een halve fte extra toe te voegen voor uitvoering van de genoemde duurzaamheidstaken;
2. Dit ten bedrage van €40.000 en het ten laste te brengen van de algemene reserve;
3. Het bedrag voor de komende 3 jaar in de reguliere begroting op te nemen en vanaf 2021 structureel ten laste te brengen van het begrotingsresultaat.

Ondertekening:

W70

Dhr. Van Leeuwen

Dhr. Koenen

Dhr. Vereijken

Dhr. Swinkels

W70

Dhr. Geven

Dhr. Post

VVD

Mevr. Tesser

Dhr. Spijkerman

Dhr. Bonnier

GroenLinks

Mw. Wieringa

Dhr. Kuperus

PvdA

Dhr. Wesenbeek

Dhr. Thomassen

D66

Mevr. Van Stiphout

Mevr. Coolen

CDA

Dhr. Groothoff

Dhr. Meijvis

Natuurlijk Nuenen

Dhr. Kranen

Combinatie

Mevr. Donkers

Dit amendement werd in de raadsvergadering van 7 november 2019 aangenomen/verworpen met 12 stemmen vóór en 7 stemmen tegen.

De griffier

5

Gemeente Nuenen

9.

AMENDEMENT

Raadsvergadering d.d.	7 november 2019
Agendapunt	Begroting
Onderwerp	Windmolen De Roosdonck
Indienende fractie(s)	W70,

De raad van de gemeente Nuenen in vergadering bijeen op 7 november 2019,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders; gehoord de beraadslagingen bij dit onderwerp;

overwegende dat:

- Windmolen De Roosdonck een zeer beeldbepalend monument is
- De eigenaar als goed gastheer optreedt voor de Nuenenaren en andere bezoekers
- Ook veel scholen gratis gebruik maken van rondleidingen door de eigenaar
- De molen maaivaardig behouden dient te worden
- Er een groot probleem met de staart van de molen is geconstateerd en deze afgekeurd is en vervangen dient te worden
- Dit een grote kostenpost van € 45.000 euro is.
- Inmiddels al veel geld ingezameld is vanuit allerlei fondsen en stichtingen en nu nog € 9032,- te kort gekomen wordt.
- De gemeente Nuenen ook is gevraagd om een bijdrage te leveren aan restauratie van de staart.
- Dit een uitzonderlijke situatie is en een eenmalige uitgave is waardoor de molen weer vele tientallen jaren vooruit kan.
- Er in het verleden geen enkele subsidie is verleend voor onderhoud molen.

Besluit

Aan het raadsbesluit het volgende beslispunt toe te voegen:

- Eenmalig een bedrag van € 9032,- vrij te maken voor de restauratie van de staart van windmolen De Roosdonck en dit te onttrekken uit de algemene reserve.

En gaat over tot de orde van de dag

Ondertekening:

W70 Dhr. Van Leeuwen	Dhr. Koenen	Dhr. Verrijken	Dhr. Swinkels
W70 Dhr. Geven	Dhr. Post		
VVD Mevr. Tesser	Dhr. Spijkerman	Dhr. Bonnier	
GroenLinks Mw. Wieringa	Dhr. Kuperus		
PvdA Dhr. Wesenbeek	Dhr. Thomassen		
D66 Mevr. Van Stiphout	Mevr. Coolen		

6

AMENDEMENT

Raadsvergadering d.d.	7 november 2019
Agendapunt	Begroting
Onderwerp	Compensatie verplicht eigen risico zorgverzekeringswet
Indienende fractie(s)	VVD, NN, GL, Combinatie PVDA LfD

De Raad van de gemeente Nuenen c.a., in vergadering bijeen op 7 november 2019

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

gehoord de beraadslagingen bij dit onderwerp;

overwegende dat:

- de tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten vanuit de Gemeente is overgenomen en aangepast in 2016 t.o.v. 2015;
- de regeling m.b.t. compensatie verplicht eigen risico (opvolger van WTCG) uit gaat van gedifferentieerde bedragen, tot 110% van het sociaal minimum loon € 385 en 130% van het sociaal minimum loon € 300;
- Wanneer de gemeenteraad van Nuenen c.a. besluit om aan iedereen een zelfde bedrag te vergoeden dat betekent dat 37 deelnemers een hoger bedrag zullen ontvangen;
- Wanneer de gemeenteraad besluit aan iedereen een zelfde bedrag te vergoeden dit $37 \times € 85 = € 3145$ extra kost.

BESLUIT

1. Om iedereen die gebruik maakt van een tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten, ter compensatie van het eigen risico, te compenseren voor het verplicht eigen risico en de inkomensgrens voor deze tegemoetkoming structureel te verhogen van 110% naar 130% van het sociaal minimum voor 2020 en volgende jaren;
2. De begroting dienovereenkomstig aan te passen.

En gaat over tot de orde van de dag

Ondertekening:

W70

Dhr. Van Leeuwen

Dhr. Koehen

Dhr. Verelken

Dhr. Swinkels

W70

Dhr. Geven

Dhr. Post

VVD

Mevr. Tesser

Dhr. Spijkerman

Dhr. Bonnier

GroenLinks

Mw. Wieringa

Dhr. Kuperus

PvdA

Dhr. Wesenbeek

Dhr. Thomassen

D66

Mevr. Van Stiphout

Mevr. Coolen

CDA

Dhr. Groothoff

Dhr. Meijvis

Natuurlijk Nuenen

Dhr. Kraaijen

Combinatie

Mevr. Donkers

Deze motie werd in de raadsvergadering van 7 november 2019 aangenomen/verworpen met 14 stemmen vóór en 0 stemmen tegen.

De griffier

MOTIE

Raadsvergadering d.d.	7 november 2019
Agendapunt	6: Begroting
Onderwerp	Duurzaamheid
Indienende fractie(s)	NN, GroenLinks, CDA, W70

Gelet op dat:

- Reeds in de nota duurzaamheid 2.0 (vorig jaar) werd aangegeven dat er sprake is van evenwichtige besluitvorming indien de aspecten People (sociale gevolgen), Planet (gevolgen voor de leefomgeving/duurzaamheid) en Profit (economie) gelijkwaardig worden gewogen;
- Het thema duurzaamheid in de achterliggende jaren stelselmatig werd onderbelicht met alle gevolgen van dien voor mens en milieu;

Overwegende dat:

- In de huidige raadsvoorstellen de wegingscriteria People/sociaal en Planet/duurzaamheid ontbreken, waardoor een onvolledige afweging ontstaat;
- Er in het licht van de actuele milieu-problematiek geen tijd verloren mag gaan;

Draagt het college op

Met onmiddellijke ingang aan nieuwe raadsvoorstellen de criteria "Sociaal" (People) en "Duurzaamheid" (Planet) toe te voegen en deze als zodanig mee te laten wegen bij de advisering;

En gaat over tot de orde van de dag

Ondertekening:

W70

Dhr. Van Leeuwen

Dhr. Vereijken

Dhr. Geven

Dhr. Post

W70

Dhr. Swinkels

Dhr. Koenen

VVD

Mw. Tesser

Dhr. Spijkerman

Dhr. Bonnier

GroenLinks

Dhr. Wilmar

Dhr. Pijnacker Hordijk

T.N. Wierwiga
Dhr. Kuperus

PvdA

Dhr. Wesenbeek

Dhr. Albers

D66

Mw. van Stiphout

Mw. Coolen

CDA

Dhr. Groothoff

Dhr. Meljvis

Natuurlijk Nuéne

Dhr. Kranen

Combinatie

Mevr. Donkers

Deze motie werd in de raadsvergadering van 7 november 2019 aangenomen/verworpen met 11 stemmen vóór en 8 stemmen tegen.

De griffier

MOTIE

Raadsvergadering d.d.	7 november 2019
Agendapunt	6: Begroting
Onderwerp	Regenwater/duurzaamheid
Indienende fractie(s)	GroenLinks, NN

De raad van de gemeente Nuenen in vergadering bijeen op 7 november 2019,

Gelet op dat:

- Klimaatverandering o.a. leidt tot meer heftige, kortdurende, regenbuien en tot langere perioden van droogte;
- Verdroging vanwege de klimaatverandering een steeds groter probleem wordt;
- Regenwater een belangrijke bijdrage kan leveren aan het tegengaan van de verdroging.

Overwegende dat:

- Alle gemeenten en dus ook Nuenen zich moeten aanpassen aan deze veranderende klimaatomstandigheden;
- Voor het behoud van het groen maatregelen tegen de verdroging noodzakelijk zijn;
- Afkoppeling van regenwaterafvoer van het riool hiervoor een mogelijke maatregel is;
- Het regenwater nu ongebruikt wordt afgevoerd, terwijl de grote hoeveelheid zelfs een capaciteitsprobleem kan veroorzaken in het riool;
- Rioolheffing gebaseerd wordt op het drinkwaterverbruik terwijl dit slechts 5% is van de totale hoeveelheid afgevoerd water;

Draagt het college op:

Met een plan te komen voor de wijze waarop:

- Het regenwater lokaal geborgen kan blijven en kan worden ingezet tegen de verdroging;
- Afkoppeling via een aangepaste heffingsgrondslag kan worden gestimuleerd;
- Te onderzoeken op welke wijze verstening van tuinen kan worden tegengegaan zodat regenwater door de bodem kan worden opgenomen;
- De te nemen maatregelen zo mogelijk een lastenverlichting voor de burgers zullen opleveren maar in ieder geval budgetneutraal zullen worden uitgevoerd.

En gaat over tot de orde van de dag

Ondertekening:

W70
Dhr. Van Leeuwen   Dhr. Koenen   Dhr. Vereijken   Dhr. Swinkels

---

W70
Dhr. Geven   Dhr. Post

VVD
Mevr. Tesser   Dhr. Spijkerman   Dhr. Bonnier

GroenLinks
Mw. Wieringa   Dhr. Kuperus

PvdA
Dhr. Wesenbeek   Dhr. Thomassen

D66
Mevr. Van Stiphout   Mevr. Coolen

CDA
Dhr. Groothoff   Dhr. Meijvis

Natuurlijk Nuenen
Dhr. Kranen

Combinatie
Mevr. Donkers

Deze motie werd in de raadsvergadering van 7 november 2019 **aangenomen/verwerpen**
met 13 stemmen **vóór** en 6 stemmen **tegen**.

De griffier

1

MOTIE

Raadsvergadering d.d.	7 november 2019
Agendapunt	6
Onderwerp	Begroting _ Right to Challenge
Indienende fractie(s)	VVD, PvdA. <i>Combinatie W70.</i>

De raad van de gemeente Nuenen in vergadering bijeen op 7 november 2019, gelet op dat:

- Bij belangrijke gemeentelijke plannen de burgers van Nuenen c.a. betrokken worden om mee te praten;
- Right to Challenge een vorm van burgerparticipatie is waarbij de burgers niet alleen mee praten maar ook mee doen;
- Er nog in 2019 toegezegd is door het college dat er een notitie participatie naar de gemeenteraad komt;

overwegende dat:

- Er al geruime tijd met het college en de ambtenaren wordt overlegd over een pilot Right to Challenge;
- Voor een pilot Right to Challenge geen extra budget vrij gemaakt hoeft te worden

Draagt het college op

Een Right to Challenge project te starten met als onderwerp:
Spelen en Bewegen in Nuenen Noord/Centrum

En gaat over tot de orde van de dag

Ondertekening:

W70 Dhr. Van Leeuwen	Dhr. Kbenen	Dhr. Vereijken	Dhr. Swinkels
W70 Dhr. Geven	Dhr. Post		
VVD Mevr. Tesser	Dhr. Spijkerman	Dhr. Bonnier	
GroenLinks Mw. Wieringa	Dhr. Kuperus		
PvdA Dhr. Wesenbeek	Dhr. Thomassen		
D66 Mevr. Van Stiphout	Mevr. Coolen		
CDA Dhr. Groothoff	Dhr. Meijvis		
Natuurlijk Nuenen Dhr. Kranen			
Combinatie Mevr. Donkers			

Deze motie werd in de raadsvergadering van 7 november 2019 ~~aangenomen~~/~~verworpen~~
met 1 stemmen **vóór** en 2 stemmen **tegen**.

De griffier

MOTIE

Raadsvergadering d.d.	7 november 2019
Agendapunt	6 Programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023
Onderwerp	Veiligheid in 't verkeer
Indienende fractie(s)	CDA, De Combinatie, W 70, GL, NN

De raad van de gemeente Nuenen in vergadering bijeen op 7 november 2019,

Gelet op dat:

- Veiligheid in 't verkeer, zeker binnen de bebouwde kom erg belangrijk is en tot de gemeentelijke taak behoort.
- De introductie van Electriche fietsen een ander licht doet schijnen op de snelheid waarmee op fietspaden wordt gereden.
- De Europalaan aan weerszijden een breed fietspad kent waarbij de gebruikers van twee rijrichtingen gebruik kunnen maken.
- Niet alle kruispunten een uniforme voorrangsregeling kennen.
- Er reeds de nodige verkeersongevallen hebben plaatsgevonden met letselschade..

Overwegende dat:

- Veel automobilisten de twee-richting van fietsers aan de Europalaan als verwarrend ervaren.
- Veel automobilisten (nog) niet gewend zijn aan hoge snelheid van Electriche fietsgebruikers.
- Een tijdige signaal functie voor de automobilist een duidelijke signaal functie heeft om nog attenter te zijn op fietsers die voorrang hebben.
- Het in deze situatie beter is om preventieve maatregelen te nemen ipv curatieve.

Draagt het college op:

1. Te onderzoeken hoe de verkeersveiligheid voor fietsers aan de Europalaan bevorderd kan worden, middels signaal lichten voor automobilisten.
2. De raad ten laatste 1 mei 2020 hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag

Ondertekening:

W70 Dhr. Van Leeuwen	Dhr. Koenen	Dhr. Vereijken	Dhr. Swinkels
W70 Dhr. Geven	Dhr. Post		
VVD Mevr. Tesser	Dhr. Spijkerman	Dhr. Bonnier	
GroenLinks Mw. Wieringa	Dhr. Kuperus		
PvdA Dhr. Wesenbeek	Dhr. Thomassen		

D66
Mevr. Van Stiphout   Mevr. Coolen

CDA
Dhr. Grootstelt   Dhr. Meijvis

NN
Dhr. Kranen

Combinatie
Mevr. Donkers

Deze motie werd in de raadsvergadering van 7 november 2019 aangenomen/~~verworpen~~
met 74 stemmen **vóór** en 0 stemmen **tegen**.

De griffier